

P III 589

CĂLĂUZA
BIBLIOTECARULUI

L. M. F. I. MED. FARM.
BIBLIOTECA

11
1965

CĂLĂUZA BIBLIOTECARULUI

ANUL XVIII

S U M A R

Atanase LUPU: <i>Perspective noi, cerințe sporite. Cîteva coordonate ale îndrumării metodologice a bibliotecilor publice</i>	641
Interviul nostru	
A. GRINDEA: <i>In lunile de iarnă o activitate mai intensă la sate</i>	646
★	
Constantin GILEA: <i>Obiective actuale</i>	649
A. MANEA: <i>Informarea și documentarea tehnică în industria bunurilor de consum</i>	653
Ilie STANCIU: <i>Delimitare și colaborare</i>	657
Ancheta noastră	
Horia NESTORESCU: <i>Recuperarea cărților împrumutate</i>	662
★	
Anca OPRIS: <i>Raționalizarea evidenței în biblioteci (continuare din numărul trecut)</i>	666
Îndrumarea lecturii	
H. ZALIS: <i>Bibliotecar, carte, cititor</i>	670
Valentin DORU: <i>Exigențe îndreptățite. Opinii cu privire la tematica manifestărilor de masă</i>	672
Opinii	
Marin STOENESCU: <i>Rastul liber și îndrumarea lecturii la sate</i>	678
Ion STOICA: <i>Informare cuprinzătoare, operativă</i>	680
★	
NOTE, ȘTIRI, COMENTARII	682
★	
Alexandru DUȚU: <i>Un curs de bibliografie balcanică al lui Nicolae Iorga</i>	685
George BAICULESCU: <i>Centenarul revistei „Familia”</i>	687
Ion POTOPIŃ: <i>Simpozion organizat cu ocazia centenarului revistei „Familia”</i>	689
Biblioteci de peste hotare	
Natalia PROTOPOPESCU: <i>Coordonarea activității bibliografice în bibliotecile sovietice. Pe marginea unei culegeri de articole</i>	690
Uești din bibliotecile bulgare	692
FIȘIER	695

NOIEMBRIE

Nr. 11 1965

REDACȚIA : Str. BIS. AMZEI 5-7 — Bucur

PERSPECTIVE NOI,

CERINȚE SPORITE

Cîteva coordonate ale îndrumării metodologice a bibliotecilor publice

Analiza profund științifică, marxist-leninistă, a întregii noastre vieți politice, economice și social-culturale, sintetizată în documentele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, dă o orientare clară asupra tuturor problemelor actualei etape a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste, jalonează cu precizie programul de dezvoltare multilaterală care va caracteriza noul capitol al istoriei patriei noastre.

Directivele și aprecierile Congresului al IX-lea al partidului referitoare la munca ideologică, la activitatea politică și cultural-educativă de masă, la dezvoltarea învățămîntului și a cercetării științifice în țara noastră, fundamentează și direcțiile de dezvoltare ale organizării și activității viitoare a bibliotecilor.

Pentru a desprinde toate implicațiile de importanță majoră în activitatea bibliotecilor, pentru a trage concluziile pe care le impun documentele Congresului, este nevoie de un studiu temeinic și atent, colectiv, de o gîndire creatoare la care ne îndeamnă în permanență însăși materialele Congresului. La aceasta trebuie să participe toți cei care conduc bibliotecile și se ocupă de îndrumarea organizării și activității lor.

Fără să încerce iluzia tratării cît de cît complete a acestor probleme, autorul rîndurilor de față își propune să atragă atenția asupra cîtorva, socotite de el printre cele mai importante, toate circumscrise la sfera bibliotecilor publice de stat, instituții de deservire culturală cu o arie de cuprindere a populației dintre cele mai largi.

În orientarea întregii metodologii a activității bibliotecare, cu semnificații și urmări de care va trebui să ținem seama începînd de la munca de completare și organizare a colecțiilor și pînă la informarea bibliografică a cititorului, o importanță covîrșitoare o au concluziile impuse de aprecierile Congresului cu privire la creșterea nivelului general, politic, ideologic și cultural-științific al maselor. „Ca urmare a transformărilor care au avut loc în viața materială a societății, precum și a muncii ideologice și politico-educative desfășurate de partid, s-au produs mari schimbări în profilul spiritual al oamenilor muncii“, se arată în Raportul Comitetului Central al P.C.R. cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R.

Pentru lucrătorii din bibliotecile publice, aceasta înseamnă apariția unui cititor nou, cu un nivel politic și cultural calitativ schimbat, cu nevoi de lectură, cerințe și disponibilități noi, cu un grad sporit de receptare și asimilare a cunoștințelor, a literaturii și artei.

Acest proces de creștere a nivelului ideologic și cultural-științific al celor mai largi mase se va accelera și mai mult în perioada cea mai apropiată. Subliniind faptul că în următorii cinci ani școala, principalul izvor de cultură și factor de civilizație, va cuprinde în țara noastră aproape un sfert din populație, Raportul Comitetului Central la Congresul al IX-lea dă următoarea indicație: „**Nivelul actual al societății noastre**

impune ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a cunoștințelor de cultură generală, științifice și tehnice, ale tuturor cetățenilor patriei“.

Sînt bibliotecile noastre publice — considerate ca un tot — în măsură să răspundă exigențelor acestui nou cititor? Au în vedere activiștii culturali, serviciile metodice ale bibliotecilor regionale și raionale și toți cei care îndrumază, orientează, și controlează activitatea bibliotecilor publice, ca dotarea, organizarea și formele de muncă ale acestora să țină pasul cu stadiul atins în dezvoltarea spirituală a maselor de oameni ai muncii și mai ales, cu stadiul la care vor ajunge în cîincinalul pe care-l începem?

Privită prin această prismă, îndrumarea metodică a bibliotecilor va trebui să-și supună unei reconsiderări critice o bună parte din obiectivele urmărite pînă acum, ca și unele forme ale practicii sale.

Strîns legată de problema ridicată mai sus se situează viziunea clară, multilaterală — și prin aceasta mai completă și mai profundă — a dezvoltării ideologice și culturale a maselor, dezvoltare la care participă, cu mijloacele lor, și bibliotecile publice.

În Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al IX-lea se spune: „În activitatea sa în domeniul ideologiei și culturii, partidul nostru se căluzește de ideea lui Lenin că nu e suficientă însușirea lozincilor și concluziilor științei comuniste, ci este necesară însușirea totalității de cunoștințe a căror consecință este comunismul însuși. În această privință un rol uriaș îl are școala, iar, alături de ea, așezămintele culturale, teatrul, cinematograful, radioul și televiziunea, presa și cartea“. Această apreciere are o mare importanță pentru noi, dacă ținem seama că în trecut, deși am stabilit obiective juste pentru activitatea bibliotecilor, pentru acțiunea lor de culturalizare prin carte, pentru popularizarea publicațiilor, în realizarea practică a acestor obiective s-a ajuns deseori la o îngustare a sferei de preocupări a bibliotecilor, la o limitare în circulația unor publicații, la activități de masă a căror tematică s-a învîrtit în cercul strîmt al cîitorva subiecte.

În considerațiile care urmează, în legătură cu completarea și organizarea colecțiilor, activitatea cu cititorii, formarea și perfecționarea bibliotecilor și dezvoltarea teoretică a biblioteconomiei românești vom încerca să ridicăm cîteva probleme în lumina documentelor Congresului al IX-lea al P.C.R.

Completarea colecțiilor. Este binecunoscută importanța constituirii și apoi a completării colecțiilor, ca factor determinant al calității întregii activități a bibliotecii. Tot atît de cunoscute sînt și succesele obținute în creșterea fondurilor de publicații din bibliotecile publice ca urmare a unor importante mijloace materiale puse la dispoziția acestor biblioteci de către stat. Din păcate însă, la baza muncii de completare a colecțiilor din bibliotecile publice, precum și în realizarea practică a completării, nu stă o serioasă fundamentare științifică, deși acest domeniu ocupă poate locul cel mai mare în preocupările metodologice și de îndrumare ale bibliotecilor regionale, ale comitetelor regionale de cultură și artă. Teoretic se afirmă că principalul criteriu în stabilirea achizițiilor de publicații este acela al nevoilor și cerințelor de lectură ale populației deservită de bibliotecă, dar nu cunoaștem să se fi întreprins undeva un studiu serios al acestor nevoi și cerințe. Or, creșterea nivelului ideologic al maselor, gradul de cultură mai înalt la care a ajuns omul societății noastre contemporane, determină nevoi și cerințe superioare, pe care practica cotidiană a bibliotecarului nu le poate sesiza în toată profunzimea lor. Se impune deci trecerea la un studiu științific, apelînd la mijloacele sociologiei aplicate, care să evidențieze nevoile reale de lectură ale populației, pe medii sociale, categorii de vîrstă, profesie, pregătire școlară etc., completat cu un studiu temeinic al producției editoriale și cu o delimitare precisă a profilului fiecărei categorii de biblioteci publice, în special a celor mici de la orașe și sate.

Cum am procedat pînă acum în completarea colecțiilor bibliotecilor sătești, comunale, orașenești și raionale, care formează baza sistemului de biblioteci publice?

În lipsa unor date științifice stabilite, privitoare la nevoile și cerințele diferitelor categorii de cititori, și a unor criterii bine delimitate privitoare la caracterul și nivelul literaturii specifice fiecărui tip de bibliotecă, orientarea în completarea colecțiilor bibliotecilor publice s-a făcut pe baza „bunului simț“ și a experienței căpătate de bibliotecari în relațiile cu publicul. Este adevărat, că, de cele mai multe ori, cei care beneficiază de aceste două elemente nu au dat greș, dar cum ele nu funcționează peste tot, în completarea colecțiilor s-au strecurat greșeli greu reparabile. Iată de ce, este nevoie, să ne sprijinim criteriile de completare a colecțiilor pe o studiere cu mijloace științifice a nevoilor reale ale cititorului de astăzi și de mâine. Biblioteca Centrală de Stat elaborează în prezent metodologia unui astfel de studiu care va trebui să angajeze nu numai

bibliotecarii din bibliotecile regionale și raionale, dar și pe cei din bibliotecile orașenești și comunale. Pe această cale considerăm că vom putea rezolva în perspectivă o serie de carențe în completare, prezente, de o natură sau alta, în toate bibliotecile publice.

Bibliotecile regionale, de pildă, care au devenit pe lângă mari biblioteci publice și biblioteci științifice, dispunând pe plan regional de cele mai complete colecții de publicații în majoritatea regiunilor, au mari goluri în fondurile lor de carte științifică. Ele nu au urmărit achiziționarea seriilor, a edițiilor Academiei și ale institutelor sale, ale centrelor de documentare etc., și ca urmare nu pot satisface în cele mai bune condiții informarea și documentarea cercetătorilor locali, a instituțiilor și organizațiilor locale. Bibliotecile regionale și în special cele raionale au mari lipsuri în colecțiile de manuale și cursuri universitare, în literatura tehnico-științifică legată de profilul economic al orașului și raionului, în fondurile de periodice, ca și în completarea retrospectivă a cărții românești.

Structura și calitatea colecțiilor existente în bibliotecile mai mici, orașenești și comunale ridică probleme și mai complexe, mai greu de rezolvat, dat fiind numărul mare al acestor unități. Aici principalul neajuns nu stă atât de mult în dezechilibrul existent între diferitele domenii, în lipsa de unitate a criteriilor de completare, cât mai ales în ignorarea constituirii unui nucleu de publicații de valoare, care să constituie baza fondului de cărți din aceste biblioteci. Concepții simpliste, rămase în urmă, în totală contradicție cu nevoile de informare ale cititorului de astăzi împiedică încă dotarea acestor biblioteci cu literatura majoră de referințe, cum ar fi **Dicționarul enciclopedic român**, **Dicționarul limbii române moderne**, cu manuale și tratate fundamentale privind cultura și știința românească, ca de pildă, **Istoria României**, **Istoria literaturii române** etc. În bibliotecile sătești au intrat ani de-a rîndul aproape exclusiv broșuri (agricole sau de popularizare a științei), câteva cărți de literatură, alese mai ales după prețul lor de vânzare și alte publicații de acest gen. Renunțând la jumătate din achiziționarea unor astfel de publicații, am fi putut să creăm și în aceste biblioteci un fond valoros de carte, care să permită cu adevărat lectura și informarea multilaterală a cititorului contemporan. Toate acestea sînt numai o parte a problemelor ce se pun în legătură cu completarea; ele duc la concluzia că în etapa actuală este imperios necesar să-i dăm un caracter științific, să revizuiem cu exigență concepțiile și metodele noastre în acest domeniu, în lumina indicațiilor partidului, care ne cere să renunțăm la improvizatie și spirit meșteșugăresc, la aprecieri subiective și de moment.

Organizarea colecțiilor. Evidența, catalogarea și clasificarea publicațiilor, cotarea și așezarea lor au fost apreciate vreme îndelungată ca operațiuni minore, ca o încercare de evaziune în „tehnicism” a bibliotecarilor și ca urmare au fost neglijate. Aceasta a creat încă de la început greutăți în informarea cititorilor, în îndrumarea lecturii lor, în formarea deprinderilor de folosire a tuturor posibilităților pe care le oferă cititorului o bibliotecă civilizată. Aceste greutăți ni se relevă pe deplin însă abia acum cînd pe de o parte, bibliotecile și-au sporit colecțiile și regăsirea publicațiilor solicitate nu mai este posibilă „după ureche”, iar, pe de alta, solicitările cititorului sînt mai diverse, pretențiile lui mai avansate, legate mai ales de autoinstruire.

La tă de ce considerăm că în perioada care urmează, muncii de îndrumare metodologică îi revine sarcina de a insista în mod deosebit pentru accelerarea organizării colecțiilor, pentru constituirea unui sistem de cataloage care să oglindească complet și multilateral aceste colecții și de la care se poate porni apoi la extinderea informării bibliografice a cititorilor. Acțiunea trebuie începută chiar din bibliotecile regionale, care mai au neprelucrate fondurile retrospective și ale căror cataloage sînt încă departe de o ținută științifică. Realizarea unei bune organizări a colecțiilor, și mai ales a catalogării și clasificării publicațiilor, cere neapărat competență profesională și pentru aceasta sînt necesare măsuri care să asigure perfecționarea catalogatorilor și clasificatorilor. Cursul organizat de Biblioteca Centrală de Stat cu această categorie de lucrători din bibliotecile regionale este binevenit, dar va trebui continuat apoi în regiuni și raioane. În aceeași măsură este necesară grăbirea apariției manualelor și instrumentelor de lucru, indispensabile acestei munci: reguli definitive de catalogare, codul național de catalogare, tabele de clasificare etc.

Serviciile metodice ale bibliotecilor regionale și bibliotecarii din celelalte secții vor trebui să acorde un sprijin mai substanțial bibliotecilor raionale și comunale în organizarea și ținerea la zi a cataloagelor alfabetic și sistematic.

Activitatea cu cititorii. Succesele deosebite înregistrate de bibliotecile publice în atragerea unui număr impresionant de oameni de toate categoriile spre lectură sînt incontestabile.

Accesul tuturor la cultură, la valorile creației naționale și universale a determinat o sete de instrucție, de educare, un avînt spiritual unic în istoria poporului nostru. În ansamblul formelor și mijloacelor prin care partidul și statul nostru au asigurat maselor acest acces, bibliotecile, ca instituții pentru folosirea colectivă a cuvîntului tipărit, își au locul lor bine determinat. Gradul de cuprindere a populației la lectură, ca expresie directă a contribuției bibliotecilor la procesul amintit mai sus, va trebui analizat însă cu mai multă exigență și pe alte baze. În această problemă studiile noastre de pînă acum și concluziile la care am ajuns s-au bazat în exclusivitate sau aproape în exclusivitate, pe considerații pur statistice referitoare la înscrierea cititorilor în biblioteci. Observațiile de pe teren în legătură cu frecvența în biblioteci, mărirea și starea colecțiilor de publicații, indicele de lectură, de circulație a colecțiilor, permanența cititorilor în cursul unui an și de la un an la altul etc., ne-au arătat însă că în foarte multe locuri (regiuni, raioane), cuprinderea efectivă a populației în sfera lecturii publice nu corespunde imaginii pe care ne-am format-o și că nici n-ar fi putut să corespundă, neavînd baze reale de susținere (biblioteci bine organizate, colecții de publicații dezvoltate și de bună calitate, un serviciu competent al bibliotecarilor etc.). Orientarea bibliotecarilor în stabilirea cifrelor de plan privind gradul de atragere a populației în biblioteci nu s-a bazat în aceste locuri pe analize obiective, ci pe factori subiectivi, stimulați în mare măsură de trecutele concursuri între biblioteci, ceea ce a dus deseori la exagerări, la formalism în înscrierea cititorilor.

În acest domeniu este nevoie de elaborarea, pe regiuni, raioane, orașe, comune a unui plan real, de perspectivă, care să aibă la bază o analiză atentă a nivelului real atins în atragerea populației în bibliotecile publice, să corespundă dezvoltării culturale generale a maselor și în același timp posibilităților, condițiilor pe care le au bibliotecile. Este incontestabil că numai o astfel de analiză poate să ne conducă la concluzii temeinice în orientarea activității bibliotecilor, în aprecierea eficienței acestor instituții, a întregii rețele de biblioteci și de aceea ar fi bine să între în planurile de muncă ale tuturor serviciilor metodice din bibliotecile regionale. În realizarea ei trebuie atrași, pe lângă bibliotecari și învățători, profesori, statisticieni, studenți și alți intelectuali, trebuie folosite metode complexe de la cercetarea statistică și ancheta sociologică pînă la investigația individuală, după criterii verificate științifice.

Astfel de studii vor putea conduce comitetele de cultură și artă, sfaturile populare, la măsuri care să urmărească dezvoltarea rețelei de biblioteci, la organizarea activității bibliotecare în satele și cătunele mai îndepărtate, în cartierele orașelor, îmbunătățirea condițiilor materiale ale unora dintre bibliotecile mici. Toți cei care se ocupă de metodologia muncii bibliotecare vor trebui, de asemenea, să pună în fața bibliotecarilor ridicarea pe o treaptă superioară a activității cu cititorii, corespunzătoare sarcinilor mai complexe ale muncii cultural-educative din etapa actuală ca și nivelului cititorului de astăzi. Bazați pe o completare a colecțiilor mai judicioasă și pe o organizare a lor mai științifică, accentul să cadă în viitor pe informarea și îndrumarea individuală, diferențiată a fiecărui cititor. Tot atît de importantă este și crearea unor condiții civilizate pentru lectură și studiu în toate bibliotecile, folosind cu un spirit mai gospodăresc, baza materială de care dispunem.

În sfîrșit, se impune o revizuire critică curajoasă a manierei în care realizăm activitățile de masă, adică acele acțiuni cu grupuri mai largi sau mai restrînse de oameni, menite să popularizeze biblioteci, să facă propagandă cărții și lecturii.

Unele forme „clasice” au devenit caduce cel puțin pentru o serie de categorii de cititori. Să nu uităm, de pildă, că diferitele variante ale „lecturii în grup”, „cercului de citit” etc., le-am folosit cu succes în perioada alfabetizării și imediat după ea, dar că tînrului și tinerii de astăzi, de la oraș sau de la sate, care au terminat școala generală de 8 ani, care studiază, vizionează filme, audiază concertele radio-televiziunii în modul cel mai curent, nu li se mai potrivește. Eforturile mari cerute de organizarea serilor literare, a concursurilor, consfăturilor etc. pot fi valorificate cu mai multă eficiență. Pentru aceasta însă e timpul să cerem bibliotecarilor activități de masă mai reduse ca număr, dar realizate la un nivel superior, capabile să mobilizeze cititori prin valoarea lor, și nu prin alte mijloace.

Perfecționarea profesională a bibliotecarilor. În bibliotecile publice lucrează mulți bibliotecari cu o temeinică cultură generală și cu solide cunoștințe profesionale; din diverse motive însă (fluctuația cadrelor, un învățământ specializat insuficient dezvoltat, lipsuri în selecția cadrelor etc.) în biblioteci mai există încă oameni care nu stăpinesc bine profesia, care au multe goluri în pregătirea general-culturală. Problema competenței, a temeiniciei pregătiri — un imperativ pe care partidul îl pune astăzi în toate domeniile de activitate — va trebui să preocupe în mod deosebit serviciile metodice din Biblioteca Centrală de Stat, din bibliotecile regionale și raionale.

Ridicarea calificării și perfecționarea profesională a bibliotecarilor din bibliotecile publice nu are însă la bază un sistem, un program de perspectivă, care să urmărească definitivarea cadrelor în acest domeniu de activitate după trecerea unui examen similar cu cel al cadrelor didactice, acordarea în continuare a unui grad de competență superior care să stimuleze și materializeze bibliotecarii cu vechime etc. Un astfel de sistem va putea fi creat plecând de la actuale forme de calificare și perfecționare profesională (cursurile periodice, seminariile raionale, practica de bibliotecă etc.) stabilind criterii unice după care să se desfășoare, corelându-le între ele, elaborând programe analitice precis delimitate pentru fiecare formă și categorie de bibliotecari, ca și un mecanism bine stabilit de predări, seminarizări, examene, care să încalciască ședințele de analiză a muncii, instructajele mai mult sau mai puțin improvizate, dările de seamă tipice, neeficiente, care în trecut au făcut obiectul multor seminarii și cursuri. Pe de altă parte, acum când s-au creat noi înlesniri, lărgindu-se și mai mult învățământul fără frecvență, bibliotecarii trebuie ajutați să-și completeze cultura generală prin învățământul de stat. Realizarea unui program de perfecționare profesională, care ar include și autoinstruirea, studiul personal sînt strîns legate de promovarea teoriei bibliotecare, de dezvoltarea bibliologiei românești, care să generalizeze experiența bogată, acumulată în practica bibliotecilor noastre.

Se înțelege că cea mai mare contribuție revine, în acest domeniu, cadrelor calificate din instituțiile centrale, dar trebuie încurajate și facilitate în egală măsură încercările unor bibliotecari tineri, formați în ultimii ani în bibliotecile regionale și în unele biblioteci raionale.

Pentru început, succesul acestora din urmă va fi mult ușurat de organizarea unei documentări mai complete și mai eficiente în domeniul bibliologiei, a informării lor asupra literaturii de specialitate din țară și de peste hotare.

Pe această linie, inițiativa Bibliotecii Centrale de Stat care a pus bazele unei serioase documentări în bibliologie, editînd două buletine de documentare și fișe de semnalar, care cuprind aproape exhaustiv cea mai bună literatură de specialitate de peste hotare, umple un gol de multă vreme simțit în rîndul bibliotecarilor. Rămîne însă ca bibliotecile regionale să folosească bine această documentare, s-o transforme într-un auxiliar prețios al muncii de elaborare a unor lucrări originale.

Consiliul Așezămintelor Culturale, Asociația bibliotecarilor, catedrele de biblioteconomie din învățământul superior, trebuie să susțină cu mai multă consecvență cercetările teoretice, elaborarea și editarea unor lucrări de specialitate originale. Revista noastră va trebui să stimuleze astfel de preconizări făcînd loc în paginile sale unor ample discuții în jurul problemelor teoretice ale muncii bibliotecare.

Obținerea unei noi calități, a unui nivel superior în organizarea și activitatea bibliotecilor pe baza unei fundamentări științifice care să concorde etapei în care ne găsim sînt concluziile ce se desprind din studiul documentelor Congresului al IX-lea al P.C.R. și ele se impun muncii noastre. Bibliotecarii, însuflețiți de perspectivele pe care partidul le pune în fața întregului popor, sînt ferm hotărîți să le transforme în fapte.

Atanase LUPU

*Șeful Serviciului metodic
al Bibliotecii Centrale de Stat*

ÎN LUNILE DE IARNĂ O ACTIVITATE MAI INTENSĂ LA SATE

Bibliotecile publice vor încheia curînd încă un bilanț anual de activitate, și, de pe acum, pregătesc planul de muncă pentru anul viitor, primul an al planului de dezvoltare a economiei, științei, învățămîntului și culturii elaborat de Congresul al IX-lea al P.C.R. În lumina sarcinilor trasate de Congresul partidului, Comitetul executiv al Sfatului popular al Regiunii Argeș a stabilit planul de dezvoltare culturală a regiunii în care, un loc important îl ocupă și problemele rețelei de biblioteci publice.

Ne-am adresat tovarășului vicepreședinte Nicolae Mihăilescu, rugîndu-l să ne împărtășească cîteva din problemele de perspectivă și de imediată actualitate care stau în atenția Comitetului executiv, privind munca cu cartea, îndeosebi, la sate.

Cum a evoluat rețeaua bibliotecilor publice din regiune în ultimii ani? Care este eficiența rețelei?

— Ritmul impetuos de dezvoltare a tuturor instituțiilor de cultură a fost, firește, caracteristic și evoluției rețelei bibliotecilor publice din regiunea noastră. Grăitoare este comparația dintre numărul bibliotecilor comunale existente în urmă cu cîteva ani și al celor existente în prezent. Față de 79 de unități de acest tip care funcționau la sfîrșitul anului 1958, avem astăzi un număr de 231, adică de trei ori mai multe. În satele regiunii mai funcționează 280 de biblioteci sătești, care împreună cu cele comunale, cu 10 biblioteci raionale și biblioteca regională, formează o rețea încheată, în plină dezvoltare, cu un fond total de 1219 000 de volume, de două ori mai mare decît acela din 1958.

Extinderea rețelei de biblioteci publice este o expresie a grijii partidului și a statului nostru socialist pentru satisfacerea cerințelor culturale crescînde ale oamenilor muncii. Aceste cerințe se concretizează în activitatea bibliotecilor prin creșterea numărului de cititori și în faptul că astăzi cartea devine un bun de primă necesitate pentru mase tot mai largi de oameni. Bibliotecile noastre numărău la sfîrșitul anului 1964 peste 400 000 de cititori (mai mult de o treime din populația regiunii), în timp ce în 1958 s-au înregistrat numai 66 000. Tot atît de concludentă este cifra de peste 3 500 000 volume citite în anul 1964, adică de aproape 7 ori mai multe decît în anul

pe care l-am luat ca etalon (1958). Raportînd numărul cărților împrumutate la numărul locuitorilor, rezultă o medie de 3 cărți citite pe cap de locuitor. În realitate, pe regiune acest indice este mult superior, întrucît numărul cărților citite s-a raportat la întreaga populație (care cuprinde și copiii neajunși la vîrsta școlarizării) și în calculul nostru nu am inclus cărțile citite în bibliotecile sindicale, tehnice și școlare, după cum la numărul cititorilor nu am inclus pe cititorii acestora.

Creșterea simțitoare a numărului de cititori și de cărți citite este, în mare măsură, o consecință a dezvoltării rețelei învățămîntului de cultură generală, a activității de propagandă și răspîndire a cărții desfășurată cu abnegație de mii de învățători și profesori, de activiștii pe frontul cultural, de numeroasele instituții culturale create în anii noștri.

Un fenomen nou, edificator pentru creșterea setei de carte, de cunoaștere a cetățenilor din regiune este constituirea tot mai frecventă a bibliotecilor personale. Departe de a fi un „concurrent” al bibliotecilor publice, bibliotecile personale reprezintă un stimulent și mai puternic pentru consultarea lor, după cum cinematograful nu eclipsează spectacolul teatral și nici televizorul nu duce la reducerea publicului la spectacolele de teatru sau cinematograf.

Eficiența propriu-zisă a lărgirii rețelei bibliotecilor și a muncii de popularizare a cărților în rîndul maselor, o confirmă nu numai situația cantitativă pe care

v-am prezentat-o, ci, mai ales, creșterea nivelului cultural al locuitorilor, manifestat în activitatea și comportarea lor de ficcare zi.

Rezultatele obținute de bibliotecile publice din Regiunea Argeș sînt apreciabile. Așa cum se prezintă în momentul de față, bibliotecile din această rețea pot satisface cerințele de lectură în continuă creștere?

— Înainte de a formula răspunsul la această întrebare, vreau să amintesc, că un număr de 127 comune din regiune încă nu au biblioteci comunale cu bibliotecari salariați, munca cu cartea în aceste localități fiind asigurată într-un mod mai puțin satisfăcător de cele 280 de biblioteci sătești neafiliate. Trebuie să avem în vedere faptul că, potrivit Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R., o dată cu dezvoltarea industriei și agriculturii regiunii, va crește numărul de specialiști, va crește necesitatea specializării și ridicării calificării profesionale, se va dezvolta și mai mult rețeaua învățămîntului de cultură generală și de specialitate. Toate acestea vor duce la o solicitare, mai amplă a serviciilor bibliotecii.

Față de cerințele de informare tehnică și de cultură generală a unor mase din ce în ce mai largi de cititori, evident că posibilitățile actuale ale bibliotecilor noastre rămîn în urmă. Afirmatia privește nu numai dezvoltarea rețelei de unități, ci și modul cum se efectuează completarea fondurilor de publicații din punct de vedere cantitativ și calitativ.

Soluția constă în primul rînd în creșterea de biblioteci cu salariați în toate comunele, urmînd ca unitățile conduse de bibliotecari cu munca obștească să funcționeze numai ca filiale ale bibliotecilor comunale în fiecare sat. Mărirea corespunzătoare a fondului de cărți în ansamblu și o mai justă proporționare pe grupe de materii, presupune, implicit, creșterea alocațiilor bugetare pentru achiziționarea de noi publicații, menținîndu-se însă sistemul unei repartizări a cărților potrivit cu nevoile și preocupările diferitelor categorii de cititori.

Sarcina de a satisface cerințele de lectură în continuă creștere nu se va rezolva numai prin lărgirea rețelei de biblioteci comunale și mărirea fondurilor de publicații, ci și prin utilizarea mai judicioasă a celor existente. Mă refer la necesitatea asigurării unei intense și permanente circulații a cărților de la biblioteca comunală la filialele ei sătești, pentru a înlesni pătrunderea cărții în cele mai izolate cătune.

Există preocupări în cadrul planului de dezvoltare culturală a regiunii pentru planificarea în perspectivă a activității bibliotecilor publice. Care sînt jaloanele unui asemenea plan?

— Dezvoltarea în perspectivă a bibliotecilor publice va trebui să țină neapărat seama de factorii amintiți mai sus — dezvoltarea industriei și agriculturii, a învățămîntului, a cerințelor de cultură. Fără a neglija extinderea activității bibliotecilor din centrele industriale, vom acorda o atenție sporită rețelei și dotării bibliotecilor publice din mediul rural.

În această privință, o răspundere deosebită revine Bibliotecii regionale, care trebuie să asigure completarea bibliotecilor publice cu cărțile din cele mai variate domenii, dar cu deosebire a celor legate de preocupările locuitorilor din fiecare oraș sau comună.

Ținînd seama că în anii anteriori, datorită unor deficiențe în completarea fondurilor de publicații — acum rezolvate — au pătruns în biblioteci cărți inadecvate preocupărilor și nivelului de pregătire al cititorilor, se impune o redistribuire a acestor publicații și a dubletelor, pe baza unui studiu amănunțit al situației din fiecare unitate. Prin această redistribuire urmăm și completarea colecțiilor din biblioteci cu operele în mai multe volume, înlăturînd astfel anomalia moștenită din anii anteriori de a avea anumite volume surplus, iar altele lipsă.

Intenționăm să orientăm planificarea anuală și de perspectivă a activității bibliotecilor de lectură publică, către o muncă de conținut, de calitate, apropiată exigențelor crescînde ale oamenilor muncii, evitînd cu hotărîre goana după realizări cifrice exagerate, de multe ori fără acoperire reală. Pretindem ca, în planurile de muncă bibliotecile să-și propună indici de activitate strict corespunzători posibilităților reale, care să fie stabiliți pe baza cunoașterii temeinice a situației din fiecare localitate, sau raion.

Ce probleme de actualitate stau în atenția Comitetului executiv al Sfatului popular regional privind îndrumarea bibliotecilor din mediul rural?

— În vederea intensificării muncii cu cartea în mediul rural, în special în perioada de iarnă, Comitetul executiv al Sfatului popular regional a organizat între 10 și 15 septembrie a.c. instruirea bibliotecarilor și activiștilor culturali din celelalte ramuri, aprofundînd sarcinile care le revin în lumina documentelor Congresului al IX-lea al P.C.R. și indicînd

formele de muncă cele mai adecvate în această etapă.

Aceeași preocupare au vădit-o și comitetele executive ale sfaturilor populare raionale și comunale, cu ocazia examinării și definitivării planurilor activității culturale, în care biblioteca ocupă un loc important.

Pe baza îndrumărilor date, socotim că munca cu cartea se va ridica la un nivel mai înalt în iarna care se apropie, prin antrenarea unui colectiv obștesc mai larg în jurul bibliotecilor, prin sprijinirea mai susținută a acestora de către cadrele didactice și ceilalți intelectuali ai satelor.

Un accent deosebit punem pe manifestările de masă pe marginea unor cărți cu mare valoare educativă, adaptate diferitelor categorii de vîrstă și preocupări. În rîndurile tineretului vor cunoaște o mai mare amploare manifestările axate pe teme variate, care sub o formă interesantă, adecvată specificului de vîrstă, să popularizeze cele mai valoroase cărți din diferite domenii, contribuind astfel la educația comunistă a tinerei generații. O pondere mai mare vor avea manifestările menite să ajute pe cursanții de la învățămîntul agrozootehnic de masă. Pentru sprijinirea acțiunilor cultural-educative desfășurate de brigăzile științifice și de conferențieri, bibliotecile vor asigura o mai largă propagare și circulație în mase, a lucrărilor de popularizare a cunoștințelor științifice.

Experiența dobîndită în ultimii ani cu prilejul recitalurilor de versuri, a întîlnirilor dintre cititori și poeți din cadrul „Săptămîinii poeziei” a spulberat părerea greșită că poezia nu este accesibilă și gustată de publicul larg. Constatarea ne îndreptățește să încurajăm organizarea unor manifestări cu cartea în care lectura și îndeosebi interpretarea artistică a versurilor ocupă un loc preponderent. Bineînțeles, că, pentru a captiva și mai mult interesul pentru poezie, instructorii artistici trebuie să asigure bibliotecilor un număr mai mare și mai bine pregătit de recitatori artistici. Ne exprimăm totodată dorința, ca vizitele organizate de Uniunea Scriitorilor să aibă loc nu numai în cadrul strîmț al „Săptămîinii poeziei” sau al unei „luni a cărții la sate”, ci în tot cursul anului.

Mergînd în pas cu cerințele reale îndreptate spre o muncă de calitate, vom pune preț pe acțiunile cu conținut bogat, pregătite atent cu grupe diferențiate de cititori, care să trezească interesul pentru cele mai valoroase cărți și să-l ajute pe cititor în aprofundarea conținutului și valorii estetice a acestora.

O problemă care scapă atenției bibliotecilor, așa cum rezultă din conținutul planurilor pentru perioada de iarnă, este aceea a organizării activității bibliotecare în satele aparținătoare comunei, la bibliotecile filiale.

Existența corcurilor de citit în aceste sate, poate suplini activitatea pe care biblioteca comunală ar trebui s-o desfășoare prin filialele ei?

— Evident, nu. De altfel, modul cum sînt organizate și cum funcționează cercurile de citit este departe de a corespunde cerințelor actuale.

Apărute într-o etapă anterioară, cînd ele își justificau pe deplin menirea ca anexe ale bibliotecilor comunale, și nu ca unități culturale de sine stătătoare, cercurile de citit nu mai prezintă același interes și noutate, astăzi, cînd mulți cetățeni ai comunelor și satelor noastre posedă aparate de radio și televizoare, surse superioare de informare și culturalizare. De bună seamă că, pe alocuri, acolo unde, datorită unei activități continue a responsabililor cercurilor de citit, oamenii s-au obișnuit să le frecventeze cu regularitate, sau în satele îndepărtate de centrul de comună (cătune, guri de exploatare forestieră etc.) ele pot și trebuie să fie menținute. Chiar în aceste cazuri, ținînd seama de nivelul cultural mai ridicat al oamenilor, ele trebuie să dobîndească un nou conținut. Este necesar să întărim activitatea bibliotecilor filiale în fiecare sat, care, pe lîngă împrumutul de cărți, să desfășoare, la scară respectivă, o activitate de informare și popularizare a cărții.

Fără îndoială că în perioada la care vă referiți, bibliotecile raionale vor trebui să intensifice munca de îndrumare metodologică a bibliotecilor de la sate. Ați amintit faptul că serviciile bibliotecilor vor fi solicitate mai intens de către cadrele de specialitate din diferite domenii. Ce ar trebui să întreprindă bibliotecile raionale în direcția informării acestora?

— Creșterea numărului de specialiști în toate ramurile economice și culturii, preocupările tot mai frecvente de studiu și cercetare a unor teme variate, ridică problema furnizării prompte de către bibliotecile noastre mari, (am în vedere biblioteca regională și bibliotecile raionale) a informațiilor și materialelor bibliografice necesare. Nu se poate spune că unitățile noastre răspund întotdeauna cu promptitudine acestor solicitări. Am recomandat, de aceea, ca, după exemplul bibliotecii regionale, bibliotecile raionale să-și creze

instrumente de informare a cititorilor asupra fondurilor de publicații proprii și să folosească mai larg cataloagele, repertoarele și bibliografiile editate de alte biblioteci. Deservirea celor interesați s-ar putea face astfel și pe calea împrumutului între biblioteci, care să fie mai bine organizat.

Ce alte măsuri s-au luat pentru o mai bună folosire a bazei materiale?

— În toate bibliotecile din regiune au fost luate măsuri pentru asigurarea unui mediu plăcut, care să atragă pe locuitorii comunelor și satelor în sălile bibliotecilor, la lectura cărților. Dintre

aceste măsuri fac parte curățenia generală a localurilor la aproape toate bibliotecile din regiune, asigurarea procurării combustibilului necesar pentru iarnă, dotarea unor unități cu perdele, covoare, tablouri etc. Acestea, ca și alte măsuri asemănătoare, vor face ca în biblioteci să existe acel mediu plăcut de care vorbeam, ca bibliotecile să fie mai des vizitate de țărani cooperatori, de oamenii muncii în general, vor asigura o folosire judicioasă a bibliotecilor în scopul pentru care au fost create — de a fi adevărate focare de cultură.

Aurel GRINDEA

O B I E C T I V E A C T U A L E

Directivile celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. formulează într-o sinteză lădardă tabloul complex al dezvoltării socialiste a țării noastre, sarcinile care revin diferitelor domenii ale economiei, științei, învățămîntului și culturii. În contextul prevederilor fiecărui capitol al programului economic pe următorii ani se conturează perspective și sarcini noi pentru toate categoriile de biblioteci, privind sprjinirea activă a tuturor sectoarelor social-economice și culturale, pe linia informării și documentării. Esențialul în activitatea bibliotecilor publice este îmbunătățirea muncii educative pentru formarea omului nou, însușit de idealurile nobile ale socialismului, cu un larg orizont cultural.

În lumina Directivelor Congresului, bibliotecile publice din Regiunea Iași se preocupă să ridice pe o nouă treaptă, calitativ superioară, munca cu cititorii, să

așeze pe o bază științifică activitatea metodică și bibliografică, să folosească mai eficient baza materială de care dispun.

Una din condițiile principale pentru realizarea sarcinilor ce ne revin este folosirea judicioasă a fondului de publicații din fiecare bibliotecă, astfel încît să putem răspunde cerințelor multiple ale cititorilor din regiune. Dar aceste cerințe sînt legate de preocupări profesionale și culturale dintre cele mai diverse, în continuă modificare și ascensiune, ca urmare a transformărilor innoitoare și a exigențelor create de construcția socialistă. Planul de dezvoltare a economiei naționale ne permite să întrezărim profundele schimbări ce vor interveni în fizionomia spirituală, în pregătirea profesională și nivelul de cultură al populației orașelor și satelor. Fondurile de publicații vor trebui să reflecte în permanență cerințele procesului

de construcție socialistă și de ridicare a nivelului cultural al populației, să asigure, în funcție de profilul fiecărei biblioteci, cererile de carte ale cititorilor.

În raport cu dezvoltarea economiei și culturii în Regiunea Iași, este necesar să acordăm o atenție sporită completării fondurilor de publicații și, totodată, să realizăm o *profilare mai judicioasă a acestora*. Biblioteca regională s-a preocupat să asigure dotarea bibliotecilor din regiune cu serii complete din operele clasicilor marxism-leninismului, cu documentele de partid și alte lucrări social-politice și urmăm ca și celelalte grupe tematice să fie completate în mod sistematic.

Ținând seama de caracterul enciclopedic al bibliotecilor publice, de faptul că ele se adresează unor cititori cu variate preocupări profesionale și intelectuale, se face simțită necesitatea formării unui *fond de bază* care să cuprindă lucrările cele mai reprezentative din toate domeniile. Vom insista ca acest fond să fie constituit în toate bibliotecile raionale și, mai ales, în cele din Negrești și Hirliu, care, până acum, au neglijat realizarea lui. În fiecare bibliotecă raională vor intra lucrări de informare adecvate necesităților locale și majoritatea publicațiilor editate pe teritoriul regiunii. Pe baza unui studiu amănunțit în bibliotecile comunale vom urmări echilibrarea fondurilor de publicații, în așa fel încât în fiecare localitate să existe un fond de bază care să asigure cerințele culturalizării generale, educației politico-ideologice și informării în domeniul tehnic, agrotehnic potrivit profilului economic și preocupărilor de bază ale populației, gradului ei de cultură.

Darea în folosință a noi obiective economice, promovarea progresului tehnic în toate ramurile industriale, ridică în atenția bibliotecarilor problema asigurării literaturii de specialitate pentru cadrele de muncitori, tehnicieni și ingineri. Ne preocupă, de pildă, ca la Biblioteca raională Vaslui să existe publicații tehnice pentru lucrătorii fabricii de confecții, important obiectiv industrial din acest oraș. Probleme asemănătoare se pun și pentru orașul Iași, unde, construirea Uzinei metalurgice, a Centralei de termoficare, a Fabricii de ulei, reprofilarea Atelierelor Nicolina, vor impulsiona cererea de carte tehnică. În anii următori va trebui să achiziționăm mai multe publicații tehnice de nivel mediu, care se adresează unui cerc larg de cititori.

Continuarea dezvoltării agriculturii regiunii, lucrările privind mărirea suprafeței agricole — inițiate în raioanele Iași, Birlad, Huși și Pașcani, extinderea me-

canizării, dezvoltarea învățământului agricol, impun reprofilarea tematică și completarea fondurilor de publicații agro-zootehnice. În acest sens vom căuta ca bibliotecile raionale să asigure literatura de specialitate pentru cadrele cu pregătire superioară și medic, care să circule prin împrumutul interbibliotecar, iar în fondurile bibliotecilor comunale să existe literatura agrozootehnică pentru cooperatori, profilată după specificul producției agricole din diferite localități.

Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. deschid orizonturi noi învățământului din țara noastră. În perioada 1966—1970 dezvoltarea învățământului de toate gradele se va caracteriza, atât prin creșterea numărului de elevi și studenți, cât și prin ridicarea nivelului său calitativ.

Aceste măsuri vor influența creșterea numărului de cititori-elevi și studenți în biblioteci și cererea de carte legată de procesul de învățămînt. Din partea bibliotecarilor se cere o preocupare mai mare pentru achiziționarea lucrărilor destinate copiilor. În prezent, cărțile care se încadrează în grupa „literatura pentru copii” sînt insuficiente, atît ca număr de exemplare, cît și ca număr de titluri. La Biblioteca regională Iași — ca să dăm un exemplu — literatura pentru copii (C.Z.18) reprezintă doar 8% din întregul fond, în timp ce prin secția pentru copii se difuzează în decursul unui an o treime din numărul total de cărți împrumutate de întreaga bibliotecă. Este adevărat că această situație se datorește și proporției scăzute a literaturii pentru copii în ansamblul producției editoriale. O analiză a fondurilor de cărți ale secțiilor pentru copii din bibliotecile raionale Birlad, Huși, Vaslui ne-a arătat, de asemenea, că este necesară o mai bună profilare și a acestor fonduri. Ne propunem ca atît în Biblioteca regională, cît și în cele raionale, comunale să repartizăm mai just cheltuielile pentru a mări ponderea literaturii pentru copii în ansamblul fondului de publicații, să selecționăm cu mai multă atenție cărțile specifice pentru copii și să trimitem bibliotecilor raionale liste lunare cuprinzînd cărți pentru copii nou apărute.

Experiența ne-a dovedit că existența unei secții comune pentru copii și tineret la Biblioteca regională nu corespunde principiilor pedagogice privind caracterul diferențiat al muncii cu aceste categorii de cititori. Tinerii adolescenți nu se consideră copii și, de fapt, după primirea buletinului de identitate pot avea acces la secția pentru adulți. Însă în ansamblul fondului de publicații pentru adulți tînrul nu va găsi ușor literatura care să

corespundă înclinațiilor, vârstei, preocupărilor lui. El are nevoie de o îndrumare mai atentă. Organizarea unei secții pentru tineret în care să se găsească literatura corespunzătoare, selecționată după criterii precise a devenit o problemă de actualitate.

În bibliotecile raionale unde funcționează secții pentru copii, fondurile de publicații au fost organizate pe grupe de vârstă și după pregătirea școlară: preșcolari, clasele 1—4, 5—8. Este necesar să se treacă în fiecare bibliotecă raională la organizarea unor rafturi tematice pentru tineri, cărora să li se permită, bineînțeles și accesul la întregul fond de publicații al bibliotecii.

În munca cu copiii și tineretul școlar de la sate trebuie bine delimitate sarcinile bibliotecilor școlare și ale celor comunale. Prin aria de activitate și profilul ei, biblioteca școlară susține procesul didactic și, deci, trebuie să dispună de literatura recomandată în programul de învățămînt și literatura de informare pentru cadrele didactice. Se simte nevoia ca în această rețea de biblioteci, să fie stabilite unele normative în legătură cu achizițiile, întrucît ele se efectuează sporadic, mai ales în trimestrul IV cînd bibliotecile nu mai găsesc în librării literatura editată în cursul anului. Biblioteca comunală, cu o sferă mai largă de activitate, trebuie să aibă la dispoziție literatura de cultură generală din toate domeniile, pentru copii și tineret. Prin activitatea ce o desfășoară cu cititorii școlari, biblioteca comunală își formează cititorii adulți de mîine.

Biblioteca regională Iași și-a propus să inițieze în colaborare cu Secția de învățămînt regională un studiu în Raionul Pașcani, care ne va furniza date referitoare la măsurile ce se impun în direcția întăririi colaborării între bibliotecile școlare și cele comunale, mai ales, privind coordonarea achizițiilor.

★

Afluența tot mai largă a populației la biblioteci impune o reconsiderare a metodelor folosite în munca cu cititorii, accentuarea elementelor de ordin calitativ pornind de la faptul că în ultimii ani s-a format un nucleu de cititori permanenți, că au crescut și cresc mereu exigențele cititorilor. Continuînd pe linia preocupărilor anterioare de studiere a cerințelor cititorilor, Biblioteca regională va căuta să aplice în practică cele mai bune metode de îndrumare diferențiată a lecturii, să împletească munca de îndrumare individuală cu informarea bibliografică. Ținînd seama de diversitatea preocupărilor de

ordin intelectual este posibil să desfășurăm o muncă de îndrumare pe grupe de cititori. Vom întocmi scurte recomandări bibliografice intitulate: *Cu ce să-mi continui lectura?*, pe teme foarte variate, care se vor adresa, nu unor persoane, ci diferitelor grupe de cititori. Totodată, în colaborare cu catedra de pedagogie a Universității din Iași se va iniția pentru cititori un ciclu de conferințe despre metodologia lecturii.

Din anchetele și studiile pe care le-am efectuat pînă în prezent, reiese că atenția noastră trebuie să se îndrepte tot mai mult spre populația activă, și în mod deosebit, spre cei din sectoarele producției materiale. În afară de munca de îndrumare la secția de împrumut sau sălile de lectură, cititorii din aceste sectoare vor fi îndemnați să folosească serviciul de informare bibliografică al bibliotecii de unde vor primi informații despre literatura ce apare în domeniul ce-i preocupă. Cu alte cuvinte, ne propunem ca în anii următori să formăm un număr de *abonați ai serviciului* de informare bibliografică. Creșterea cerințelor de documentare dictată de dezvoltarea economică a regiunii atrage după sine necesitatea revizuirii aparatului de informare bibliografică existent în bibliotecile noastre. Pornind de la prevederile Congresului al IX-lea al P.C.R. ca întreaga propagandă să reflecte mai deplin schimbările petrecute în țara noastră, bogata experiență a partidului acumulată în munca practică de construire a socialismului, Biblioteca regională va continua întocmirea bibliografiei regionale, care consemnează dezvoltarea economică și social-culturală a Regiunii Iași. Totodată, ne propunem să întocmim un fișier tematic care să oglindească promovarea intensă a progresului tehnic în ramurile industriale din orașul Iași. Serviciul de informare bibliografică va pune la dispoziția cursanților de la învățămînt politic catalogul tematic *Hotărîrile Congresului al IX-lea al P.C.R. — privind viața*. Unele probleme amplu dezbătute în Conferința organizației regionale de partid Iași din anul 1965 (dezvoltarea economică a regiunii, extinderea învățămîntului, folosirea rațională a fondului funciar) constituie temele lucrărilor bibliografice în curs de elaborare la Biblioteca regională.

Desfășurarea unei activități bibliografice eficiente ridică ca o problemă de prim ordin permanentizarea colaborării cu bibliotecile științifice și documentare din oraș, continuarea și extinderea colaborării cu bibliotecile cabinetelor tehnice, atragerea unui număr mare de specialiști în

elaborarea materialelor bibliografice. Pentru evitarea paralelismelor în munca bibliografică s-a stabilit între principalele biblioteci din localitate o formă de coordonare: Biblioteca regională Iași va edita catalogul colectiv al principalelor periodice românești și străine la care sînt abonate bibliotecile din regiune, în timp ce Biblioteca centrală universitară va edita mai departe buletinul bibliografic al cărților străine intrate în principalele biblioteci din oraș.

Pe un plan mai larg, național, considerăm că este necesară coordonarea activității bibliografice de către Biblioteca Centrală de Stat.

★

Creșterea numărului de cititori și a frecvenței lor în biblioteci, introducerea unor noi metode de deservire a cititorilor, extinderea accesului liber la raft ne-au determinat să folosim mai rațional spațiul de bibliotecă pe care-l avem la dispoziție. Amenajarea localurilor existente de biblioteci, în așa fel, încît să îmbinăm caracterul utilitar al organizării fondului de publicații cu cel estetic ne apare, în lumina Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R. privind folosirea justă a bazei materiale pentru munca culturală, ca o problemă care trebuie să stea în permanentă în atenția bibliotecarilor.

Buna impresie cu care cititorii au primit noua înfățișare a unor localuri de biblioteci, cum sînt cele din Negrești, Birlad și Vaslui, atestă că preocupările noastre se află în pas cu cerințele vieții. Însă dezvoltarea viitoare pe care o întrezărim în prevederile planului economic pe anii 1966—1970 va ridica noi probleme în legătură cu folosirea spațiului. Creșterea fondurilor

de publicații și profilarea acestora sînt direct legate, între altele, de folosirea integrală a spațiului existent și de mărirea spațiului de depozitare. Modernizarea depozitelor de cărți efectuată în lunile august și septembrie la Biblioteca regională permite mărirea cu o treime a încăperilor pentru depozite. În prezent se studiază posibilitatea alocării unui spațiu mai mare pentru împrumutul cărților la secția de copii. Întrucît în urma recentei Hotărâri privind învățămîntul seral și fără frecvență serviciile bibliotecii vor fi solicitate mai intens de oamenii muncii care beneficiază de împrumut un spațiu special pentru această categorie de cititori. Noua profilare a sălilor de lectură va permite diferitelor categorii de cititori să găsească literatura pe care o solicită.

Concentrarea unui număr mare de locuitori în cartierele construite în ultimii ani în orașele Iași și Birlad face necesară o mai bună amplasare a filialelor. Astfel, în orașul Iași este indicată o altă așezare a filialei din cartierul Nicolina și înființarea unei filiale în cartierul Copou. Biblioteca raională Birlad va trebui să deschidă o filială în cartierul din vecinătatea Fabricii de rulmenți. Încă de pe acum colectivul Bibliotecii raionale Vaslui se preocupă de asigurarea deservirii cu cărți a lucrătorilor noii fabrici de confecții care va lua ființă.

Întreaga activitate a bibliotecilor din regiunea noastră va fi îndreptată spre realizarea sarcinilor de răspundere și a înalțelor exigențe pe care Directivele Congresului le pun în fața tuturor lucrătorilor din domeniul culturii.

Constantin GÎLEA

Informarea și documentarea tehnică în industria bunurilor de consum

În lumina documentelor celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., care accentuează sarcina creșterii susținute a producției industriale în anii viitorului cincinal, este actuală rezolvarea problemelor — unele cu totul noi — impuse de dezvoltarea activității de informare și documentare tehnică. Directivele relevă că, în cadrul industrializării socialiste a țării, va avea loc dezvoltarea cu prioritate a producției mijloacelor de producție și, concomitent, va crește și se va perfecționa continuu producția bunurilor de consum. În industria ușoară, spre pildă, producția globală urmează să sporească cu 50%—55%. Îmbunătățirea substanțială a calității produselor, lărgirea sortimentelor și realizarea de articole cu finisaje superioare se vor efectua în mare măsură în unități noi. În industria alimentară, producția va spori în 1970 cu aproximativ 50% față de anul 1965. Un rol important în completarea și îmbogățirea sortimentului de produse realizate în industria republicană revine industriei locale, prin unitățile sfaturilor populare, ale cooperativelor meșteșugărești și Centrococoopului. Producția acestei industrii va fi orientată spre realizarea produselor de serie mică într-un sortiment foarte variat.

Pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor, industria noastră va promova și va extinde tehnica nouă, va moderniza utilajele și procesele tehnologice. Un mare accent se va pune pe asimilarea produselor noi, de calitate superioară. Aceasta implică însă cunoașterea celor mai avansate realizări ale tehnicii din țară și de peste hotare, în cadrul unei informări tehnice operative, permanente și multilaterale. Ca urmare, în etapa actuală, crește considerabil rolul informării și documentării tehnice pentru toate întreprinderile, inclusiv pentru cele din industria bunurilor de consum.

Literatura tehnică oferă numeroase indicații privind noile sortimente și produse ale industriei bunurilor de consum din țară și de peste hotare, noile materiale folosite în procesul de fabricație, noile utilaje tehnologice, procedeele și metodele de muncă. Cele mai multe indicații privesc modernizarea utilajelor existente și însușirea acelor procedee tehnologice care, în cele mai multe cazuri, contribuie la creșterea capacității de producție și au ca rezultat economisirea unor însemnate fonduri de investiții. În literatura de specialitate, se găsesc și indicații despre condițiile pe care le cere calitatea diverselor sortimente, despre lărgirea noilor modele, despre ambalaje etc. Sînt descrise, de asemenea, metode pentru studierea gustului și exigenței consumatorului.

Particularitățile organizatorice ale industriei bunurilor de consum îngreunează însă oarecum activitatea de informare tehnică. Aici predomină întreprinderi mijlocii și mici, cu profil de fabricație și procedee tehnologice extrem de diverse. Tutelarea acestor întreprinderi de către diferite ministere și organe centrale pune în evidență cerința coordonării măsurilor de procurare și prelucrare a materialelor documentare.

Folosind experiența înaintată descrisă în materialele documentare, unele uzine din industria republicană care produc bunuri de consum au înregistrat realizări excepționale. La uzina „Electronica” din Capitală, ca urmare a organizării biroului de documentare tehnică, încadrat cu personal calificat și a dotării bibliotecii tehnice, s-au creat condiții corespunzătoare pentru cercetarea permanentă a literaturii tehnice. Specialiștii au aplicat astfel procedee tehnologice și metode noi de muncă, ceea ce a influențat direct îmbunătățirea calității unor tipuri de aparate de radio și televiziune. Tot cu ajutorul indicațiilor din literatura de specialitate, la uzina „Electromotor” din Timișoara a fost perfecționată tehnologia de fabricare a micromotoarelor utilizate la aspiratoarele de praf. Este vorba de mecanizarea bobinării rotoarelor, controlul în flux cu aparatele electronice, impregnarea bobinelor cu rășini epoxidice, fabricarea lagărelor autolubrifiante prin sinterizare. Măsurile arătate au contribuit la îmbunătățirea substanțială a caracteristicilor electrice și a siguranței în exploatare a micromotoarelor. Anul trecut, numai ultima dintre realizări a adus uzinei o economie de peste un milion de lei.

Posibilitățile de informare tehnică

Procurarea și prelucrarea centralizată a publicațiilor periodice utile informării industriale noastre și deci, informarea curentă a specialiștilor din întreprinderi sînt organizate de către Institutul de Documentare Tehnică și centrele de documentare pe ramură. Întreprinderile își completează, la rîndul lor, mijloacele de informare curentă, achiziționînd publicații de strictă specialitate din țară și din străinătate. Aceste publicații sînt evidențiate în cataloagele și repertoriile colective editate de Biblioteca Centrală de Stat. (Din păcate, nu toate bibliotecile tehnice din industria bunurilor de consum colaborează la alcătuirea lor).

Institutul de Documentare Tehnică prelucrează, în medie, 4 000 de publicații periodice, editează revista de referate *Documentare tehnică*, în 13 serii; difuzează materiale documentare de informare curentă și pe temă. Pentru informarea curentă a specialiștilor din industria ușoară se difuzează lunar, în fascicula *Industria ușoară*, aproximativ 500 de referate cum și 3 titluri de caiete selective: *Filatură-Țesătorie*, *Tricotaje-Confecții* și *Industria ușoară* (pielărie, cauciuc, încălțăminte, sticlă, ceramică). Un număr de 17 publicații de informare curentă și bibliografică se referă la industria alimentară. I.D.T. elaborează materiale și pentru celelalte ramuri industriale care au contingență directă cu producția bunurilor de consum: industria construcțiilor de mașini, industria electro-tehnică, industria materialelor plastice, industria lemnului și a produselor finite din lemn etc.

În momentul de față, nu pot fi prelucrate centralizat publicații utile unui număr foarte restrîns de întreprinderi care produc jucării, articole de uz casnic, rechizite și articole de birou, marochinărie, articole de sport etc. Dar așa cum s-a arătat mai sus, sînt create condiții pentru întocmirea și procurarea materialelor documentare necesare informării tehnice a specialiștilor. Uzinele profilate pe asemenea produse pot procura publicații de strictă specialitate sau le pot împrumuta, la cerere, de la I.D.T. *Realizarea efectivă a informării este însă condiționată de procurarea și folosirea materialelor documentare sosite în întreprinderi.* Pentru aceasta, sînt necesare biblioteci tehnice bine închegate și unități (birouri) de documentare, care să prelucereze materialele documentare și să realizeze o informare sistematică a specialiștilor. Dacă aproximativ 90% din întreprinderile industriei grele (siderurgie, construcții de mașini, chimie) și-au constituit organe de documentare, în industria ușoară au fost puse bazele unor asemenea organisme numai la întreprinderile mari. Întreprinderile din industria bunurilor de consum au organizat însă biblioteci tehnice. De pildă, în industria ușoară funcționau, la sfîrșitul anului trecut, 220 de biblioteci tehnice documentare. Această realizare se datorește preocupărilor specialiștilor din Ministerul Industriei Ușoare, care sprijină în mod real conducerile întreprinderilor în organizarea activității de documentare tehnică. În anii 1964 și 1965, Ministerul Industriei Ușoare, în colaborare cu Institutul de Documentare Tehnică, a or-

ganizat instructaje în toate regiunile, la care au participat șefii cabinetelor tehnice din întreprinderi și bibliotecari de la bibliotecile tehnice. Ca urmare a acestor măsuri, în unele întreprinderi (Filatura română de bumbac, Fabrica de pielărie și încălțăminte Cluj, Întreprinderea textilă Iași, întreprinderile textile din Galați și Mediaș) se desfășoară o activitate permanentă de documentare și informare tehnică.

Alta este situația în industria alimentară și în întreprinderile industriei locale. Ministerul Industriei Alimentare, sfaturile populare regionale, Uniunea cooperativelor meșteșugărești și Centrocoop — organe tutelare ale ramurilor importante din industria bunurilor de larg consum — nu au avut o preocupare accentuată pentru constituirea organelor de documentare. Rămânerea în urmă în această privință se reflectă și în modul cum unitățile din această ramură își procură materiale de informare tehnică. Bunăoară, în timp ce întreprinderile din industria grea solicită la I.D.T. un număr mai mare de traduceri (industria construcțiilor de mașini — 34% din totalul traducerilor efectuate pentru industrie; întreprinderile din industria ușoară — 16%), cele din industria alimentară solicită abia 2,7%. Ministerul Industriei Alimentare nu a înființat un organ de documentare în cadrul Direcției tehnice, încât uzinele nu primesc sistematic materiale documentare din partea organului tutelar (cu excepția documentației primare).

Ce este actual și urgent

În unele sectoare ale industriei bunurilor de consum, nu există încă organe de documentare tehnică și, deci, problema organizării informării tehnice rămâne deschisă.

Organele tutelare ar sprijini eficient colectivele din întreprinderi prin concretizarea cât mai grabnică a principalelor măsuri impuse de satisfacerea cerințelor de informare și documentare: organizarea unităților de documentare în marile întreprinderi, crearea de biblioteci tehnice în toate întreprinderile, dotarea acestora cu materialul documentar strict necesar informării curente a specialiștilor. Ar fi necesară și întocmirea unor instrucțiuni de lucru care să prevadă sarcini efective privind informarea conducătorilor de întreprinderi, a lucrătorilor și specialiștilor asupra realizărilor tehnicii moderne.

Întrucât, în etapa actuală, nu toate întreprinderile mari pot trece imediat la constituirea organelor de documentare (pentru întreprinderile mici, acestea nu sînt rentabile), ar fi utilă încheierea unor unități (birouri) de documentare — cel puțin în cîte o întreprindere-cheie —, pentru fiecare categorie de întreprinderi cu același profil de fabricație, independent de faptul că aceste întreprinderi sînt sau nu situate în alte localități. Aici ar urma să fie organizate instrumentele necesare întocmirii cercetărilor bibliografice pentru toate întreprinderile de ramură. La rîndul lor, serviciile bibliografice ale bibliotecilor regionale și serviciile de documentare tehnică din institutele de proiectări și cercetări ar putea întocmi, la cerere, cercetări bibliografice pentru problemele tehnice indicate de întreprinderi. Materialele documentare identificate pentru fiecare problemă se procură prin împrumut de la bibliotecile publice, de la bibliotecile tehnice sau de la biblioteca I.D.T. Publicațiile unicate pot fi obținute sub o formă reprodusă (microfilm, fotocopie), iar publicațiile în limbi mai puțin accesibile pot fi traduse.

O mai bună organizare a colaborării între serviciile de documentare din institutele de cercetări și proiectări sau întreprinderile-cheie și bibliotecile tehnice din uzine presupune și instruirea bibliotecarilor din întreprinderile industriei bunurilor de consum asupra posibilităților de documentare existente în țară. În prezent, prin grija Institutului de Documentare Tehnică, se organizează instructaje pe cicluri pentru inginerii documentaliști și pentru personalul bibliotecilor tehnice. La ciclul întâi, care însumează 35 de ore, se însușesc cunoștințele de bază cu privire la: procurarea și sistematizarea materialului documentar, organizarea cataloagelor, munca bibliografică și clasificarea zecimală, organizarea diferitelor activități de documentare tehnică (prelucrarea publicațiilor pe categorii de materiale documentare, informarea operativă și curentă, informarea pe temă, organizarea studiului publicațiilor, întocmirea și realizarea planului tematic de documentare axat pe problemele planului tehnic, MTO și de inovații), generalizarea experienței înaintate în industrie, organizarea propagandei tehnice, a muncii de masă cu cartea tehnică.

La ciclul al doilea, care cuprinde tot 35 de ore, se însușesc cunoștințe la un nivel mai ridicat privind: munca bibliografică, sistemele de clasificare a documentelor, metodologia informării tehnice, mecanizarea în munca de documentare tehnică.

Bibliotecile publice și informarea tehnică

O îndrumare metodologică mai susținută a organelor de documentare tehnică și a bibliotecilor tehnice este acum imperios necesară. Rolul bibliotecilor publice în această activitate trebuie să fie însă mai clar conturat. Dacă bibliotecile regionale și raionale ar întreprinde o cercetare mai aprofundată în întreprinderi, ar putea observa cât de largă e aria tematică în care trebuie să dezvolte documentarea și cât de mari sînt cererile de materiale documentare necesare cunoașterii realizărilor tehnicii moderne. În etapa actuală, colaborarea dintre bibliotecile publice și bibliotecile tehnice din întreprinderile industriale locale constituie un factor important pentru progresul tehnic al acestei industrii. De altfel s-a cristalizat acum mai limpede rolul bibliotecilor publice în organizarea informării tehnice. De fapt, acest fond este insuficient în raport cu cerințele cititorilor. În condițiile actuale, cînd specialiștii din industria bunurilor de consum simt nevoia unei informări cuprinzătoare asupra celor mai noi realizări ale tehnicii moderne, iar întreprinderile mici nu dispun de suficiente materiale documentare pentru satisfacerea cerințelor documentare ale specialiștilor, bibliotecilor regionale și raionale le revine îndatorirea să acopere o mare parte din nevoile de informare tehnică în această ramură. Paralel cu organizarea unei informări generale pentru industriile de bază din regiune, asigurată evident, în colaborare cu bibliotecile tehnice, bibliotecile regionale trebuie să ducă în adîncime informarea pe temă pentru micile industrii, evitînd, în același timp, paralelismele cu bibliotecile marilor întreprinderi în activitatea de documentare. Bibliotecile publice trebuie să-și completeze fondul de material documentar¹⁾, să-și constituie instrumente de informare pe probleme pentru principalele ramuri industriale din regiune și, în primul rînd, cataloage sistematice ale fișelor difuzate de I.D.T., fișe care oglindesc cuprinsul publicațiilor periodice prelucrate centralizat. În micile întreprinderi, organizarea acestor cataloage nu este posibilă și nici rentabilă. Ar fi necesară și alcătuirea catalogului cumulativ al tuturor publicațiilor tehnice din regiunea respectivă (în această direcție, există unele inițiative), care ar asigura astfel procurarea rapidă, din regiune, a publicațiilor considerate utile pentru rezolvarea problemelor tehnice din întreprinderi.

A. MANEA

¹⁾ Vezi în această problemă: Gruia, Ștefan. *Perspectivă muncii noastre*. Căluza bibliotecarului, 18, nr. 7, iulie 1965, p. 387.

Delimitare și colaborare

Despre rolul bibliotecilor pentru copii și al celor școlare s-a discutat mult și competent în decursul ultimilor ani. De la stadiul discuțiilor s-a progresat, luându-se măsuri care au dus la îmbunătățirea activității cu cartea în rîndul tinerilor cititori. Cu toate acestea, mai dăinuie o serie de greutăți care pot fi la rîndul lor eliminate, cu condiția unor precizări de ordin teoretic și practic.

Ni se pare necesar, ca în primul rînd să se stabilească cu claritate specificul fiecăreia dintre aceste biblioteci. După părerea noastră, exprimată și cu un alt prilej, biblioteca școlară are un caracter eminent didactic. Ca și laboratoarele și muzeele școlare, bibliotecile din școli asigură desfășurarea în bune condiții a întregii activități didactice, sprijinind procesul de instruire, cît și orice manifestare organizată cu elevii, sau pentru elevi.

Secțiile pentru copii ale bibliotecilor publice sînt menite să întregescă pregătirea de cultură generală primită de copii în școală, ele trebuie să-i deprindă pe micii cititori cu alegerea independentă a cărții dorite, să le deschidă larg porțile spre operele de cultură și artă, de știință și tehnică, să le formeze gustul pentru lectură. Nefiind subordonate strict unui program școlar, ele au libertatea de a procura cititorului copil orice carte l-ar putea interesa și cultiva. Operele unor scriitori de valoare, (nestudiate în școala generală), operele literaturii universale accesibile copiilor, lucrări de artă și știință la nivelul acestora, dau fondului de publicații al secțiilor pentru copii din bibliotecile publice un caracter enciclopedic cu o mare putere de atracție pentru micii cititori.

Aceasta este rațiunea coexistenței celor două rețele: biblioteci școlare și biblioteci publice pentru copii. Departe de a se concura, ele au o activitate bine delimitată, completîndu-se reciproc. Biblioteca școlară are în atenția sa, în primul rînd sprijinirea procesului instructiv-educativ; biblioteca publică completează și continuă această activitate și, totodată, dezvoltă multilateral interesele copiilor, îndrumîndu-i sistematic spre cunoașterea marilor valori ale culturii naționale și universale. După terminarea școlii, foștii elevi rămîn, în cele mai multe cazuri, cititori statornici ai bibliotecii publice.

Biblioteca școlară, ca element component al oricărei instituții de învățămînt, este cercetată de elevi în mod obligatoriu; acolo își pot procura cărțile recomandate de profesori, cu ajutorul lor se pregătesc pentru lecții. Bine coordonată, activitatea cadrelor didactice și a bibliotecii, duce la rezultate sigure în ceea ce privește pregătirea temeinică a elevilor.

Biblioteca publică trebuie să-l facă pe cititor să o frecventeze nu din obligație, ci din dragoste pentru lectură. Din acest punct de vedere, munca bibliotecarului dintr-o secție pentru copii are un pronunțat caracter pedagogic, dar mai puțin didactic. Aceste diferențieri stabilite și acceptate trebuie să ducă și la soluții practice adecvate. Elevul ar

Un viitor cititor.

trebui să găsească oricând în biblioteca școlară cartea necesară pregătirii lecțiilor și instrumentele bibliotecare care să-l dirijeze către ea. Același elev, intrând într-o bibliotecă publică, ar trebui să fie atras în primul rând de acele opere care nu pot lipsi în procesul de formare a omului cult din zilele noastre. Biblioteca publică trebuie să-i ofere însă și cărțile incluse în programa școlară, cel puțin într-un număr minim de exemplare.

Din păcate, această obligatorie diferență între cele două rețele de biblioteci, nu este încă realizată, nici din punct de vedere al completării și organizării fondului și nici în privința activității cu cititorii.

De aici, decurg o serie de consecințe pentru activitatea bibliotecilor școlare. Astfel, completarea fondului de publicații în bibliotecile școlare trebuie făcută în raport cu disciplinele ce se predau în școala respectivă și cu numărul de elevi care le studiază. Profilul tematic al aprovizionării este dictat de programa de învățământ, cantitatea achizițiilor este determinată de numărul de elevi care trebuie să se folosească de respectivele publicații.

Pentru un liceu de cultură generală, de exemplu, operele literare trebuie achiziționate, ținând seama atât de autorii care se studiază în fiecare clasă, cât și de numărul de exemplare care trebuie procurat dintr-o lucrare, pentru a putea satisface în timp util cerințele procesului de învățământ. Analizele pe text care se fac în clasă din operele clasicii literaturii noastre, cer ca la cel puțin 3—5 elevi să existe un exemplar din lucrarea studiată. De asemenea, sînt necesare textele operelor studiate la limbile străine predate în școală.

În afară de operele literare, biblioteca școlară trebuie să mai conțină și lucrări de ideologie, de istorie a culturii, de știință și tehnică, menite să completeze cunoștințele căpătate de elevi la diferitele discipline pe care le studiază. În aceeași măsură, biblioteca școlară trebuie să posede manuale, tratate, monografii și reviste de specialitate necesare cadrelor didactice pentru pregătirea lecțiilor și pentru perfecționarea lor.

Un proces îmbucurător s-a petrecut în ultimii ani cînd bibliotecile școlare au primit sume importante pentru completarea fondului de publicații.

Ca exemplu, dăm în tabelul nr. 1 date cu privire la creșterea fondului și a numărului de cititori, la bibliotecile școlare din orașul și Regiunea Cluj, unde recent am avut posibilitatea să analizăm

diferite aspecte ale problemei de care ne ocupăm. Trebuie subliniat faptul că, fenomenul de creștere a numărului cititorilor din bibliotecile școlare este o consecință firească a creșterii gradului de școlarizare a populației, a generalizării învățământului general și, totodată, a îmbunătățirii activității bibliotecilor școlare.

Tabel nr. 1

Denumirea bibliotecii	Număr de cititori		Fond de publicații (număr de volume)		Cărți eliberate cititorilor	
	1963	1964	1963	1964	1963	1964
Biblioteci școlare din orașul Cluj (58 unități-școli generale)	23 036	37 529	231 287	262 008	182 715	239 196
Biblioteci școlare din Regiunea Cluj (școli generale și licee)	70 695	76 368	458 610	530 087	389 726	469 095

În stadiul actual însă, între bibliotecile diferitelor școli există o mare diferență în ceea ce privește compoziția fondului. Școlile mai vechi, care își completează de-a lungul anilor colecțiile cu cărțile ce apar, au multe dintre lucrările cerute de programul de învățământ, deși numărul de exemplare la unele titluri este încă foarte redus. Școlile noi însă, înființate în ultimii ani, n-au putut achiziționa decât lucrările recent apărute. Golurile sînt numeroase și completarea lor dificilă, ea depinzînd exclusiv de planurile editoriale curente — deoarece nu există un stoc din acest gen de literatură.

Asigurarea necesarului de exemplare dintr-un titlu este de asemenea o problemă dificilă. Așa de exemplu, s-a întîmplat cu colecția „Scriitorii povestind copiilor”. Din titlurile apărute în ultimii doi ani, școlile din Cluj nu și-au putut procura decît 1—2 exemplare, deși le-ar fi trebuit mult mai multe, în raport cu numărul elevilor.

Desori, cînd nu se găsec cărți corespunzătoare, dar există surse bănești disponibile, în unele biblioteci se mai cumpără lucrări care nu au legătură directă cu specificul școlii.

Dintr-un studiu întreprins de Secția de învățămînt a Sfatului popular al Regiunii Cluj s-a constatat, de exemplu, că la Școala generală din Dumitra (Năsăud) din 1 031 volume, numai 246 constituiau un fond de publicații accesibil elevilor și necesar procesului de învățămînt. Situații identice au fost găsite și la Cepeni (Năsăud), Livezile, Mureșeni Birgăului (Bistrița), Reteag, Ciceu, Cristești (Dej), ș.a.m.d. În aceste biblioteci, se pot găsi tratate și monografii de nivel academic sau alte lucrări din specialități străine profilului școlilor; în schimb lipsesc lucrări ca: *O samă de cuvinte* de Ion Neculce; *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir, operele reprezentanților școlii ardelenne sau poezii de Șt. O. Iosif, Octavian Goga, George Topirceanu ș.a.m.d.

Cu greu ar putea aceste biblioteci școlare, fără un sprijin direct al organelor tutelare, să-și organizeze o colecție corespunzătoare cerințelor programului de învățămînt.

O analiză a compoziției fondurilor de publicații ale secțiilor pentru copii din bibliotecile publice, relevă faptul că, în ciuda unui număr mare de titluri și exemplare, există și aici aceleași goluri supărătoare și același sistem defectuos de aprovizionare. Aceste secții de copii, ca și bibliotecile școlare de altfel, nu au planuri de completare a fondurilor elaborate pe baze științifice, or, fără o viziune de perspectivă, cu greu se poate alcătui un fond de publicații corespunzător.

Tot atît de importante sînt problemele activității cu cititorii. Dacă în școală bibliotecarul este ajutat direct de către cadrele didactice, în biblioteca publică, rolul bibliotecarului are o pondere mult mai mare. De aceea, bibliotecarii care lucrează la secțiile pentru copii ale bibliotecilor publice ar trebui să înțeleagă mai profund rolul ce le revine în formarea viitorului cititor matur; cu atît mai mult cu cît bibliotecarii rămîn cei mai indicați îndrumători ai lecturii acelor tineri care, după terminarea studiilor elementare, intră direct în procesul de producție. Bibliotecarul școlar se ocupă de cititori cît timp sînt elevi, bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor publice răspund de aceștia în continuare.

La secția pentru copii a
Bibliotecii raionale
Uaslui.

Dragostea de lectură trebuie formată, menținută, dezvoltată. E greșită părerea unor bibliotecari de la secțiile pentru copii, care consideră că rolul lor a încetat o dată ce cititorii împlinesc vârsta de 14 ani, și trec la secția pentru tineri. La această vîrstă, cînd se pun bazele culturii lor, acești cititori nu pot rămîne fără îndrumare. Este firească tendința tinerilor, care nu mai urmăresc cursurile școlare, de a se preocupa mult de sport, de excursii, de activități distractive, de a frecventa cinematografele, de a urmări programele de televiziune. La această vîrstă, ei au nevoie de îndrumarea bibliotecarilor, pentru a înfrîngi lectura și pentru a se orienta spre lucrările cele mai interesante, mai utile.

Iată, în acest sens, cîteva exemple de la Biblioteca regională din Cluj, unde am studiat fișele tuturor cititorilor care în anul 1963 aveau vîrsta de 13—14 ani. (Astăzi, acești cititori sînt elevi la licee, școli medii, profesionale sau lucrează în producție).

Tabel nr. 2

Cititori între 13 și 14 ani

În 1963	Același cititori în anul 1965		
	Rămăși la secția copii	Trecuți la secția tineri	Retrași
543	136	104	303
100%	25%	10%	56%

Rezultatele acestei cercetări sînt cuprinse în tabelul nr. 2.

Deci, mai bine de jumătate din numărul cititorilor copii care în 1963 aveau între 13 și 14 ani, azi nu mai frecventează biblioteca regională. Prin sondaj, am ales cîteva dintre fișele acelor cititori care mai frecventează biblioteca și le-am comparat cu fișele lor din anul 1963. Am constatat următoarele: cei mai mulți dintre cei rămași la secția pentru copii sau la adulți, au făcut-o din speranța că vor găsi cărțile cerute la școală. Deci, majoritatea celor ce au rămas cititori sînt de fapt tot elevi. Cei retrași, sînt în

majoritate tineri care au intrat în producție, adică tocmai aceia care ar fi avut nevoie de îndrumare pentru a-și completa cunoștințele în continuare, după terminarea școlii.

Analiza fișelor cititorilor a evidențiat faptul că operele cel mai des citite de către tineri sînt cele cerute de programa de învățămînt (în proporție de 95% față de totalul cărților citite).

O concluzie interesantă ce se desprinde în urma analizei fișelor cititorilor adolescenți este faptul că aceștia devin, de la un an la altul, mai exigenți în privința literaturii pe care o citesc, nu mai împrumută cărți multe, în schimb lectura lor cîștigă tot mai mult în consistență.

O colaborare planificată între cele două tipuri de biblioteci, biblioteca școlară și biblioteca publică, este necesară în toate ramurile de activitate, începînd bineînțeles cu completarea fondurilor.

Bibliotecile școlare trebuie să-și asigure în primul rând titlurile cerute de programă într-un număr de exemplare corespunzător numărului populației școlare; ele pot preda bibliotecilor publice din aceeași localitate sarcina de a achiziționa celelalte lucrări necesare tinerilor cititori. Oriunde funcționează o asemenea colaborare, roadele sînt apreciabile. Este bine ca bibliotecile publice să dispună și ele în fondurile lor de un număr minim de lucrări recomandate de programa analitică.

Colaborarea începută cu planul de completare a fondului trebuie continuată și dezvoltată în toate domeniile activității cu cititorii, evitîndu-se acțiunile paralele, supraunerile și irosirea inutilă de forțe și de timp.

Golurile existente în fondurile de publicații ale bibliotecilor școlare și ale secțiilor pentru copii ale bibliotecilor regionale nu pot fi completate numai prin trecerea timpului și în limitele actualei activități editoriale. Ar dura prea mult și pagubele ar fi mult mai mari decît cheltuielile cerute de o acțiune curajoasă și absolut necesară. Aceasta ar trebui să înceapă prin elaborarea de către Ministerul Învățămîntului și de către Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a unui catalog minimal al cărților pentru copii și tineret. Catalogul trebuie să fie pus de acord cu programele de învățămînt ale tuturor categoriilor de școli. Pe baza acestui catalog minimal, bibliotecile ar putea verifica fondul existent, ar stabili lipsurile în titluri și exemplare și în raport cu numărul de elevi existent, ar întocmi un plan de completare. Planurile centralizate ar oferi astfel un material concret pentru a se asigura repartizarea judicioasă a producției editoriale între bibliotecile școlare și bibliotecile publice.

La orice nouă editare, un tiraj aparte, calculat pe baza datelor amintite, ar asigura aprovizionarea directă și imediată a bibliotecilor. Fondurile importante alocate nu s-ar mai folosi la împlinire; centralizate, ele ar putea subvenționa această importantă acțiune.

Este necesar să se elaboreze și metodici privind activitatea bibliotecilor din școli și din rețeaua bibliotecilor publice. Aceste metodici să cuprindă norme pentru îndrumarea întregii activități a bibliotecarilor care lucrează cu copiii sau cu cititorii tineri. Asemenea lucrări sînt de natură să contribuie la ridicarea muncii cu cartea printre copii la un nivel corespunzător marilor sarcini ce revin astăzi bibliotecilor.

Ilie STANCIU

„Oră de vîrf” la secția pentru copii a Bibliotecii regionale Galați.

RECUPERAREA CĂRŢILOR ÎMPRUMULATE

Circulaţia cărţilor în bibliotecile publice a cunoscut, în ultimii ani, o dezvoltare considerabilă, ca urmare a lărgirii permanente a reţelei, a sporirii fondurilor de publicaţii şi a numărului cititorilor. Faţă de anul 1955, bibliotecile publice au înregistrat în 1964, o creştere a colecţiilor cu 182,2% a numărului cititorilor cu 218%, iar al volumelor eliberate cu 368%. Această evoluţie este, fără îndoială, rezultatul firesc al activităţii cultural-educative desfăşurate de partid, al aspiraţiilor spre cultură ale poporului şi rodul muncii de propagare a cărţii pe care au depus-o bibliotecarii.

Solicitarea tot mai intensă a fondurilor de cărţi pune mereu în actualitate cerinţa reintrării la timp în bibliotecă a publicaţiilor împrumutate cititorilor — condiţie esenţială pentru asigurarea unei circulaţii normale a acestora.

Pentru mulţi bibliotecari, recuperarea cărţilor împrumutate apare neclară din punct de vedere juridic, financiar şi metodic şi deci, greu de soluţionat. Redacţia revistei noastre a întreprins în acest sens o anchetă privind cărţile nerestituite de cititori, la care au răspuns 31 de biblioteci (6 comunale, 17 raionale şi 8 regionale), spre a stabili cauzele acestei situaţii.

Datele furnizate de anchetă atestă un total de 28 464 de volume nerecuperate, în aceste unităţi, din care 45,3% din anii 1962—1964 şi 54,7% care au depăşit termenul de restituire în anul 1965.

Ce demonstrează aceste date? Pe de o parte că există un procent ridicat de cărţi împrumutate în 1965 şi nerestituite în termen. Desigur că marea majoritate a acestora se vor întoarce în bibliotecă, după o întârziere oarecare. Până în prezent, 76,5% din cititorii avizaţi au restituit cărţile împrumutate. La bibliotecile raionale Huşi, Sibiu, Arad, ca şi la bibliotecile regionale Braşov, Cluj, Tîrgu-Mureş, procentul este de peste 94%. Faptul consemnează, totuşi, o anumită toleranţă a bibliotecarilor faţă de cititorii care depăşesc termenul de împrumut, cu repercursiuni directe asupra creşterii volumului de cărţi nerecuperate şi a micşorării, în ansamblu, a circulaţiei cărţii. Pe de altă parte, deşi, în anii anteriori, au fost iniţiate diferite activităţi de recuperare, la unele biblioteci numărul volumelor nerestituite se menţine încă la un nivel destul de ridicat. Spre exemplu, la Biblioteca raională Alba-Iulia, 86,5% din totalul de 1 578 de volume nerecuperate sînt din anii 1962—1964. Situaţia este asemănătoare şi la bibliotecile raionale Turnu-Severin (85,3%), Lugoj (72,3%), Vaslui (69,6%). La Biblioteca comunală Baia-Sprie din 1 813 volume nerecuperate, 72% sînt din anii anteriori.

Numărul mare al volumelor nerecuperate se explică, în primul rînd, prin neglijenţa unor cititori mai mult sau mai puţin deprinşi cu o lectură sistematică. Fie că o pierde, fie că o împrumută la alţii şi aceştia o pierd, fie că nu o restituie atunci cînd îşi schimbă domiciliul (în aceeaşi localitate sau în alta), cititorul scoate din circuitul fondului de publicaţii al bibliotecii o carte care este proprietate obştească. Unii cititori, puţini la număr, îşi însuşesc o carte ce nu se află în comerţ, declarînd apoi că au pierdut-o.

Dacă, în accepţiunea materială, bunul cel mai de preţ al bibliotecii este cartea *menirea ei se realizează în circulaţia continuă în rîndul cititorilor*. Cărţile nerecuperate în termen sînt tocmai cele solicitate cel mai mult. Nu este vorba deci, numai de revenirea lor în raft, ci de însăşi viabilitatea bibliotecii al cărei rol în servirea cititorilor scade

o dată cu creșterea numărului publicațiilor nerecuperate. Bibliotecarul are îndatorirea de a asigura circulația permanentă a cărților la cât mai mulți cititori. Este dăunătoare practica acelor bibliotecari care, în dorința de a asigura un indice de lectură ridicat, împrumută unui cititor prea multe volume deodată. Aceasta duce la prelungirea termenului de împrumut, la scoaterea din circulație pe timp mai îndelungat a unor cărți solicitate de cititori. În timp ce cititorul care a împrumutat, spre exemplu 5 cărți, citește una, celelalte patru zac în bibliotecă sa personală, timp în care ele nu pot fi folosite de alții. Dacă înmulțim 4 cărți cu numărul cititorilor care frecventează zilnic bibliotecă și cu timpul de 15—30 de zile după care, eventual, le restituie, vom constata că o parte din fondul bibliotecii nu este bine valorificat, că un mare număr de cititori nu poate găsi din această cauză cărțile dorite.

Unele biblioteci acordă un nou împrumut, deși cititorul nu a restituit încă publicațiile împrumutate anterior.

★

Relațiile dintre bibliotecă și cititor (biblioteca în calitate de *păstrător* al bunurilor socialiste încredințate și cititorul care *folosește* liber și gratuit aceste bunuri) sînt de natură contractuală. O dată înscris la o bibliotecă și frecventînd sălile de lectură sau secțiile de împrumut, cititorul este obligat să respecte regulamentul interior de funcționare.

Contractul dintre bibliotecă și cititor, a cărui expresie juridică este, de fapt, fișa de cititor, naște drepturi și obligații reciproce, ori de cîte ori primul dă și cel de-al doilea primește o carte cu împrumut. Primind cartea, cititorul este obligat să o restituie la timp și în stare perfectă de conservare. Bibliotecă fiind o instituție de folosire colectivă a cărții are îndatorirea să servească cititorul, creîndu-i toate condițiile pentru lectură, dar și să asigure păstrarea cărților (al căror gestionar este bibliotecarul), cum și reintrarea lor la timp în bibliotecă. Aceste deziderate nu pot fi realizate decît prin circulația neîntre-ruptă a colecțiilor. De aceea, bibliotecarului nu-i este indiferent cînd reintră cartea în bibliotecă. La rîndul său, nici cititorul nu trebuie să fie mai puțin interesat.

În ultimă instanță, este vorba de educarea cititorului, de o permanentă propagandă a cărții; căci bibliotecarul este, în primul rînd, un activist cultural și în al doilea rînd un gestionar de cărți.

Ce au întreprins bibliotecile pentru educarea propriilor cititori? Ca în orice împrejurare de acest gen, este mult mai simplu și mai important să previi efectul, decît să-l înlături.

În multe biblioteci, se desfășoară o muncă sistematică printre cititori pentru a cunoaște condițiile de împrumut, fie la înscriere, fie atunci cînd aceștia împrumută sau restituie cărțile. Au fost afișate extrase din regulamentul de funcționare al bibliotecii, sau chiar din Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 583/1960 privind problema răspunderii pentru nerestituirea la timp, degradarea sau pierderea cărților din bibliotecă. În activitățile de recuperare, a fost antrenat un larg colectiv obștesc, membri ai organizațiilor U.T.C. din cartier, comisiile de femei, comitetele de cetățeni, pionieri etc.

★

Punctualitatea și disciplina în activitatea bibliotecii este mijlocul cel mai eficace pentru formarea unei atitudini corecte la cititori. Practica a demonstrat că majoritatea cititorilor respectă termenul de restituire a cărților. Una dintre cauzele principale ale pierderii cărților, o constituie (în afara neglijenței cititorului) deficiențele în evidență și lipsa de operativitate în urmărirea restanțierilor de către bibliotecari.

Situația statistică întocmită pe baza datelor din bibliotecile anchetate demonstrează că în 1965, au fost expediate 31 807 avizări pentru 28 425 de volume nerestituite (numărul cititorilor înscriși fiind de 148 128).

O comparație între numărul volumelor nerecuperate, numărul și intervalul la care se expediază avizări de către diferite biblioteci, arată că situația cea mai dificilă o au tocmai acele biblioteci care înștiințează cititorii lor la intervale foarte mari și folosesc forme greoaie de recuperare.

Sfatul popular raional Alba-Iulia, spre exemplu, nu a mai furnizat bibliotecii raionale cărți poștale din 1964, încît anul acesta nu s-a expedit nici o avizare. Situația nerecuperărilor la această bibliotecă este destul de edificatoare: 1 679 de volume din care 1 344 (respectiv 86,5%) din 1964 și 234 din 1965! Pentru anii anteriori nu există o evidență clară. De altfel, se susține că nu sînt prevăzute fonduri pentru avizări. În planul de cheltuieli al Bibliotecii raionale Alba-Iulia nu există oare articolul 3b?

Unii bibliotecari manifestă îngăduință față de cititorul neglijent și consideră că nu trebuie „plictisit” cu prea multe avizări. De cele mai multe ori însă, cititorul restanțier este comod sau scapă din vedere să restituie cartea. A nu-l aviza în termenul legal de 5 zile, înseamnă mai degrabă a-i aduce un deserviciu, ca să nu mai vorbim de paguba, uneori ireparabilă, pe care o suportă biblioteca și, în ultimă instanță, ceilalți cititori. Prin avizarea la timp, cititorul își va crea obișnuința de a restitui cartea în termen. Aici trebuie să se manifeste mai puternic opinia împotriva acelor care nu restituie cartea, încât să simtă dezaprobarea masei de cititori. Sînt desigur eficace afișarea în loc public a listelor cu cititorii restanțieri, înștiințarea diriginților de clasă pentru elevi, a întreprinderilor și instituțiilor, pentru adulți.

În cazul cînd acțiunile profilactice nu dau pretutindeni rezultate, legea permite măsuri de sancționare. Dar biblioteca trebuie să insiste pe latura educativă a sancțiunii, care acționează, de cele mai multe ori, mai eficace decît cea materială.

La chestionarul trimis de redacție, unele biblioteci au răspuns că situația recuperării este bună (Bibliotecile regionale Cluj, Tîrgu-Mureș, Suceava, Dobrogea). Sînt însă biblioteci care lasă totul la voia întîmplării, mulțumindu-se să întocmească avizări și să aștepte (pînă cînd?) ca cititorul să rezolve „de la sine” problema restituirilor. Această practică are desigur repercusiuni asupra fondului de cărți și a circulației lui.

La Biblioteca raională Tîrgoviște, datorită acțiunilor energice ale bibliotecarilor pe linia aplicării H.C.M. nr. 583/1960, s-a ajuns ca să nu mai existe cărți nerecuperate din anii anteriori. De ce însă la bibliotecile comunale din acest raion situația nu-i aceeași? Din imprimatele tipărite la Tîrgoviște nu se puteau trimite și la bibliotecile comunale?

Ancheta noastră a scos la iveală o multitudine de procedee folosite de biblioteci în acțiunea de recuperare a publicațiilor. Concluzia generală care s-a desprins din aceasta este că majoritatea bibliotecilor comunale și raionale nu cunosc sau au noțiuni foarte vagi despre actuala reglementare a recuperării cărților. Care sînt cauzele? Unele biblioteci regionale, puține la număr, nu au dat indicații metodice privind aplicarea H.C.M. nr. 583/1960, dar și atunci cînd au procedat astfel, unii bibliotecari nu au înțeles respectivele indicații sau nu le-au aplicat, sub pretextul că procedura este greoaie. Uneori nu se cunoaște delimitarea strictă a atribuțiilor ce revin bibliotecilor și sfaturilor populare (în speță, delimitarea pentru rezolvarea proceselor verbale de contravenție și secțiunilor financiare).

Acolo unde sfaturile populare și bibliotecile regionale s-au preocupat pentru asigurarea integrității fondurilor din bibliotecile publice, rezultatele sînt dintre cele mai bune. În acest sens, pot fi citate Sfatul Popular al Capitalei, Sfatul Popular al Regiunii București, Sfatul Popular al Regiunii Iași, care, la propunerea bibliotecilor au emis circulare către sfaturile populare raionale și comunale, privind recuperarea cărților de la cititori. La rîndul lor unele biblioteci regionale (Cluj, Ploiești, Tîrgu-Mureș, Suceava, Dobrogea) au emis scrisori metodice menite să explice pînă în cele mai mici detalii, modalitățile de aplicare a H.C.M. nr. 583/1960. Dar numeroase biblioteci, mai ales raionale și comunale, nu au aprofundat un document care ar trebui să stea la baza activității de recuperare a cărților, cum este H.C.M. nr. 583/1960. La ancheta redacției, unii bibliotecari au formulat propuneri identice prevederilor cuprinse în acest H.C.M.!

Regulamentul interior de funcționare al bibliotecilor, de orice grad, Instrucțiunile pentru păstrarea, securitatea și igiena fondurilor bibliotecilor aprobate prin Ordinul Ministerului Culturii nr. 144/1956 și, în fine, Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 583/1960 prevăd avizarea în scris, la interval de 5 zile a cititorului care reține cărțile peste termenul de împrumut. Majoritatea bibliotecilor expediază însă cele două avize (uneori și mai multe) la intervale diferite, dar întotdeauna mai mari: 10 zile (biblioteca raională Tulcea, bibliotecile comunale Baia-Sprie, Jariștea), 2 săptămîni (bibliotecile regionale Argeș, Banat, Iași, bibliotecile raionale Agnita, Aiud, Arad, Gherla), o lună (bibliotecile regionale Brașov, Suceava, Biblioteca orașenească București, bibliotecile raionale Beiuș, Făgăraș, Sibiu, Turnu-Severin), la 3—6 săptămîni (biblioteca comunală Tircan), 2 luni (Biblioteca regională Dobrogea), 3 luni (bibliotecile raionale Odorhei, Slatina, biblioteca comunală Ruginoasa), șase luni (Biblioteca raională Lugoj). Alte biblioteci interpretează extrem de original prevederile cu privire la recuperare. Iată un caz pe care-l cităm textual: *Fac avizările cînd am timp și numai pentru cititorii din localitate, mai mult pe timp de ploaie, iarna, pentru că cititorul este atunci acasă.* Să așteptăm, deci, binefăcătoarele ploii și zăpada! Și ce ne facem în caz de secetă?!

O scamă de bibliotecari socot că aplicarea strictă a prevederilor legale ar îndepărta pe cititor de bibliotecă și în consecință îi menajează. A-ți însuși un asemenea punct de

vedere înseamnă a admite ca cititorii neglijenți să rămână principalii beneficiari ai serviciilor bibliotecii și, implicit, a prejudicia interesele majorității. E preferabil să renunțăm la cei câțiva cititori neglijenți și să asigurăm majorității cărțile solicitate. De altfel, datele furnizate de anchetă ne permit să constatăm că majoritatea cititorilor sancționați continuă să frecventeze biblioteca. În unele biblioteci procentul este de aproape sută la sută (Argeș, Beiuș, Cluj, Făgăraș, Sibiu, Tirgu-Mureș, Turnu-Severin etc.).

Dar nu numai expedierea la timp a avizărilor, prezentată interes, ci și conținutul lor. Pe alocuri bibliotecile nu acordă atenția cuvenită acestui aspect. Biblioteca raională Agnita, spre exemplu, invocă articolul 583 (deși acesta este numărul unui H.C.M.), explicându-i cititorului că este posibil (în loc de pasibil) de sancționare pentru... abuz de încredere! Biblioteca raională Gherla folosește un imprimat din 1961, care prevede sancționarea cititorilor conform... articolelor 357—358 din Codul Penal (!?).

Unele biblioteci susțin că nu au posibilități de expediere a avizărilor din lipsa fondurilor de corespondență. Problema nu se poate pune astfel sub nici un motiv. Există cel puțin patru surse la care se poate recurge în acest scop: 1) în planul de cheltuieli al fiecărei biblioteci figurează articolul 3 b *cheltuieli de corespondență*; 2) bibliotecile mici (comunale) pot primi de la bibliotecile regionale imprimate pentru avizări; 3) avizările pot fi expediate prin registraturile Sfatului popular raional sau comunale de care aparțin direct respectivele biblioteci; 4) cititorii în culpă sînt obligați să achite cheltuielile de urmărire.

★

Din cercetarea atentă a H.C.M. nr. 583/1960 se desprinde că cititorul trebuie să fie amendat nu numai atunci cînd nu restituie cartea împrumutată, indiferent de motivele pe care le prezintă, dar și în cazul cînd nu se încadrează în termenul de restituire¹.

Ancheta redacției a demonstrat că unele biblioteci se mulțumesc să ceară cititorilor achitarea costului cărților nerestituite. Rareori, aceștia sînt obligați la plata amenzilor și numai pentru pierderea cărților. Iar de cele mai multe ori, amenzile sînt simbolice. Procedînd astfel nu riscăm oare să transformăm bibliotecile în librării sau anticariate?

Sancțiunea nu trebuie privită numai ca un mijloc de constrîngere ci și ca un mijloc educativ pentru cititorul în cauză și pentru toți ceilalți cititori, exercitînd o prevenție generală. Este ireal să credem, însă că, aplicînd legea în litera ei, vom soluționa integral problema recuperării. Vom reuși, totuși, să micșorăm numărul acelor care pierd... sau „pierd“ cărțile, dar, mai ales vom educa cititorul, îl vom determina să aibă mai multă grijă față de colecțiile bibliotecii. Unii bibliotecari afirmă în termeni categorici că nu aplică H.C.M. referitoare la amendă, pentru că nu cunosc modalitățile de aplicare, în schimb alții o cunosc dar o aplică într-o manieră originală, adresîndu-se fie... Tribunalului (Biblioteca raională Agnita), fie... Notariatului de Stat (Biblioteca raională Dorohoi, Biblioteca regională Banat) pentru a obține titlul executor (!?). Biblioteca regională Banat — în urma indicațiilor controlului financiar — a indicat bibliotecilor să obțină titlul executor de la Notariatele de Stat, potrivit Decretului nr. 387/1952, sau să întocmească proces-verbal de contravenție în temeiul H.C.M. nr. 583/1960. A recomanda două proceduri în condițiile cînd există o reglementare specială pentru recuperarea cărților (H.C.M. nr. 583/1960) înseamnă a încurca bibliotecarii. În plus, este lipsit de sens să te adresezi Notariatului de Stat pentru a obține titlul executor, întrucît (pe lângă faptul că se plătește o taxă de 10 lei și formalitățile sînt mai greoaie) nu se pot aplica sancțiuni cititorului (amendă).

Aplicarea cu mai multă fermitate a legii care reglementează recuperarea cărților nu exclude, ci dimpotrivă, presupune o muncă permanentă de educare a cititorilor în scopul prevenirii unor astfel de situații care prejudiciază activitatea bibliotecilor.

Într-un articol viitor ne propunem să elucidăm modalitățile practice de aplicare a legislației cu privire la recuperarea cărților.

Horia NESTORESCU

¹) Chioralia, Constantin. *Cărți pierdute sau nerestituite?* Călăuza bibliotecarului, 18, nr. 7, iulie 1965, p. 431—432.

RAȚIONALIZAREA EVIDENȚEI ÎN BIBLIOTECI

(continuare din numărul trecut)

2. Evidența periodicelor

Dacă în privința inventarierii cărților se mai pot întîlni metodologii comune, în privința evidenței periodicelor metodele de lucru sînt foarte diferite și adesea, discutabile. Se poate afirma că, nici în cadrul aceleiași biblioteci nu se aplică constant aceleași reguli în evidența periodicelor. Unitatea de evidență la periodice, așa cum e stabilită de *Minimul de tehnică de bibliotecă* este *volumul*, exprimat fie prin *exemplar* sau număr distinct, fie prin *serie*, fie prin *colecție*. Întrucît periodicul este o publicație ce apare la intervale regulate de timp și în numere succesive, legate printr-un titlu comun, este necesar ca unitatea de evidență a acestuia să fie o unitate comparabilă și să nu se axeze pe grupări variabile și arbitrare.

În practica bibliotecilor noastre de învățămînt superior unitatea de evidență a periodicului este cînd numărul sau *exemplarul gros*, cînd volumul sau *seria* (trimestrială, semestrială), cînd colecția anuală. Pornind de la aceste criterii în evidența individuală a periodicelor, cantitatea celor intrate într-o bibliotecă în decurs de un an nu se poate oglindi în mod real în statistica anuală.

a) *Evidența individuală pe exemplar*. În acest caz, cantitatea exemplarelor de periodice coincide cu aceea a numerelor de inventar. Această formă de evidență, frecventă la periodicele de format gros (*Viața românească, Secolul XX, Referativni jurnal*), se folosește, după criterii proprii, și la periodicele mai subțiri (*Lupta de clasă, Probleme economice* etc.). Criteriul formal al grosimii exemplarului separat nu este întotdeauna respectat.

La Biblioteca Institutului medico-farmaceutic, înregistrarea pe număr sau exemplar se face numai la periodicele provenite din alte surse, decît abonamentul, considerîndu-se că exemplarele intrate prin schimb sau donații nu pot constitui totdeauna o colecție așa încît trebuie consemnate sporadic, așa cum sosește. Biblioteca Institutului de arte plastice inventariază exemplarul în cazul periodicelor de o mare valoare artistică și materială. Cităm cazul revistelor de textile ca *Papizzeria, Cotons imprimés, Drapieria, Textils-Paris, Echis* etc.

Inventarierea pe număr sau exemplar (gros sau subțire) oferă o cifră totală care corespunde cu cantitatea exemplarelor intrate pe o perioadă determinată.

b) *Evidența individuală pe serie sau colecție (legată sau nelegată)*. Acest mod de inventariere diferă după numărul exemplarelor cuprinse în serie sau volum. Înregistrarea pe serie trimestrială se face în bibliotecile amintite pentru revistele de grosime medie ca *Domus, Studii și cercetări de chimie, Maison et jardin, Architectural review* etc. Și la înregistrarea pe volum semestrial sau serie semestrială s-a ținut cont de grosime, preferîndu-se exemplarele mai subțiri (*Revista de statistică, Emporium, Privoda*), dar și acelea de circulație mai redusă (unele dublete). În colecții anuale, cu numere legate sau nelegate, s-au inventariat îndeobște exemplare subțiri (*Parbe und Raumi, Edilizia moderna, Călușa bibliotecarului* etc.). În unele cazuri în componența unor serii trimestriale sînt incluse numere de format subțire, pe motivul suprasolicitării revistei. Complicațiile acestor stări de fapt se ivesc la întocmirea situațiilor statistice. În statistica anuală cantitatea periodicelor rezulă deci, din totalitatea numărului de *exemplare* cu al numărului de

voluma legate și cu al exemplarelor cuprinse în serii sau colecții nelegate după cum au fost evidențiate în diferite biblioteci. Întrucât acest total rezultă din contopirea unor unități de evidență necomparabile nu e verosimil. Unele biblioteci au încercat formule de simplificare, dar care nu au condus în esență, la o rezolvare corespunzătoare. Biblioteca Institutului de arhitectură totalizează în cantitatea periodicelor numărul colecțiilor și seriilor legate, cu numărul colecțiilor și seriilor nelegate. În statistica anuală acest total se adună cu al exemplarelor înregistrate separat de alte biblioteci. Biblioteca Institutului politehnic a renunțat a mai face astfel de totalizări, trecând la cantitatea periodicelor intrate pe anul 1964, cantitatea abonamentelor sau a colecțiilor anuale (2 053 volume).

Situația se prezintă altfel în cazul bibliotecilor care nu inventariază decât serii sau colecții legate sau care în mod cert se vor lega. (Biblioteca Institutului de Construcții, Biblioteca Institutului de arte plastice). Se ridică deci problema: pot fi unități comparabile exemplarul, seria (legată), colecția (nelegată), ca ele să formeze un total comun? Cum putem stabili cantitatea periodicelor intrate în bibliotecă în chip omogen când în cadrul totalului avem mai multe unități de evidență ce nu-s comparabile? Nu-i mai firesc să existe totalizări separate (un total pentru exemplare, unul pentru serii, unul pentru colecții)? Spre edificare cităm cazul Bibliotecii Institutului de construcții, care în statistica anuală raportează pentru cantitatea periodicelor intrate în 1964 cifra de 1 308 volume, reprezentând: 784 exemplare inventariate distinct, 208 serii legate în volume, 316 colecții anuale. Cifra totală rezultă deci din adunarea a două categorii de unități neomogene, necomparabile.

Pe baza unei analize mai aprofundate, Biblioteca Institutului de științe economice a renunțat la inventarierea periodicelor în registru, utilizând un sistem de evidență pe fișe, în care apare creșterea anuală a periodicului însoțită de toate datele necesare. Evidența financiară a periodicelor este ținută într-un registru de evidență contabilă. În prezent și Biblioteca Institutului medico-farmaceutic preconizează înlocuirea inventarului de periodice cu o evidență pe fișe, datele valorice urmând a fi trecute într-un registru de evidență financiară. Fișele-cartoteci, care înlocuiesc inventarul, nu trebuie confundate cu celelalte evidențe pe fișe ale periodicelor: fișa de evidență zilnică a ziarelor, de evidență anuală a revistelor, existente în unele biblioteci.

Toate acestea dovedesc cât de mult se resimte lipsa unui sistem unitar, simplu și eficient de evidență a periodicelor.

3. Evidența publicațiilor de importanță temporară

Este cunoscut faptul că în bibliotecile de învățământ superior manualele, cursurile și unele materiale cu caracter didactic, intră în categoria lucrărilor cu caracter temporar, pentru că după un timp își pierd actualitatea și sînt supuse scoaterilor masive. Inventarierea lor alături de cărți complică munca de evidență mai ales din cauza operațiilor frecvente de scoatere.

La Biblioteca Institutului de arhitectură și Biblioteca Institutului de arte plastice aceste manuale sînt inventariate într-un registru comun cu al cărților, avînd și o evidență sumară aparte pe un registru obișnuit. Biblioteca Institutului politehnic, deși le inventariază alături de cărți, are în registrul de mișcare a fondurilor o rubrică aparte pentru totalizarea lor, ceea ce reprezintă un început de diferențiere a acestora de restul publicațiilor. Biblioteca Institutului de științe economice inventariază aceste manuale, cursuri și alte materiale perisabile (broșuri), în cataloage topografice cu rol de inventar, fiind predate ulterior la bibliotecile filiale. La Biblioteca Institutului de construcții s-a adoptat din acest an o evidență aparte pentru această categorie de publicații. La aceasta a condus mai ales proporția ieșirilor din fondul bibliotecilor a acestor manuale, cursuri etc. La Biblioteca Institutului de arhitectură proporția scoaterilor este de $\frac{1}{2}$, deci jumătate din cantitatea celor intrate. La Biblioteca Institutului medico-farmaceutic această proporție este de $\frac{1}{4}$, iar la Biblioteca Institutului politehnic de $\frac{1}{10}$.

Aceste date sînt suficiente de convingătoare pentru a sublinia volumul mișcării acestor publicații și pentru a preconiza — în bibliotecile de învățământ superior — o evidență a lor, distinctă de a celorlalte categorii.

În unele biblioteci străine, pentru a se evita toate aceste eforturi și complicații în evidență, nu se mai inventariază de loc astfel de cursuri și broșuri, fiind considerate

un material de studiu temporar care circulă foarte mult și care nu intră propriu-zis în colecțiile bibliotecii.

În grupa materialelor cu caracter temporar se încadrează și dubletele (cărți, periodice), destinate schimbului cu străinătatea și donațiilor. Nici evidența acestora nu e rezolvată în mod unitar, uneori fiind încorporată fondului general, alteori ținută în registre sau pe fișe aparte. Problema evidenței dubletelor de acest gen rămîne și ea o problemă deschisă.

★

Din examinarea modului în care sînt evidențiate diferitele categorii de publicații în cîteva biblioteci de învățămînt superior din Capitală, se pot trage unele concluzii, menite să contribuie la eforturile actuale de raționalizare a evidenței în bibliotecă. Neexistînd o concepție unitară și rațională la baza evidenței de bibliotecă, în majoritatea bibliotecilor de învățămînt superior apar sisteme diferite de lucru. Deși aceste procedee particulare duc la dificultăți în stabilirea unor date statistice comparative, din ele se pot desprinde și elemente pozitive, ce-ar putea sta la baza unui nou sistem de evidență în biblioteci.

Dacă la aceste constatări, se adaugă și faptul că unele forme de evidență par depășite prin rigiditatea lor, că evidența de bibliotecă trebuie să fie distinctă de cea contabilă, iar cea a periodicelor să se organizeze în alt mod decît cea a cărților, că regimul publicațiilor cu caracter trecător e altul decît al publicațiilor obișnuite, s-ar putea conchide că formele actuale de evidență reclamă modificări substanțiale.

Viitoarea organizare a evidenței ar trebui să aibă ca premisă raționalizarea formelor de evidență a diverselor categorii de publicații. *Căluza bibliotecarului* propunea încă din 1956, ca inventarul să-și delimiteze funcțiile numai ca document de justificare a gestiunii bibliotecii, să n-aibă decît sarcini pur administrative (vezi: Gruia, Ștefan — *Cîteva păreri în legătură cu evidența publicațiilor*, *Căluza bibliotecarului*, nr. 12/1956). Aceasta se încadrează în noua concepție de simplificare și economisire a muncii de evidență, ce tînde să reducă munca de inventariere la minimum strict, despărțind evidența pur bibliotecară, de cea contabilă. În tot mai multe biblioteci din lume se încearcă forme cît mai simplificate de evidență, de la evidența pe foi detașate, care se leagă trimestrial sau anual în volum pînă la evidența pe fișe. O formă mai modernă, care ne-ar permite o mai ușoară manipulare și concentrare a datelor statistice, ar fi evidența individuală pe un model de fișe cu o descriere sumară a publicației. Fișele ar putea fi aranjate în depozit, fie în ordine cronologică a numerelor de inventar, fie în ordine topografică. Avantajul acestui sistem ar fi că munca de inventariere s-ar reduce simțitor, fișele fiind completate în momentul prelucrării, ca un subprodus al catalogării.

Evidența periodicelor. Ținînd seama de toate particularitățile ce derivă din natura periodicelor, propunem o nouă formă de evidență individuală a publicației pe un sistem de cartoteci, care să cuprindă sinoptic totalitatea datelor referitoare la publicație. O totalizare pe cartoteci (în ordinea creșterilor anuale în care s-ar înscrie și numărul de inventar și cota periodicului) ar fi mai clară și mai rapidă, decît pe baza actualului inventar, unde sînt înregistrate alternativ cînd exemplare, cînd serii, cînd colecții anuale. Totodată cartotecile se pot îndepărta ușor, în eventualitatea operațiilor de scoatere a unor publicații periodice depășite, deteriorate sau pierdute. La aceasta pledează și nestatornicirea unității de evidență. Ținînd cont de inconvenientele ce decurg din inventarierea periodicelor, la care unitatea de evidență e cînd exemplarul, cînd seria, cînd colecția, indiferent de numărul volumelor legate sau nelegate din cuprinsul lor și neignorînd faptul că periodicul nu se poate oglindi just în statistica anuală tocmai din cauza acestei situații echivoce, propunem ca unitate de înregistrare a periodicului, o formă mai puțin interpretativă, mai puțin formală și valabilă în orice bibliotecă, *colecția anuală*. În mod secundar s-ar folosi mai departe și exemplarul sau volumul ca unitate de evidență în cazul periodicelor ce vin disparat, nealcătuiind colecții complete, dar care trebuie oglindite în statistică.

În timp ce orice serie (semestrială, trimestrială etc.) sînt unități de evidență arbitrare, depinzînd de o orînduire sau alta propusă de bibliotecar în vederea legării pe volume, *colecțiile anuale* sînt serii de numere pe parcursul unui an care se contopesc în aceeași unitate cronologică: anul. Știînd totodată că numerele din cuprinsul unui an sînt în curgere, limitele dintre unitățile de evidență s-ar șterge, rămîînd perenă numai ideea de timp care străbate periodicul. Faptul că în cuprinsul colecției anuale apar cu

timpul volume legate, aceasta nu are importanță pentru biblioteci, tocmai din cauza operațiunii de legare care nu oferă cifre similare (aceeași colecție se poate lega la o bibliotecă în 3 volume, la alta în 4 volume etc.).

Aceste propuneri presupun 2 tipuri de cartoteci, unele pentru periodicele intrate prin abonament, altele pentru periodicele de altă proveniență (schimb, donație), avînd fiecare în afara rubricilor obișnuite referitoare la descrierea periodicului și altele care să marcheze totalul colecțiilor aceluiași periodic, totalul exemplarelor, numărul de inventar. Acest mod de înregistrare îl întîlnim la Biblioteca I.S.E. Din anul acesta și Biblioteca Institutului de arte plastice a adoptat cartoteci speciale de creștere anuală, conținînd și rubricile amintite mai sus. Aceste cartoteci întrunesc toate datele necesare evidenței individuale a periodicului, întocmai ca un registru inventar, exceptînd partea valorică. Pe lîngă totalul colecțiilor, e bine să existe pe aceste cartoteci și un total al volumelor legate în anul respectiv, acest lucru din considerente mai mult statistice. În registrul de mișcare a fondurilor ar urma să apară o diferențiere la rubrica referitoare la cantitatea periodicelor, cuprinzînd un total pe colecții, altul pe volume legate și al treilea pe exemplare sau numere nelegate. În acest fel în cantitatea periodicelor n-ar mai fi contopite totaluri rezultînd din înregistrarea unor unități de evidență necomparabile. Acest procedeu are șansa de a fi mai logic și mai simplu de efectuat.

Evidența cărților ar trebui despărțită de evidența manualelor și a tuturor materialelor didactice cu caracter trecător, pe registre aparte de evidență individuală sau pe cartoteci care să cuprindă sintetic datele mai importante legate de publicația respectivă. Avînd o evidență individuală proprie aceste publicații ar trebui să fie totalizate în registrul de mișcare a fondurilor într-o rubrică aparte.

Investigațiile prezente, cu privire la modul de evidență a publicațiilor în bibliotecile noastre de învățămînt superior nu epuizează problema și propun o cercetare mai largă pe viitor.

Considerăm că toți bibliotecarii cu experiență au datoria de a reflecta la alegerea celor mai judicioase forme de evidență, venînd cu propuneri concrete, izvorite din necesitățile lor proprii, contribuind astfel la raționalizarea acestei munci importante de bibliotecă.

Anca OPRIȘ

Începînd cu numărul 1 din 1966,
revista noastră va apare sub titlul

REVISTA BIBLIOTECILOR

Bibliotecar, carte, cititor

Cred că niciodată termenii aceștia enuntrați atât de succint n-au sunat mai plini de sensuri ca în zilele noastre. Socialismul a ridicat munca bibliotecarului la treapta celei mai nobile meniri, iar împrejurarea că activitatea educativă interesează un public de masă conlucrează la sporirea prestigiului de care se bucură cultura. Este cel mai propice climat pentru larga difuzare a cărții, dar un climat care reclamă veghe permanentă din partea celor ce îl slujesc și îl cultivă.

Ceea ce vrea să spună că grija firească a bibliotecarului pentru ca un cititor mai mare număr de volume să-și găsească cititorii trebuie cu necesitate dublată de preocuparea pentru gustul, orizontul și necesitățile lăuntrice ale celor ce îi solicită serviciile.

Bătălia pentru difuzarea cărții literare este în fond bătălia pentru propagarea valorilor. Procesul spune destul și în ce privește calitatea intrinsecă a produsului difuzat: literatura de calitate câștigă sigur aderenți fiindcă o impune propria ei valoare.

Și iată-ne ajunși la chestiunea: *ce rol revine bibliotecarului o dată cartea ajunsă în mîna lui?*

Evident că bibliotecarul nu privește inert sarcina „aprovizionării consumatorilor de literatură”. Cum pentru el cititorul e mult mai mult decât o simplă cifră statistică, bibliotecarul înțelege tot mai limpede adevărul că nici o inițiativă de orientare a lecturii (dirijare care n-are nimic comun cu dădăceala) nu poate nesocoti gradul de dezvoltare intelectuală a cititorului. Prin urmare, bibliotecarul se interesează

îndeaproape de lecturile cititorului cu o triplă intenție: 1) să-i cunoască mai exact limitele formației culturale; 2) să presimțim spre ce direcții i s-ar putea îndrepta evoluția; 3) și, eventual, să conlucreze la integrarea în amintitul proces evolutiv a celor mai bune surse de cultură din patrimoniu clasic și contemporan.

Acțiunea bibliotecarului se înscrie astfel în efortul pe care partidul și statul nostru îl depune spre a asigura dezvoltarea multilaterală, satisfacerea necesităților spirituale ale oamenilor muncii. Oricum, bibliotecarului nu-i este de fel indiferentă direcția spre care se îndreaptă formația lăuntrică a cititorului. Un obiectiv al educației socialiste este formarea gustului estetic, satisfacerea cerințelor de frumos ale întregului nostru popor. Ca atare bibliotecarul este un lucrător și un luptător pentru promovarea bunului gust artistic și, ca un grădinar grijuliu, el cultivă la scară largă frumosul pentru cei care îl caută, pentru cei care îl reclamă. Datorită și contribuției sale găsește drum spre mințea și inima oamenilor mesajul marilor creații realiste și umaniste.

Dacă un cititor cere pentru sine cărți adecvate stadiului său de pregătire, va fi de văzut cum poate fi el îmbogățit prin lecturile ulterioare. Dacă însă el s-a obișnuit cu lecturi insignifiante, determinat de prejudecata „vreau să mă destind, nu-mi trebuie altceva”, bibliotecarul va încerca, recurgînd la sugestia comunicate cu suplețe, să-i propună cititorului la care ne-am referit și altceva decât ceea ce el are plăcerea să frunzărească. Vom observa că nu e imposibil să smulgem cititori greșit

orientați din țarcul slăbiciunilor pentru povești romanțioase ori pentru istorii criminalistice și să-i redăm adevăratei literaturi. Cu o condiție: recomandările bibliotecarului să fie făcute în cunoștință de cauză. Cu alte cuvinte, bibliotecarului îi revine sarcina să aibă despre cărțile pe care le susține și care se bucură de simpatia sa noțiuni cât mai exacte, să culcegă despre ele informații din presă și, pe cât posibil, să le citească. E adevărat că el se bizuie pe ajutorul criticii literare, dar — este de dorit să se bizuie în egală măsură și pe sine însuși. Nu o dată examenul personal este și cel mai edificator, însă indiferent dacă citește el însuși sau nu, bibliotecarul trebuie ajutat cu bibliografii de recomandare, mai bine întocmite decât pînă acum. Altminteri, alegerile cititorului poartă pecetea hazardului, iar intervențiile bibliotecarului n-au greutate, stau sub semnul întristător al improvizației.

Ținerea la curent a bibliotecarului cu evenimentele vieții literare se poate reflecta într-un mic panou afișat la vedere și intitulat *Noutăți editoriale*, din care vizitatorul bibliotecii să rețină lapidar ce citind noile volume, iar alăturat, printr-o caracterizare sumară, cum reușesc (sau cum nu reușesc) să-și illustreze artistic tema.

În principiu, ceea ce ne silim să semnalăm ține de creșterea capacității de interpretare a bibliotecarului. Numai cu o informație la zi, *personală și activă*, devine posibilă împropiata formelor de popularizare a cărții literare. Riscurile comodității și ale insuficienței sînt mari, ele pot împinge chiar și pe cei bine intenționați spre formalismul cel mai steril cu putință.

Dacă ar fi să rezumăm cele susținute pînă aci, s-ar cuveni să pomenim neapărat de *pedagogia lecturii*. În adevăr există o pedagogie a lecturii, ea se exercită pe felurite căi din care am pomenit deocamdată citeva. Cea mai importantă este dirijarea delicată și avizată a cititorului spre cărțile majore din domeniul care îl interesează. Urmează lărgirea treptată a cercului său de preferințe cu recomandări verificate, bine chibzuite, fără a se ne-

glijă, de la caz la caz, accesibilitatea, utilitatea profesională, fertilitatea de perspectivă.

În sfîrșit, nu e de loc neînsemnat și faptul că rupînd cu nepăsarea, bibliotecarul dă un exemplu la care cititorul nu rămîne surd. Văzîndu-l pe primul părtaș la ce recomandă, cititorul va proceda la fel cu tovarășii săi de muncă și va deveni la rîndu-i un propagandist al frumosului, un entuziast al valorilor durabile.

Chiștigul pentru cultură este notabil. Deopotrivă pentru afirmarea calității ca și pentru restrîngerea sferei de acțiune a mediocrității, pentru maturizarea gustului public ca și pentru curățirea lui de exclusivism. Vom vedea în tot mai multe mîini romanele lui G. Călinescu (taxat greșit drept „prea neologicistic”, adică nepopular), versurile lui Ion Pillat, teatrul lui Camil Petrescu sau Horia Lovinescu și vom saluta cu bucurie ieșirea cititorului din „clasicitate” la țărnul contemporanității. Mai încrezător în calitățile de artă ale acesteia, cititorul va manifesta, sîntem siguri, deplină prețuire și pentru poezia lui Nicolae Labiș sau nuelistica lui D. R. Popescu, pentru scrișul lui Eugen Barbu ori Marin Preda. Pe Eminescu și Alecsandri, Coșbuc și Vlahuță i-am studiat în școală. Este recomandabil să-i recitim deoarece ei rămîn o pildă de frumos, de suavă și profundă vibrație artistică la spectacolul vieții. Nu este însă de dorit și nici nu e firesc să nu mergem mai departe, în consens cu epoca pe care o trăim și al cărei reflex nu avem cum să-l aflăm în pagini scrise demult. Trebuie să cunoaștem operele prezentului dacă dorim să-i pătrundem mai deplin înfățișarea și sensurile. Bibliotecarul ne poate feri de astfel de exagerări. El poate doza în așa chip lectura încît să fie respectat echilibrul necesar între literatura clasică și cea actuală. Documentele de partid au subliniat ca un adevăr de necontestat că progresul culturii se bazează pe cunoașterea și însușirea moștenirii artistice înaintate a trecutului. Și nu mai puțin pe aprecierea lucrărilor de artă ale actualității, indispensabile pentru înțelegerea locului nostru și rostului nostru în universul contemporan.

H. ZALIS

EXIGENȚE ÎNDRAPTĂȚE

O p i n i i
cu privire
la tematica
manifestărilor
de masă

Imaginea omului aplecat asupra cărții, a omului care studiază, care vrea să știe astăzi mai mult decât știa ieri, poate fi socotită, pe drept cuvânt, simbol al vremilor noastre noi, datorită multiplelor sale semnificații și caracterului său larg de masă. Această imagine multiplicată pretutindeni pe cuprinsul țării, conferă bibliotecii, ca lăcaș de cultură și de luminare a minții, dreptul de a fi socotită instituție de prim rang, în rînd cu școala, căminul cultural, cinematograful. Lectura, devenită preocupare cotidiană în viața unui popor întreg, contribuie în mod manifest la creșterea prestigiului acestuia, acționează modest, nespectaculos, dar profund, asupra profilului său spiritual și moral.

În contextul actual de ridicare continuă a nivelului și calității muncii în toate sectoarele de activitate și bibliotecilor se adresează exigențe sporite. În lumina indicațiilor date de Congresul partidului în legătură cu munca politică de masă, aceste exigențe se referă și la activitatea de masă a bibliotecilor, deci la manifestările cu cartea.

Manifestările de masă cu cartea constituie capitolul cel mai dinamic, mai antrenant și cu aria de cuprindere cea mai mare din întreg ansamblul activităților bibliotecii. Largi dezbateri de opinii despre cărți și despre cunoștințele cuprinse în acestea, modalități utile și accesibile de explorare a celor mai variate domenii ale cunoașterii omenești cu participarea unui numeros public, manifestările de masă adaugă valențe noi relației carte-cititor îmbogățind-o și amplificîndu-i sensurile.

Tocmai datorită importanței lor în munca de răspîndire a cărții, manifestările de masă preocupă în momentul de față, în mod deosebit, pe bibliotecarii din țara noastră. Exigențele cu care este analizată și apreciată acum, după Congresul partidului, activitatea în celelalte sectoare, determină exigențe sporite și în munca de propagandă a cărții.

Calitatea, buna organizare și eficacitatea, sînt obiective de prim ordin în sectorul muncii cu cartea. Cititorii, publicul larg al bibliotecilor, devin tot mai exigenți. Și aceste exigențe sînt pe deplin îndreptățite.

Să se pornească de la carte

fie manifestări cu cartea. Respectarea acestui deziderat le asigură reușita și aprecierea cititorilor.

Calitatea unei manifestări, realizarea ei la cel mai înalt nivel, eficiența ei, nu sînt determinate în primul rînd de gradul de spectaculozitate al montării, de problemele de regie și recuzită actoricească. Pînă la urmă, toate acestea, dacă sînt prost folosite, nu fac decît să dăuneze acțiunii respective. De cele mai multe ori, montările fastuoase înecă exact ceea ce ar trebui să rămînă tot timpul în atenția participanților la manifestare și anume *cartea*.

Evident, nu trebuie excluse manifestările de masă cu un caracter mai complex, realizate cu concursul unor forțe artistice. În acest sens, bibliotecile pot colabora fructuos cu căminele culturale, casele de cultură sau cu teatrele din localitate. Condiția primordială ce trebuie îndeplinită în cazul unor asemenea manifestări, este ca ele să fie de calitate, să se bucure de o interpretare de ținută și, lucrul cel mai important, *să rămînă manifestări cu cartea*, adică să aibă drept obiectiv principal popularizarea uneia sau mai multor cărți. Pentru că, datoria bibliotecii este să facă propaganda cărților pe care le deține, să trezească oamenilor interesul pentru lectură. De aceea, în cazul acestor manifestări, nu este nevoie în primul rînd de relevarea unor talente artistice, ci de respectarea conținutului unei cărți și de interpretarea ei justă. Realizarea altor genuri de manifestări, cu caracter artistic, de pildă, este de competența altor instituții culturale: cămine culturale, case de cultură. Chiar dacă, uneori, acțiunile bibliotecilor se interferează cu cele ale instituțiilor mai sus-amintite, nu trebuie să se confunde cu ele. Reușita depinde în primul rînd de competența, gradul de pregătire și interesul bibliotecarului, care este chemat să organizeze propaganda cărților în biblioteca sa în modul cel mai adecvat.

Cui ne adresăm?

Întrebarea aceasta trebuie să și-o pună fiecare bibliotecar înainte de a trece la organizarea unei manifestări de masă. O manifestare își atinge scopul în momentul în care este prezentată în fața publicului interesat de problema în discuție.

Este necesar ca, în vederea unei juste planificări a manifestărilor de masă, bibliotecarul să întreprindă sondaje în rîndul cititorilor. Se poate, de pildă, difuza printre cititori un chestionar cu întrebări ca: ce cărți de literatură v-au emoționat? despre personajele cărei cărți ați dori să se organizeze o discuție la bibliotecă? ce cărți ați dori să vă prezentăm în legătură cu profesia dv.? Sondajul se poate realiza și prin consultarea fișelor de cititori, care relevă titlurile lucrărilor mai solicitate, care-i interesează mai mult pe cititori.

În stabilirea tematicii manifestărilor de masă ale bibliotecii, este indicat ca bibliotecarul să poarte discuții cu persoanele care fac parte din activul bibliotecii (profesori, inginerul agronom etc.) și care ar putea da numeroase sugestii utile.

Importanța este în acest sens alegerea temei. Bibliotecarul, care cunoaște cerințele cititorilor și preferințele lor literare, știe ce teme ar putea lua în discuția unei manifestări de masă, într-o anumită perioadă. Criteriul vîrstei, al profesiei, al receptivității față de o anumită problemă, interesul pentru un domeniu sau altul al cunoașterii, sînt numai cîteva dintre numeroasele criterii ce i se impun bibliotecarului în alegerea temelor pentru manifestările de masă și pentru fixarea categoriilor de cititori pe care să-i invite la acestea.

Există încă pe alocuri concepția eronată că, pentru a fi reușite, manifestările bibliotecilor trebuie „să facă săli pline”. Nu trebuie confundată biblioteca cu teatrul sau cinematograful. Preferințele literare ale cititorilor sînt foarte diferențiate și este dificil să fie găsiți, printre cititorii unei singure biblioteci, foarte mulți cititori care să se întilnească pe aceleași coordonate în privința gustului pentru o categorie sau alta de cărți.

Rezultatele statistice — goale de conținut — nu servesc nimănui. Nu servește în nici un caz nici bibliotecii, nici cititorilor faptul că, de pildă, într-o bibliotecă de între-prindere, la o manifestare cu cartea pe tema *Cele mai noi cărți tehnice*, ar fi chemați și strungari, și lăcătuși, și electricieni și matriteri, deși cărțile respective se adresează numai strungarilor, să zicem.

O manifestare cu cartea nu este eficientă neapărat atunci când a avut un foarte numeros auditoriu, ci mai ales atunci oind la ea au participat oameni interesați de problema în discuție. De aici, importanța deosebită a alegerii temei unei manifestări în funcție de publicul în fața căruia va fi prezentată.

Cu orice preț, forme noi?

Se discută mult printre bibliotecari despre găsirea unor forme noi, mai eficiente, de popularizare a cărții. Și se întâmplă adesea că, discutându-se despre forme noi, manifestările se organizează tot în cele vechi, dar din lipsă de încredere față de eficacitatea acestor forme, manifestările sînt pregătite de mîntuială, sînt stereotipe, neinteresante.

Nu trebuie căutate cu orice preț forme noi. Mai exact, nu trebuie de loc subapreciate cele deja cunoscute, care mai oferă încă multe posibilități nefolosite. Ineditul unei manifestări de masă ține de esență, de însăși concepția sa. Atîta vreme cît, din inerție sau poate din dezinteres, bibliotecarii vor alege pentru bibliotecile lor aceleași teme perimate, ultracunoscute, formulate plat și neinteresant, manifestările de masă nu vor fi de calitate.

Nu trebuie căutate cu orice preț forme noi. Mai exact, nu trebuie de loc subapreciate cele deja cunoscute, care mai oferă încă multe posibilități nefolosite. Ineditul unei manifestări de masă ține de esență, de însăși concepția sa. Atîta vreme cît, din inerție sau poate din dezinteres, bibliotecarii vor alege pentru bibliotecile lor aceleași teme perimate, ultracunoscute, formulate plat și neinteresant, manifestările de masă nu vor fi de calitate.

Orice formă nouă de popularizare a cărții, dacă este utilă și adecvată scopului, poate fi introdusă cu îndrăzneală de către bibliotecari în activitatea lor. Dar, cu aceeași îndrăzneală, trebuie valorificate la maximum formele vechi devenite clasice, folosite de atîta vreme cu rezultate bune atunci cînd au fost bine pregătite, în bibliotecile noastre.

Se poate renunța oare la prezentările de cărți sau la recenzii, de pildă? În nici un caz. Este însă absolut necesar să se renunțe la sistemul bătrînesc, ultraprăfuit și șablonizat în care înțeleg mulți bibliotecari să realizeze aceste acțiuni, care de multe ori se rezumă doar la citirea telegrafică a unei recenzii primită de la biblioteca raională sau regională, sau publicată în presă. Fantezia bibliotecarului, gradul lui de cultură și, pînă la urmă, dragostea față de meseria pe care o practică, își pot găsi cîmp larg de afirmare în organizarea unor manifestări cît mai interesante și mai variate.

Alegerea temei pentru manifestarea de masă este de asemenea de natură să trezească interesul cititorilor și să înlăture monotonia. Iată un exemplu. De ani de zile, în mai toate bibliotecile se organizează, cel puțin o dată pe an, manifestări cu titlul *Să cunoaștem frumusețile și bogățiile patriei*. Tema este foarte generoasă și, la o primă prezentare, este foarte interesantă. Prin repetare însă, devine monotonă și nu-i mai atrage pe cititori. Este posibil ca, din pricina prezentării stereotipe, cititorii să se îndepărteze de această temă deși, prin complexitatea ei, poate furniza în permanență date noi și aspecte inedite.

Ce trebuie făcut pentru aceasta? Să se renunțe la inerție și comoditate. Să se organizeze manifestări — pornind de la aceeași temă — cu alte titluri — sugestive, care să-i invite pe cititori la participare și să le solicite atenția. Bibliotecarii ar putea trece în planul lor de manifestări titluri ca: *Vechi legende despre Munții Urancei*, *Știți ce hidrocentrale se construiesc sau sînt în curs de construire în regiunea...? Isprăvi vîntorești în Delta*, *Ce povestesc ruinele Histrici*, *Scriitorii care s-au născut în regiunea noastră*, *Cine știe cele mai multe versuri despre frumusețile regiunii noastre? Plaiuri pe care mai răsună și acum buciunul*, *Poezia Carpaților*, *Cetățile chimiei etc.*, etc. Nu ar trezi oare aceste teme interesul cititorilor, evident dacă n-ar fi repetate anual?

Dar alegerea temei este doar începutul.

Fantezia, inventivitatea, strădania de a oferi cititorilor informații despre cărți într-un mod cît mai apropiat de cerințele lor, sînt necesare pe întreg parcursul organizării unei acțiuni de masă. Bibliotecarul nu poate asigura succesul manifestărilor bibliotecii, decît dacă le acordă maximum de atenție, dacă le pregătește cu tragere de inimă și într-un spirit creator.

Să vorbim mai des despre etică

Manifestările de masă pe teme de etică sînt dacă nu cel mai rar întîlnite în biblioteci, în orice caz printre cele mai stereotipe, organizate după principii șablon și neabordînd decît un număr restrîns de probleme.

Bibliotecarii trebuie să aibă mult mai multă inițiativă în abordarea diferitelor probleme ale educației în spiritul moralei comuniste valorificînd în mai mare măsură lucrările existente în bibliotecă.

Iată cîteva dintre cele mai utile cărți apărute în ultimii ani, care au ca obiect probleme teoretice ale eticii sau exemplificări cu date oferite de viața oamenilor în societate.

Etica marxistă. Editura științifică, 1963. 471 p.

Macarie, Ioan. *Al meu... al nostru*. Editura politică, 1965. 40 p.

Marian, Paul. *Atitudini...* Editura științifică, 1964. 80 p.

Mărgineanu, Ion. *Din îndemnul conștiinței*. Editura politică, 1964. 64 p.

Petrescu M. *Puterea educativă a colectivului*. Editura politică, 1963, 48 p.

Profilul spiritual al clasei muncitoare în socialism. Editura Academiei, 1964. 580 p.

Sișkin, A. F. *Bazele eticii marxiste*. Editura politică, 1963. 495 p.

Trăsnea, Ovidiu. *Morala socialistă. Clasa muncitoare — promotoarea noii morale*. Editura politică, 1965. 136 p.

Cum pot fi folosite aceste lucrări, cu maximum de eficacitate? Cum se poate realiza citirea și înțelegerea lor de către un număr cît mai mare de oameni?

În primul rînd, prin cunoașterea lor de către bibliotecari. Lămurindu-și pentru sine problemele legate de principiile eticii noi, socialiste, bibliotecarul va ști să aleagă cele mai potrivite, cele mai atractive teme pentru cititorii săi.

Cele mai simple și mai operative forme de manifestări sînt prezentările de cărți și recenziile. Semnalînd cititorilor săi apariția lucrării lui O. Trăsnea — *Morala socialistă*, de pildă, bibliotecarul creează astfel o premisă a circulației cărții printre cititorii săi.

Dar aceasta este doar una dintre multiplele forme în care cartea amintită, singură sau împreună cu altele, poate constitui obiectul unei manifestări de masă. Totul depinde de publicul pentru care este pregătită manifestarea respectivă.

Aceste acțiuni pe teme de etică sînt recomandabile mai ales pentru tinerii care frecventează bibliotecile noastre. Alături de școală, de familie, biblioteca poate contribui cu foarte bune rezultate la complexul proces de educație al cărui scop este formarea unor oameni temeinic pregătiți, cu un bogat bagaj de cunoștințe, cu concepții înaintate și cu înalte principii morale.

Dar manifestările pe teme de morală nu trebuie să fie moralizatoare cu ostentație. Dacă nu se are în vedere lucrul acesta, ele devin plate, neinteresante și pot avea chiar un efect negativ.

Cu tinerii trebuie să se discute pe un ton adecvat, să fie antrenati la discuții, să li se ceară părerea. Exemplele din cărți pot fi completate cu cele din viață și judecate, apreciate.

Titlurile manifestărilor să fie de natură să-i intereseze într-adevăr pe tineri. Iată, de pildă, o temă ca aceasta: *Ce este morală socialistă?*, temă care revine cu conștiințozitate, an după an, în planurile de muncă ale celor mai multe biblioteci, este formulată prea sec, prea rece, pentru tineri de 16—20 de ani. Și chiar dacă manifestarea în sine este foarte bine organizată, titlul ei nu-l cheamă, ca să zicem așa, pe cititor.

Poate că, prezența tinerilor la manifestările pe probleme de etică ar fi mult mai constantă și ar avea mai multă eficiență dacă pe afișul bibliotecii s-ar anunța asemenea teme: *Tinere știi ce înseamnă căsătoria?*, *Buna-cuviință este oare o prejudecată?*, *Ce înseamnă „cei șapte ani de-acasă”?*, *Cum muncesc alți tineri ca tine, Tinere, n-ai dreptul să fii indiferent*, *Calitatea produselor este o problemă de conștiință*, *Al meu, al tău, al nostru* etc.

Este bine ca, manifestările de masă axate pe probleme de etică, să fie legate direct de fapte concrete, furnizate chiar de către cititorii bibliotecii. În acest sens, bibliotecarul poate colabora fructuos cu organizația U.T.C. din raza bibliotecii.

Evident, în continuare este de mare importanță modalitatea de realizare a manifestării. Recomandabile sînt consfătuirile cu cititorii, dezbaterile angajate pe o temă. Participarea directă la desfășurarea acțiunii are un profund caracter educativ asupra tinerilor.

Este absolut necesar ca, în cadrul unei asemenea manifestări, să se facă apel și la lucrări de literatură beletristică care sînt mai accesibile cititorilor și care totodată, furnizează fapte, întâmplări, ce pot fi folosite pentru exemplificarea unei anumite idei sau pot constitui ele singure obiectul unei manifestări de masă.

Iată numai cîteva dintre cărțile care au intrat mai recent în biblioteci și care au în problematica lor puternice și profunde dezbateri de ordin etic:

Cosașu, Radu. *A înțelege sau nu. Vieți paralele în toamna lui '44*. Editura pentru literatură, 1965. 488 p.

Chiriță, Constantin. *Pasiuni*. Editura pentru literatură, 1964. 488 p.

Nikolaeva, G. E. *Povestiri*. Editura pentru literatură universală, 1965. 184 p.

Preda, Marin. *Risipitorii*. Editura pentru literatură, 1965. 512 p.

Sen, Alexandru. *Noi, elevii dintr-o XI-a. Jurnalul lui Emil Anghel, septembrie 1960—iunie 1961*. Editura tineretului, 1964. 343 p.

Un proces literar în legătură cu romanul *Pasiuni* de Constantin Chiriță, intitulat *Ce fel de om ești, Liviu Filimon?* s-ar bucura desigur de interesul și participarea cititorilor bibliotecii. Scopul acțiunii ar fi judecarea de pe pozițiile moralei socialiste a acțiunilor personajului Liviu Filimon — eroul negativ al romanului lui Constantin Chiriță. În antiteză cu aceasta, se va contura personalitatea lui Ion Mușat.

Dar acest proces literar nu trebuie să se organizeze după tipicul instaurat în unele biblioteci: procuror, judecător, avocat, martori etc. Discuția despre o carte nu trebuie să îmbrace forma unui proces juridic. Ea trebuie să fie o dezbateră liberă, documentată, bazată pe cunoașterea cărții, pe înțelegerea conflictului. Important este ca bibliotecarul sau altă persoană competentă să o conducă cu pricepere, să tragă concluzii juste și să aducă în discuție problemele cele mai interesante.

Bineînțeles, pe teme de etică sau pe alte teme se pot organiza în biblioteci numeroase acțiuni adecvate gustului cititorilor. Se pot găsi, pentru aceste acțiuni, titluri atrăgătoare, sugestive.

Materialul de față nu are drept scop să ofere rețete. Exemplele luate nu sînt, evident, singurele care s-ar putea da.

Aici trebuie să se manifeste din plin bibliotecarii. Să abordeze probleme variate, să-i ajute pe cititori să discute competent despre cărți, să organizeze manifestări de masă cu cartea la nivelul exigențelor întru totul îndreptățite ale cititorilor.

Valentin DORU

Model de afiș pentru popularizarea cărții de știință. →

IL GASTI
IN BIBLIOTECA

RASPUNSUL...

Raftul liber și îndrumarea lecturii la sate

În bibliotecile comunale, a existat o rezistență mai mare față de accesul liber la raft, cauzată nu numai de conservatorismul unor bibliotecari, ci și de condițiile materiale, pe alocuri nu îndeajuns de proprii pentru introducerea noului sistem. A fost o rezistență nejustificată pe de-a întregul, care a putut fi spulberată cu timpul, prin eforturile metodice ale bibliotecilor regionale și raionale. Biblioteca pe care o conduc a beneficiat de ajutorul stăruitor și efectiv concret al Bibliotecii orășenești a Capitalei, încât ne-am convins irevocabil de avantajele accesului liber, pe care intenționăm să-l extindem la toate colecțiile. Într-adevăr, accesul liber înlesnește cititorului un contact mai direct cu cartea, îi creează posibilitatea să aleagă mai ușor publicația dorită, iar prin maniera de dispunere a fondurilor la raft se tinde la recomandarea celor mai valoroase titluri. Noul sistem este practic și din motivul că facilitează activitatea de orientare a lecturii cititorilor. Aceasta nu înseamnă că accesul liber suprimă sau simplifică îndrumarea lecturii, ci, dimpotrivă, generează numeroase probleme.

Gradul de folosire a colecțiilor și, evident, a avantajelor accesului liber la raft variază de la cititor la cititor. La Biblioteca comunală Ciorogirla (Orașul București), pot fi stabilite, în mare, două categorii:

— *cititori cu o lectură sistematică, bogată* — care se orientează cu succes în fondurile bibliotecii și împrumută publicații corespunzător capacității de înțelegere, pregătirii și profesiei lor. Sint cu totul rare excepțiile, datorate, după părerea noastră, lipsei de informare. Cîteva exemple: cooperatorul N. Gheorghe, de 51 de ani, absolvent a șapte clase elementare, a împrumutat într-un singur trimestru al anului 11 cărți, în medie trei cărți lunar. Ținînd seama că a fost angrenat în muncile agricole de vară, putem aprecia că are o lectură bogată. El a împrumutat printre altele: *Baltagul*, *Rîscoala* (de Liviu Rebreanu), *Așa s-a călît oțelul*, precum și cărți sau broșuri agrozootehnice: *Sfaturi pentru prevenirea și combaterea bolilor la animale*, *Zootehnie* etc. Rezultă că cititorul știe să se ghideze în alegerea lecturii. Elevul T. Florin din clasa a VIII-a a citit anul acesta în medie cinci volume pe lună. (Un cititor care prea devorează cărțile!) În 1963 și 1964, a frecventat des biblioteca și a acumulat experiență de lectură. Fișele sale de cititor din ultimii doi ani, în special din 1963, atestă predilecția pentru romanul de aventură. Orientarea sa către variate lucrări de literatură beletristică și către literatura de popularizare a științei a fost însă destul de rapidă. Anul acesta a citit mai multe volume de proză și poezie din literatura română și universală, cit și cărțile *Parola antenelor încrucișate*, *Bătălia de pe Styx* (de I. Vintilă) etc.

Astfel de cititori alcătuiesc nucleul în continuă creștere al celor care se deprind cu o lectură sistematică. Îndrumarea lor nu ridică probleme speciale. În cele mai multe cazuri, ne-am rezumat la recomandarea cărților nou intrate în bibliotecă sau am dat sugestii atunci cînd a fost cazul pentru alegerea lecturii dintr-un anumit domeniu. Se acordă însă atenția cuvenită informării acestei categorii de cititori și se urmărește ritmicitatea lecturii lor.

— *cititori neformați* — care sînt dezorientați în fața bogăției rafturilor, aleg cărți la întîmplare sau se leagă de un gen de literatură și rămîn la acesta. Printre ei, se

găsesc mai ales vîrstnici, dar și tineri (poate că ar fi nimerit să organizez în ajutorul lor unul sau două rafturi de recomandare). Se constată, la această categorie, tendința spre o lectură discontinuă, unilaterală, necorespunzătoare vîrstei, pregătirii școlare și puterii de înțelegere. Spre exemplu, cititorul C. Constantin (48 de ani) a împrumutat, în ultimele șase luni ale anului trecut, 31 de cărți, în medie cinci cărți lunar. Lectura lui este bogată, însă nepotrivită vîrstei, pregătirii școlare (7 clase elementare) și muncii pe care o depune (cooperator), toate publicațiile împrumutate fiind din domeniul literaturii pentru copii. Am căutat o formă adecvată pentru a-i orienta lectura și spre alte domenii. În urma întocmirii unei bibliografii individuale de recomandare, anul acesta el a împrumutat cărți potrivite din literatura beletristică, broșuri agrotehnice etc. M-am convins apoi că asimilează ușor cunoștințele agricole noi, ceea ce denotă că își va lărgi aria tematică a lecturii cu lucrări de un nivel din ce în ce mai ridicat.

Și alți cititori neformați — vîrstnici sau tineri — preferă literatura destinată copiilor. Există și fenomenul invers, tendința spre lectura unor opere de înalt nivel, inaccesibile pregătirii sau vîrstei. (Spre exemplu, o elevă de 10 ani a solicitat *Păpușa* de Boleslaw Prus, un elev de 13 ani *Gramatica limbii române*, ediția Academiei).

Îndrumarea lecturii cititorilor neformați este mult mai complicată, cere o responsabilitate mai mare din partea bibliotecarului. Ea presupune cunoașterea multilaterală a cititorului, stabilirea competentă a profilului său cultural. Această cunoaștere însumează, în mare: vîrsta, pregătirea școlară, profesia și locul de muncă, experiența lui de cititor, iar în limita posibilităților aptitudinile și talentele, preferințele de carte, influența lecturii anterioare etc. Am uzat în acest scop de cele mai simple metode: discuții asupra cărților, anchetele într-o formă oit mai atrăgătoare și vie. În general, nu am întîmpinat rezistența cititorilor, aceștia fiind bucuroși să discute, să-și expună părerile.

Obiectivele pe care ni le-am propus în vederea îndrumării acestor cititori au rezultat din constatările de mai sus. Evident, s-a ținut seama de sarcinile actuale care stau în fața unităților socialiste de pe raza comunei. Este edificator exemplul cititorului M. Savu, în vîrstă de 54 de ani, absolvent a patru clase elementare. A venit pentru prima dată la bibliotecă în august 1964. Experiența sa de lectură se rezuma la parcurgerea sporadică a presei. Singurul punct de plecare în îndrumarea lecturii lui era faptul că dorea să citească și cărți, eă își manifesta preferința pentru literatura cu snoave sau cu întîmplări hazlii. La început, a împrumutat cartea *Din viața și pîdele lui Esop*, pe care a restituit-o după trei zile, remarcînd că „a fost frumoasă”. M-am gîndit că a citit-o cam repede, că, probabil, numai a răsfoit-o. În continuare, a împrumutat, la recomandarea noastră, *Spartacus* de R. Giovagnoli, pe care a restituit-o după 8 zile. Cititorului i-a plăcut această carte și a comentat-o cu plăcere. Mi-am dat seama atunci că are un ritm normal de lectură. I s-a întocmit o bibliografie individuală de lectură, din care nu au lipsit romane de aventură, opere beletristice clasice și contemporane, precum și broșuri de popularizare a științei. În primul semestru al acestui an, el a împrumutat 20 de cărți.

Evident, îndrumarea lecturii urmează criterii și modalități diferite, se concretizează în forme variate, între altele din considerentul că deprinderea de a citi sistematic este un proces uneori îndelungat.

Discuțiile despre accesul liber la raft nu au avut în preocupări problematica pe care o ridică aplicarea acestui sistem de servire în bibliotecile de la sate. După părerea mea, la așezarea fondurilor ar fi indicat să se țină seama de tipul bibliotecii. Mai mult chiar, dispunerea fondului în bibliotecile de același tip ar trebui să respecte condițiile și cerințele date. Într-un anumit fel vor fi puse în evidență publicațiile din subdiviziunea 634.8 *Viticultură* într-o regiune viticolă și într-alt fel acolo unde vița de vie nu se cultivă.

Ar fi bine ca Biblioteca Centrală de Stat să elaboreze o schemă generală de așezare a publicațiilor în rafturile cu acces liber, adaptabilă și la condițiile bibliotecilor comunale, care nu pot folosi subdiviziuni atît de amănunțite ca bibliotecile mari, între altele fiindcă au colecții mai restrînse, iar spațiul de așezare este, la rîndul lui, mai mic.

Informare cuprinzătoare, operativă

În lumina Directivelor celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., care acordă o importanță deosebită dezvoltării cercetării științifice originale, îmbinării cercetării fundamentale cu cea aplicativă, organizarea rațională a informării și documentării specialiștilor devine o problemă de extremă actualitate. Măsurile în această privință trebuie să pornească de la crearea unui sistem unic de informare și documentare, în care bibliotecile și centrele de documentare să formeze împreună un organism încheșat, deschis circulației informațiilor și documentelor.

În stadiul actual, esențială este cunoașterea surselor atât pe plan local, cât și pe plan republican. Adesea, cercetătorii solicită nu prelucrarea documentelor, ci cunoașterea locului unde ele pot fi găsite, deci organizarea unor instrumente care să-i scutească de cercetări inutile. Sînt prea puține biblioteci de specialitate care pot oferi, pentru trecut și prezent, o documentație cuprinzătoare a domeniului. Dezvoltarea bibliotecilor noastre, cu deosebire înainte de Eliberare, nu a fost rezultatul aplicării unui plan rațional, care să aibă în vedere sarcinile de viitor. Nu s-a urmărit profilarea colecțiilor, astfel încît, uneori, lucrări de bază din anumite discipline fie că se găsesc în puține exemplare, fie că aparțin unor biblioteci de alt profil.

O informație cuprinzătoare asupra documentației existente, a locului unde se află este condiția obligatorie a oricărei cercetări. Iată de ce consider că prima noastră sarcină este dezvoltarea instrumentelor de informare colective asupra colecțiilor de cărți și periodice. O asemenea operație va stabili cu exactitate baza de la care pornim și va oferi materialul necesar unei completări raționale, atât în perspectivă, cât și pentru umplerea golurilor din trecut. În acest sens, trebuie considerată de bun augur organizarea cataloagelor colective și a repertoriilor de periodice regionale, folosirea cât mai largă a celor republicane în centrele universitare din Iași și Cluj. Exemplul lor ar putea fi urmat și de alte orașe.

Cunoașterea surselor va pregăti, pe de altă parte, înregistrarea unui spor de calitate în activitatea tuturor bibliotecilor, iar informarea va deveni astfel operația accesibilă oricărei biblioteci. În momentul de față, puține biblioteci pot desfășura o activitate de documentare cu un conținut multilateral, între altele din lipsa unor documentaliști specializați, în timp ce pentru majoritatea bibliotecilor, datorită instrumentelor elaborate de alte unități, munca de informare este mult mai accesibilă. Cum va putea realiza o documentare de calitate, bunăoară, biblioteca unui institut pedagogic de 3 ani care are 4—5 facultăți și un singur bibliograf? La Biblioteca centrală universitară București, pentru a lua un exemplu, există condiții optime de desfășurare a unei activități de informare și documentare eficiente în domeniul științelor umanistice, dar rămîn acoperite încă în mică măsură științele exacte.

La organizarea informării, o atenție deosebită trebuie să se acorde semnalării materialelor sosite din străinătate. Un sistem de buletine de informare *regionale, pe specialități și republicane*, în care primele două să fie instrumente operative, ar satisface în condiții bune cerințele. Nu înseamnă că pînă acum nu au fost obținute rezultate. Multe biblioteci au reușit să asigure specialiștilor care le frecventează o informare cuprinzătoare și rapidă, fie apelînd la instrumentele altor unități, fie rezolvînd pe cont propriu această problemă. Totuși, organizarea informării rămîne încă sub posibilități și, mai ales, sub nivelul cerințelor. Nu este vorba atât de crearea unor instrumente noi, cât de creșterea operativității și de intensificarea circulației celor existente. Unele publicații informative pătrund într-un număr mic de biblioteci și sînt cunoscute de un număr restrîns de specialiști. La sesiunea științifică organizată cu prilejul împlinirii a 125 de ani de existență a Bibliotecii centrale universitare Iași, unul dintre vorbitori sublinia, pe drept cuvînt, că elaborarea mijloacelor de documentare trebuie însoțită de o bună difuzare a acestora și, în același timp, de ceea ce numea *o educație a utilizării documentației*.

Informarea specialiștilor cu privire la existența materialelor străine în țara noastră este, prin consecințele pe care le are, o acțiune de mare răspundere. Biblioteca Centrală de Stat editează în acest scop *Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din Republica Socialistă România*. Văzută în cadrul unui sistem de informare de tipul celui amintit înainte, această publicație este concepută solid și are rostul unui instrument selectiv de informare, fiind cel mai cuprinzător în acest domeniu. Întrucît însă nu există alte publicații centrale cu o mare operativitate, apariția semestrială a *Catalogului colectiv* este inadecvată. Numărul unităților care colaborează la elaborarea *Catalogului* este încă mic. Biblioteci care achiziționează pe diverse căi o cantitate apreciabilă de cărți străine, dar care nu editează buletine de creștere a colecțiilor, rămîn practic închise specialiștilor din alte instituții, întrucît materialele primite nu sînt reflectate în nici o publicație de informare.

Pentru a asigura o informare mai operativă, unele biblioteci încearcă soluții diverse. La Biblioteca centrală universitară București, se întocmesc săptămînal liste de cărți străine din domeniul științelor sociale intrate în această unitate și în alte unități din țară, pe bază de comandă centralizată. Tot săptămînal sînt semnalate articole din periodicele străine în domeniul științelor sociale. De altfel, semnalarea cărților străine din toate domeniile și intrate pe toate căile în bibliotecile de învățămînt superior a fost rezolvată prin apariția lunară a buletinului *Cărți străine intrate în bibliotecile de învățămînt superior din țară*, rod al colaborării statornice între aceste biblioteci. Buletinul indică toate bibliotecile de învățămînt superior care posedă un anumit titlu de carte, înlesnind o informare rapidă și oferind, în același timp, material de studiu pentru organizarea coordonării achizițiilor în cadrul rețelei. Bucurîndu-se de apreciere în rîndul cadrelor didactice și al altor specialiști, buletinul a prilejuit o mai bună circulație a cărții străine din bibliotecile de învățămînt superior. Publicația a fost cerută în mod special de filialele Academiei de la Timișoara și Tg. Mureș, de Editura științifică etc.; pe baza ei, au fost formulate cereri de împrumut de către diverși specialiști din Timișoara, Cluj, Baia Mare, Oradea, Constanța, Brașov și din alte orașe.

Dar organizarea informării rapide nu poate fi satisfăcătoare atîta timp cît circulația documentelor nu este pe deplin reglementată. Împrumutul interbibliotecar rămîne încă greoi, bibliotecile nu se simt obligate să răspundă cererilor pe care le primesc, iar unele dintre ele nu respectă termenele de restituire; cartea trece greu dintr-o rețea de biblioteci în alta.

Atît V. Ordentlich¹⁾, cît și V. Moldoveanu²⁾ remarcă, în materialele publicate, necesitatea coordonării activității bibliografice și de documentare, oferind și unele soluții. Limitarea la o coordonare locală sau trecerea directă la coordonarea pe plan republican, fără să se țină seama de nevoile locale, nu ar fi de natură să satisfacă cerințele. Oricum, *pentru înfăptuirea coordonării republicane trebuie să fie dezvoltate începuturile de colaborare și de coordonare existente între bibliotecile din cadrul fiecărei rețele*. În cazul bibliotecilor de învățămînt superior, legăturile nu se reduc, de pildă, la editarea buletinului *Cărți străine*. Bibliotecile de același profil au organizat deja schimburi reciproce de planuri de activitate și, sporadic, de lucrări bibliografice. Evident, rămîn încă multe de făcut.

În vederea cunoașterii proiectelor de activitate bibliografică ale unităților din alte rețele, ar fi necesară publicarea planurilor de lucrări bibliografice ale marilor biblioteci, începînd chiar din anul 1966, în *Revista bibliotecilor*. Aceasta ar mări, în același timp, responsabilitatea față de propriile lucrări.

Ion STOICA

¹⁾ Ordentlich, Vasile. *Cerințe actuale în informarea și documentarea specialiștilor*. Călușa bibliotecarului, 18, nr. 2, febr. 1965, p. 77-80.

²⁾ Moldoveanu, Valeriu. *Cerințe actuale în informarea și documentarea specialiștilor* — Opinii. Călușa bibliotecarului, 18, nr. 7, iul. 1965, p. 429-431.

Într-o bibliotecă de stațiune

Predealul, una din cele mai frumoase stațiuni climatice din țară, oferă oamenilor muncii sosiți la odihnă posibilități multiple de recreere. Una dintre ele este cartea. Biblioteca stațiunii, dotată cu un fond bogat și variat de cărți, caută să se adapteze cerințelor cititorilor săi dornici de excursii, plimbări și... lecturi recreative. Cartea turistică ocupă primul loc în ordinea preferințelor și nici nu e de mirare, majoritatea oamenilor veniți aici fiind iubitori ai frumuseților naturii.

Pentru fiecare serie venită la odihnă, biblioteca organizează o seară literară în cadrul căreia participanții fac cunoștință cu Predealul și împrejurimile sale. În ho-

lul Casei de cultură, este organizată o expoziție cu tema *O nouă Românie pitorească*, alcătuită din îndreptare turistice, albume, ghiduri ale cabanclor etc. Cititorii ar fi recunoscători Editurii Meridiane dacă ar publica îndreptare turistice și despre Predeal și Sinaia.

M-am gândit că îndrăgirea literaturii turistice ar fi un mijloc eficace în trezirea interesului față de acest sport practicat aproape de toate vârstele. De aceea convorbirile personale cu cititorii le-am îmbinat cu organizarea unor seri literare dedicate frumuseților naturii.

Am dori să cunoaștem și părțile celorlalți bibliotecari din stațiunile climatice asupra realizărilor și greutăților pe care le-au în activitate. Numai printr-un larg schimb de experiență putem să ne convingem de eficacitatea unor metode folosite.

Olimpia Mihăilescu

Curs de instruire

În cursul acestei veri, Biblioteca regională Crișana a organizat cu sprijinul Comitetului executiv al Sfatului popular regional un curs de trei săptămâni pentru instruirea bibliotecarilor necuprinși pînă la acea dată la vreo formă de instruire profesională. Au participat 66 de bibliotecari, majoritatea din biblioteci comunale.

Instruirea s-a desfășurat pe baza tematicii primite de la Biblioteca Centrală de Stat, iar lecțiile au fost ținute de cinci lucrători de la Biblioteca regională. Problemele de clasificare zecimală a publicațiilor au fost expuse de către un metodist al Bibliotecii Centrale de Stat. Cabinetul regional P.C.R. ne-a dat un prețios ajutor prin repartizarea de lectori la susținerea următoarelor lecții: *Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R.*; *Patriotismul socialist*; *Morala socialistă*; *Desfășurarea revoluției culturale în țara noastră*. De un real folos au fost și lecțiile ținute de șeful controlului financiar intern de la Sfatul popular al Raionului Oradea asu-

pra problemelor de gestiune și buget, ca și cele despre sistemul de lucru al colecturii, și relațiile colectură-bibliotecă ținute de responsabilă colecturii bibliotecilor din Regiunea Crișana. Datorită sprijinului acordat de Sfatul popular regional au fost asigurate condiții optime pentru studiu și cazare.

În partea practică a instruirii, bibliotecarii au vizitat cele mai bune biblioteci din regiune, au organizat o seară literară închinată Congresului al IX-lea al P.C.R., au întocmit fișe și au organizat cataloage, au întocmit liste bibliografice, tematica și schema unei expoziții de cărți. Tot în cadrul practicii, bibliotecarii și-au clarificat problemele legate de evidența activității bibliotecii.

Conștiinciozitatea și seriozitatea în însușirea cunoștințelor, de care bibliotecarii au dat dovadă în timpul instructajului, și-au arătat roadele și la seminarul recapitulativ la care bibliotecarii au avut de trecut trei probe: o lucrare cu tema *Organizarea fondurilor de cărți pe baza sistemului accesului liber la raft în bibliotecile comunale*, o probă practică constind

O nouă secție de copii

La începutul acestui an, în cadrul Bibliotecii raionale Urziceni a luat ființă o secție pentru copii, menită să ofere micilor cititori, în condiții mai bune decât în trecut, posibilități pentru lectură și studiu. S-a pornit cu un fond de cărți de 5 000 volume. La selecționarea cărților pentru copii au fost respectate particularitățile de vîrstă ale micilor cititori, prevederile programei analitice, cerințele copiilor.

Și în organizarea fondului de cărți s-a ținut seama de diferențierile existente între o categorie de vîrstă și alta. Au fost

așezate separat în rafturi cărțile destinate preșcolarilor, cele pentru școlarii mici și, într-o altă categorie, lucrările ce se adresează școlarii mari. În felul acesta, alegerea cărților de către cititori și îndrumarea lecturii lor de către bibliotecari, se realizează cu mult mai mare eficiență.

Atragerea copiilor la secția de copii a Bibliotecii raionale Urziceni se realizează, printre altele prin organizarea de acțiuni de masă bune, pregătite cu pricepere. La diminețile de basm, seriile literare, seriile de poezie destinate celor mici, încăperea bibliotecii este arhiplină. Și după fiecare manifestare reușită, numărul cititorilor crește.

Gheorghe Gheorghiu
profesor

din clasificarea și descrierea bibliografică a unei cărți și un răspuns oral privind o problemă de clasificare și descriere.

Ioan Lenghel

„Micii cititori”

Cercul „micilor cititori” de la biblioteca Casei pionierilor din Timișoara, cunoaște o adevărată afluență de copii.

În sălile de lectură sau la secția de împrumut, copiii, de diferite vîrste, de la cei mai mici pînă la cei mari, găsesc rafturile pline cu cărțile ce-i interesează.

De un deosebit succes se bucură manifestările organizate aici. Concursul pe tema *Cine povestește mai frumos* din cărțile citite ca și „călătoriile în lumea basmelor” au prilejuit întîlniri de neuitat cu eroii preferați ai basmelor aște de îndrăgite de copii.

Prezentarea de diafilme, discuțiile dintre copii, fac ca aceste întîlniri să fie deosebit de atractive și apreciate de cei mai mici cititori ai Casei pionierilor.

Doru Tămaș

Aspect de la cursul de instruire organizat la Arad de către Biblioteca regională Banat.

Sală modernă de lectură

Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” din Iași a pus la dispoziția cercetătorilor științifici și a cadrelor didactice din învățământul superior ieșean o nouă și modernă sală de lectură.

Situată în una dintre cele mai spațioase încăperi din bibliotecă, avînd dimensiunile de 20 m lungime, 8 m lățime și 4,30 m înălțime, noua sală de lectură, orientată spre sud, este una dintre cele mai luminoase din clădire; ziua, lumina soarelui e plăcută și reconfortantă, iar noaptea, lumina vine de la cele 7 lămpi fluorescente fixate în tavanul frumos ornamentat.

A fost comandat mobilier special de bibliotecă compus, în principal, din 8 panouri pentru reviste așezate simetric pe marginea celor doi pereți longitudinali ai sălii și rafturi încăpătoare compuse din 3 părți liniare, așezate la peretele din fund.

Panourile pentru reviste, lucrate elegant, din lemn cu furnir de nuc, cu rafturile fixate pe bare de metal gri, au o înălțime de 3,38 m și o lățime de 2 m. Construcția lor permite ca exemplarul cel mai nou al unui periodic să fie expus în față, iar numerele precedente din anul în curs să păstrate în spate, într-o căsuță în care încap 36 de titluri de periodice. Așadar, în întreaga sală sînt expuse pe panouri 288 de titluri de reviste, așezate pe specialități, conform clasificării zecimale universale.

Mobilierul pentru dicționare, enciclopedii, bibliografii și alte materiale de

informare științifică are dimensiunile de 3,38 m înălțime și 5,34 m lungime și e împărțit în cîte 6 rafturi de 35 cm înălțime, cu excepția raftului de jos, care este mai înalt.

Cele 20 de mese aranjate pe două rînduri, asigură un spațiu comod pentru 60 de cititori.

Mesele, înalte de 78 cm, lungi de 2 m și late de 70 cm, sînt acoperite cu cristaluri groase, care ajută la păstrarea mobilierului și a curățeniei. Construcția specială de masă-pupitru, permite păstrarea materialelor de la o zi la alta. Spațiul este delimitat și numerotat pentru 3 persoane, fiecare avînd scaunul și sertarele sale la masa-pupitru.

Catedra bibliotecarului, situată lângă intrare, e lucrată în același stil ca și restul mobilierului. Doi bibliotecari asigură deservirea cititorilor. Aparatul de citire a microfilmelor se găsește în unul din colțurile cele mai luminoase ale sălii.

În noua sală de lectură, toate materialele expuse sînt organizate după principiul accesului liber la raft, ușurînd astfel buna desfășurare a informării și documentării științifice a cadrelor didactice și cercetătorilor.

Interesul manifestat de cititori este demonstrat de faptul că, din cele 60 de locuri existente, 38 au fost reținute permanent de către profesori, lectori, asistenți și alte cadre științifice care studiază în bibliotecă. Frecvența la această sală este de 35—40 cadre științifice și didactice zilnic, care consultă între 200—250 titluri de cărți și periodice.

Virginia Sănăuceanu

Aspect din noua sală de lectură.

Un curs de bibliografie balcanică al lui Nicolae Iorga

Inaugurarea „Institutului de studii sud-est europene” la 24 ianuarie 1914 căpăta în intenția celor trei savanți români care luptaseră pentru înființarea lui — N. Iorga, G. Murgoci, V. Pîrvan — o semnificație clară: ziua Unirii patrona „ca un simbol al scopului frumos” al Institutului opera de „înfrățire sinceră pentru o comună colaborare culturală și, în efect, politică a popoarelor din sud-estul Europei”¹⁾. Încă din apelul lansat cu câteva luni mai înainte²⁾, cei trei profesori arătaseră care trebuia să fie menirea institutului ce urma să ia ființă cu ajutorul sprijinului larg al oamenilor de cultură din România, anume de a se consacra studiului trecutului politic, economic și cultural al popoarelor sud-est europene legate prin tradiții de creație, de colaborare multilaterală, de lupte comune pentru curcirea independenței lor de stat.

Conceput ca un organism științific destinat să pună în valoare trăsăturile comune ale civilizațiilor din această zonă a Europei și să studieze rolul țărilor române în momentele de rezistență și de elan împotriva penetrațiilor imperiilor limitrofe, iar pe de altă parte, legăturile organice ale Transilvaniei cu țările române din sudul și estul lanțului carpatic, noul institut luase ființă în afara intențiilor statului burghez care nu ar fi îngăduit o abordare obiectivă a problemelor științifice. Acest fapt îl releva în cuvîntul său savantul care contribuise cel mai mult la definirea perspectivelor acestei cercetări, Nicolae Iorga, care explica astfel originea inițiativei române, unică la acea dată în întreg sud-estul european: „Pentru a întreprinde această operă, care nu va împiedica fără îndoială pe nimeni de a iubi națiunea sa din tot sufletul și de a-i sluji din toate puterile, nu e de ajuns numai ca o convingere științifică să se impună; trebuie ceva mai mult ca o inițiativă să pornească”. Or, inițiativa a pornit de la București, deoarece spunea

marele nostru istoric, prin poziția sa geografică și trecutul său istoric țara noastră a jucat un important rol de factor de legătură între popoarele sud-est europene, ca și între acestea și civilizațiile Orientului sau Occidentului.

Institutul putea să-și propună de la început teme atât de ample și de interesante, și să ajungă curînd la o serie întreagă de rezultate fructuoase, deoarece cei trei fondatori ai săi se întemeiau pe o aprofundată cunoaștere a problemelor. În ceea ce îl privește pe Nicolae Iorga, el adusese și în acest domeniu pasiunea sa pentru mărturia scrisă lăsată de înaintași, pentru document; și în această primă fază de pornire a studiului consacrat Europei de sud-est se regăsește trăsătura atât de remarcabilă pentru întreaga activitate a marelei savanți și care, prin atenția acordată colecțiilor de manuscrise, însemnărilor de pe cărțile vechi, rolului jucat de carte în formarea și transformarea mentalității, se dovedește un precursor al studiilor consacrate astăzi „laturei materiale a istoriei literare... istoria producției cărților și a organizării generale a vieții literare”³⁾.

Cercetînd arhive și biblioteci din țară sau străinătate, el editase culegera de documente, citată și astăzi în lucrările de specialitate: *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XVe siècle*, Paris-București, importantele *Scrisori din Arhiva grecilor Sibiului*, Buc., 1906, la care aveau să adauge mai târziu *Acte românești și câteva grecești din arhivele Companiei de comerț oriental din Brașov*, Văleni, 1932 și masivul tom XIV din colecția Hurmuzachi: *Documente grecești privitoare la Istoria României*, P. I—II, Buc., 1915, 1917; pe baza unei adevărate „bibliografii ascunse” a publicat lucrarea: *Les voyageurs Français dans l'Orient Européen*, Paris, 1928, întreprîndînd totodată o rubrică „bibliografică” în *Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale* și în special, în *Revista Istorică*, unde

¹⁾ Inaugurarea Institutului de studii sud-est europene. Neamul Românesc, Buc., 1914, febr. 16, p. 2.

²⁾ Institutul de studii sud-est europene. Neamul Românesc, Buc., 1913, noiembrie 21, p. 1140—1142.

³⁾ În acest sens vezi studiul lui Krauss Werner. *Über den Anteil der Buchgeschichte an der literarischen Entfaltung der Aufklärung* din volumul său *Studien zur deutschen und französischen Aufklärung*. Berlin, Rütten & Loening, 1963, p. 75 seq.

notele lecturii sale prodigioase semnalau continuu cărțile și articolele care puteau interesa pe cercetătorii istoriei patriei și a sud-estului european, indicații ce pot fi astăzi adunate pentru a reconstitui o bună parte din bibliografia critică a studiilor consacrate acestui spațiu al continentului. Ne limităm a menționa doar aceste laturi ale activității sale documentare, care ne impun să revenim pentru a-i preciza amploarea, varietatea și exactitatea științifică. Cu asemenea scrupulozitate și cu precizele cunoștințe dobândite din studierea elementelor concrete, care sînt documentele, N. Iorga putea să deschidă largi perspective noilor cercetări, pe care le concepea într-un larg cadru, „spiritul său de sinteză respingînd orice formă de fărîmîtare, orice tendință de a izola părțile din acest mare întreg care este istoria umanității”⁴⁾.

Urmărind indicarea unor astfel de perspective, ca și a elementelor fundamentale ce îngăduiau concretizarea lor, Nicolae Iorga a abordat din primul an de existență a Institutului două teme deosebite: una, plină de inedit, consacrată *Istoriei Albaniei*, alta cu scop metodologic, *Bibliografia balcanică*. (Printre cursurile enunțate figurau G. Murgoci: *Geografia peninsulei balcanice*; Pericle Papahagi: *Asemănări de limbă la popoarele din Balcani*; limba și literatura română; Fr. Lebrun: *Literaturile populare comparate ale popoarelor din Peninsula ș. a.*). Dacă primul curs s-a transformat, apoi, în cartea care a apărut în 1919, cel de-al doilea ni s-a păstrat sub forma unui caiet de însemnări luate de un student (azi în *Arhiva N. Iorga, Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Mapa IX, ms. 15*).

Savantul român își începea cursul cu o serie de precizări, care, în cuvintele redade de cursant, conturau scopul bibliografic: „Nu înțelegem prin această numire bibliografia veche, înainte de întemeierea statelor, ci bibliografia privitoare la alcătuirea statelor în epoca modernă. Fiindcă lucrările au un cuprins deosebit, vom da bibliografia pe regiuni. La întrebarea cu care stat vom începe, răspundem: cu acela a cărui pregătire e mai veche și alcătuirea teritorială definitivă se petrece într-o epocă mai depărtată. Începem deci cu Grecia a cărei civilizație e mai veche”. Bibliografia este, așadar, sistematică, ea prezintă cititorului român lucrările pe țări, iar în cadrul țărilor pe

capitole: izvoare narative, documente, călătorii, încercări de sinteză.

Dar bibliografia are, în același timp, și un caracter critic, autorul ei semnalînd lacunele („nu există o carte despre influența marilor dragomani” sau „dacă turcii, care au întocmit fel de fel de registre de contabilitate și de statistică, ar permite a se face cercetări, s-ar descoperi multe lucruri interesante”), caracterizînd lucrările sau oferind date suplimentare cînd amintește de un eveniment, un autor sau o operă. Astfel pentru începuturile istoriografice grecești: „La Grecia exista spiritul alexandrin de a aduna lucruri mărunte; în cărțile de istorie nu e vorba decît de Grecia de cîndva. Două mari idei apar în istoria Greciei: Elada și ortodoxia. Grecii erau convinși că se poate începe cu Pelasgii pentru a vorbi de Grecii de astăzi și nu admiteau că ortodoxia poate să cuprindă și alte popoare decît pe cel grecesc. Mai tîrziu s-a identificat viața medievală a Grecilor cu viața bizantină...”. Avem, deci, de-a face cu un adevărat „curs”, în cadrul căruia operele prezentate se însiruie pe liniile unor idei direcționale, urmărite cu consecvență de autorul bibliografic, în același timp istoric al unei faze și forme de civilizație. Pentru Grecii sînt indicate lucrările fundamentale ale lui G. Iken, J. A. Fabricius, Kesarios Dapontes, Atanasie Comnen Ipsilante, apoi *Documentele Hurmuzachi*, revista *Loghios Ermis*, izvoare diplomatice (consuli prusieni, chevalier de Gentz, Blute, Prokesch-Osten), narrative (Chiriac Popescu, Dirzeanu), poetice (Jalnică tragedie, Spiridon Lambros), călători (Edgar Quinet, Byron ș. a.), precum și „pamfletele și broșurile adunate de Veniamin Costache în biblioteca episcopiei Huși” sau „biblioteca unui grec Kirza în Galați, alcătuită la 1830”, istorii locale. Pentru sirbi se menționează Ioann Raici, Emile Picot, Pavle Popovici, Ranke („a dat pentru întia oară poporului german și lumii culte noțiuni de literatură sirbească; informatorul trebuie să fi fost Vuk Karadžić...”) ș. a., apoi numeroase trimiteri la cronicari (Dionisie Eclesiarhul, Zilot Românul, Naum Rîmniceanu), documente, acte, fragmente, corespondență publicată. Pentru bulgari sînt citate cărțile istoricilor și călătorilor străini, bibliografia literară a lui Jireček, Venelin ș. a. O indicație pentru Muntenegru încheie aceste note, scrise cu o ortografie șovăitoare și de o mină neputincioasă să transcrie toate observațiile profesorului.

Din înșeși aceste date sumare cititorul lor de astăzi poate, însă, să-și dea seama că scopurile Institutului se regăseau și în indicațiile bibliografice oferite celor care

⁴⁾ Berza, Mihail. *Nicolas Iorga et les études sud-est européennes*. „Bulletin de l'Association Internationale d'Études du Sud-est européen”. Buc., 1963, 1-2, p. 29.

răspunseseră apelului celor trei savanți: îndrumările sint sistematice, pornesc dintr-o evidentă obiectivitate științifică și, prin analiza critică a operelor înfățișate, conturează stadiul atins de cercetare, indicând obiectivele imediate ale acesteia. Mare parte din informația pe care s-a bazat cursul continuă să fie actuală și exactă. În această privință cursul bibliografic al lui Nicolae Iorga marchează o dată în documentarea științifică privitoare la Europa de sud-est, despre care s-a mai vorbit în paginile revistei de față⁵⁾, și el trebuie amintit ca o piatră de temelie a acestui edificiu științific, spre a căruia realizare și-au îndreptat ulterior eforturile cercetători sau institute specializate și care, în cadrul cooperării largi promovate de Asociația internațională cu sediul la București, este de așteptat că se va înălța și va

⁵⁾ Cândea, Virgil. *Contribuția românească la documentarea studiilor sud-est europene*. Călușa bibliotecarului, Buc., 1964, 11, p. 678—680; 12, p. 739—741.

include toate vestigiile trecutului și străduințele prezentului îndreptate spre o mai deplină cunoaștere și înțelegere reciprocă între popoarele din această parte a lumii. Continuând același spirit de inițiativă, despre care N. Iorga vorbea acum o jumătate de veac, Institutul de studii sud-est europene al Academiei Republicii Socialiste România a inițiat și a dus la bun sfârșit lucrarea *Contribuții române la cercetarea istoriei și culturii sud-estului european*, 1944—1964, care însumează studiile întreprinse în țara noastră în cei 20 de ani de la Eliberare. Bibliografia sud-estului european înfățișează aci, așa cum a oglindit și în cursul lui N. Iorga, după cum va indica și în toate contribuțiile viitoare de acest gen, prezența activă și creatoare a oamenilor de cultură români dedicați investigării valorilor culturale din această zonă a Europei și promovării unei atmosfere de cooperare și pace.

Alexandru DUȚU

Centenarul revistei „FAMILIA”

S-au împlinit în anul acesta, la 5 iunie, o sută de ani de când apărea la Budapesta o revistă de literatură, destinată românilor de pretutindeni, dar în primul rând celor din Transilvania, publicația care avea să joace timp de 42 de ani, un rol important în dezvoltarea literaturii și culturii românești. Titlul și subtitlul revistei era *Familia, foaie enciclopedică și beletristică cu ilustrațiuni*. Se publica de trei ori pe lună (de la 1 iunie 1866, săptăminal), fiecare număr în 12 pagini în —⁴⁰ —, redactor, proprietar și editor fiind Iosif Vulcan. Revista a apărut, fără întrerupere, de la 5 iunie 1865 pînă la 31 decembrie 1906, strămutată de la 27 aprilie 1880 la Oradea-Mare, oraș în care locuia familia Vulcan. La data încetării ei, *Familia* a fost revista cu cea mai mare durată de apariție (42 ani). *Convorbiri literare*, apărută la 1 martie 1867, avea atunci doar 39 ani de apariție.

Iosif Vulcan s-a născut la 31 martie 1841. El și-a făcut studiile la Oradea-Mare, apoi la Budapesta, unde a obținut diploma în științele juridice și titlul de avocat. Dar avocatura n-a profesat-o niciodată. Cu puternice înclinații spre literatură, el s-a dedicat acesteia, publicînd în

1863, cu G. Ardeleanu, revista *Umoristul* (devenită, din 1867, *Gura satului*, al cărei redactor responsabil, proprietar și editor, pînă în 1870, a fost Iosif Vulcan), apoi revista *Familia*, la apariția căreia el avea doar 24 de ani. A activat în cadrul *Astrei* (Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, creată în 1861), a înființat Societatea pentru crearea unui fond de teatru român (1870), a militat pentru apropierea culturală româno-maghiară ca membru al Societății literare *Kisfaludy* de la Budapesta și a tipărit pentru poporul român de la sate revista *Șezătoarea*, care a apărut de la 1875 pînă la 1882. A fost membru corespondent și apoi membru activ al Academiei Române. A decedat la 8 septembrie 1907.

Ca scriitor, Iosif Vulcan a publicat versuri (*Poezii*, 1866; *Lira mea*, 1882); — proză (*Sclavul amorului*, roman 1875; *Ranele națiunii*, roman 1876, 3 volume; *Fata popei*, roman 1886); — teatru (*Secretul*, comedie 1870; *Alb sau roșu*, comedie 1874; *Sultănița*, comedie 1879; *Ruga de la Chiseteu*, comedie 1889; *Mița cu clopot*, comedie 1898; *Gărgăunii dragostei*, 1899; tragedia: *Ștefan vodă cel*

tinăr, 1893), scrieri care s-au bucurat de o întinsă popularitate în epoca lor, mai ales în Transilvania. Dar meritul deosebit, care-i asigură lui Iosif Vulcan o poziție durabilă în istoria literaturii române, rămâne publicarea revistei *Familia*.

În momentul când a apărut, *Familia* umplea, în publicistica română de peste Carpați, un gol. La începutul anului 1865 (24 februarie) încetase, după 26 ani de apariție, revista *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, ce fusese redactată de George Bariț. Scriitorii transilvăneni rămăseseră fără un organ în care să-și împărtășească ideile. Iosif Vulcan și-a dat desigur seama că poporul român din Transilvania avea mare nevoie de o publicație periodică, de un magazin literar, mai apropiat de viață decât *Foaia* lui Bariț (al cărei ton, în general, era mai sever și era mai puțin variată în preocupări) și numai după trei luni de la încetarea *Foii* lui Bariț, se ivi *Familia* lui Iosif Vulcan.

Revista lui Iosif Vulcan se adresa unor categorii foarte variate de cititori și aducea pentru fiecare categorie genul de literatură preferat. Poezii, nuvele, uncori romane, comedii, originale și traduceri, ilustrații, rubrici de tot felul, una din ele intitulată „Salon“, în care redactorul conversa cu cititoarele, cronici cu știri din toate țările românești, — iată armele cu care *Familia* și-a cucerit cititorii! În al doilea rând, Iosif Vulcan a știut, cu abilitate, să-și facă colaboratori din toți scriitorii români ai epocii, fără deosebire de curent sau școală literară, și să țină legătură permanentă cu scriitorii proeminenți din toate provinciile românești. În primul an, 1865, la *Familia* colaborau, dintre transilvăneni: Aron Densușianu, I. Codru-Drăgușanu, At. M. Marienescu, George Bariț, Al. Roman, Julian Grozescu, Gavril Pop, iar din celelalte provincii: V. Alecsandri, D. Bolintineanu, B. P. Hașdeu, George Crețeanu, Mih. Zamfirescu. După 40 de ani, în 1904, proporția era cam aceeași: din Transilvania: G. Cosbuc, Zaharia Birsan, Ion Bianu, Ion Gorun, Emil Isac, I. U. Soricu, Constanța Hodoș; din București: T. Maiorescu, Iacob Negruzzi, Al. Vlahuță, N. Iorga, C. I. Istrati, C. Erbiceanu, A. D. Xenopol. Dar titlul de glorie din lunga carieră publicistică a lui Iosif Vulcan îl formează relațiile sale cu poetul M. Eminescu. Se știe că M. Eminescu a debutat, în 1866, în *Familia*, unde și-a tipărit poeziile de adolescență, naș literar fiindu-i Iosif Vulcan, care i-a schimbat numele din *Eminovici* în *Eminescu*. Tot aci poetul a mai publicat diferite poezii în anii 1867—

1869, iar în anul 1883, minunate cîntece de iubire. Alt merit al *Familiei* și al redactorului ei îl constituie lupta stăruitoare pentru dezvoltarea gustului și interesului pentru teatru la românii transilvăneni.

Iosif Vulcan a înțeles și a susținut marile idei și mișcări politice și sociale de care era frământată epoca sa. În decembrie 1871, după opt-nouă luni de la drama Comunei din Paris, cu o îndrăzneală care-i face cinste, Iosif Vulcan publica în *Familia*, pe cînd aceasta încă mai apărea în capitala magnaților maghiari, la Budapesta, un articol de fond intitulat *Carol Marx, președintele Internaționalei* (cu portret), în care recunoștea cu toată simpatia forța mereu crescîndă a proletariatului internațional: „Azi, spunea el, regimul tremură la amintirea Internaționalei; azi ele o persecută, însă nu mai sînt în stare a mai pune stavile extinderii tot mai mare a acestei societăți. Ea e acum o întrunire uriașă și dominează nu numai masa necultă, ci numără în sinul ei mulțime de capete talentate și cu studii profunde, filozofici și literari“.

Iosif Vulcan a fost, prin activitatea și opera sa, un mare slujitor al culturii românești, un patriot cu idei înaintate, un exemplu de muncă grea în condiții grele pentru poporul român din Transilvania, așa cum i-o recunoștea poetul Al. Vlahuță, în 1904, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de viață ai *Familiei*:

„Sfîntă muncă e aceea
Ce răsplata-n ea-și găsește;
De-nțelegi tu asta — chea
Fericirii tale-o ții
Cit de urgisit să fii...“

După 20 de ani de la încetarea apariției seriei redactată de Iosif Vulcan, revista *Familia* a mai reapărut, într-o serie nouă, în anii 1926—1944, redactată de scriitorul orădean M. G. Samarineanu. După alți 20 de ani de întrerupere, firul tradiției statornicite de lungă apariție a publicației lui Iosif Vulcan se leagă din nou: de la 15 septembrie 1965, revista *Familia* își reia apariția, sub egida Comitetului de cultură și artă al regiunii Crișana.

REFERINȚE :

Perpessicius : *Iosif Vulcan*, în culegerea : *Perpessicius. Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor, 1957—1960*. Buc., Editura pentru literatură, 1961, p. 134—142.

Lucian Drîmba : *Contribuția lui Iosif Vulcan și a „Familiei“ la dezvoltarea teatrului din Ardeal*, în culegerea : *Limbă și literatură*, Buc., II (1956), p. 109—132.

N. Deleanu : *Presa transilvană după 1848*, în : *Presa noastră*, Buc., III (1958), nr. 3, p. 22—26.

Netea, Vasile : *Centenarul revistei „Familia”*, în : *Contemporanul*, Buc., 1965, nr. 22 (912), 28 mai, p. 7.

Pervain, Iosif : *Centenarul revistei „Familia”*, în : *Steaua*, Cluj, XVI (1965), nr. 6, iunie, p. 72—79.

Georgescu Ion : *Un mare înaintaş, Iosif Vulcan*, în : *Gazeta literară*, Buc., XII (1965), nr. 39, 23 sept., p. 3.

Micu, Dumitru : *„Familia” în istoria culturii noastre*, în : *Gazeta literară*, Buc., XII (1965), nr. 39, 23 sept., p. 3.

George BAICULESCU

Simpozion organizat cu ocazia centenarului revistei „FAMILIA”

În zilele de 29—30 septembrie și 1 octombrie a. c. s-au desfășurat la Oradea festivitățile de sărbătorire a centenarului revistei lui Iosif Vulcan *Familia*. Cu acest prilej s-a omagiat contribuția adusă de revista *Familia* la dezvoltarea culturii românești, la consolidarea unității culturale a poporului român, pentru organizarea și popularizarea teatrului românesc în Transilvania.

Manifestările centrale de la Oradea au fost precedate de simpozioane și seri culturale care au avut loc între 25—27 septembrie la Casele de cultură din Chișineu-Criș, Șimleu, Aleșd, Beiuș, Ineu, Marghita, Sebiș, orașul Petru Groza și Oradea.

În ziua de 30 septembrie s-au desfășurat lucrările Sesiunii științifice de comunicare la Institutul pedagogic de trei ani din Oradea unde au prezentat comunicări : prof. univ. Iosif Pervain, rector al Institutului pedagogic de trei ani din Oradea, *Contribuția lui Iosif Vulcan și a revistei Familia la dezvoltarea culturii românești*, profesor Alexandru Singer, *Probleme ideologice și politice reflectate în revista Familia*, lector univ. Livia Grămadă, *Începuturile presei umoristice în Transilvania*, conf. univ. Al. Crișan, *Pagini alese din literatura Familiei*, asistent univ. Gheorghe Șora, *Contribuția revistei Familia la popularizarea și răspîndirea noilor idei sociale și filozofice* și Joe Gherman, *Primele poezii ale lui Iosif Vulcan din anul 1859 și ale altor poeți bihoreni din aceeași epocă. Legăturile lor cu gazetele din Brașov*.

La adunarea și spectacolul omagial care a avut loc în seara zilei de 1 octombrie a. c. la Teatrul de Stat din Oradea

au participat tovarășul Gheorghe Apostol, membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, reprezentanți ai organelor regionale de partid și de stat, reprezentanți ai Academiei Republicii Socialiste România, ai Uniunii Scriitorilor, ai Universităților din București, Cluj, Iași și Timișoara, ai revistelor literare „Gazeta literară”, „Steaua”, „Tribuna” ș.a.

Au luat cuvîntul Acad. Victor Eftimiu în numele Academiei Republicii Socialiste România, Vladimir Streinu din partea Institutului de teorie, istorie literară și folclor al Academiei Republicii Socialiste România, Tiberiu Utan, redactor șef al revistei „Gazeta literară”, în numele Uniunii scriitorilor, conf. univ. D. Almaș, din partea Universității din București, lector univ. Alexandru Husar din partea Universității „Al. I. Cuza” din Iași, lector univ. Alexandru Crișan, din partea Universității din Timișoara, prof. univ. Iosif Pervain, Peter Marosi din partea revistei literare „Utunk” din Cluj, Aurel Rău redactor șef al revistei „Steaua”, Achim Valeriu secretar al Comitetului pentru cultură și artă al Regiunii Maramureș și poetul Alexandru Andrițoiu redactor șef al revistei *Familia*.

Impresionant a fost salutul academicianului Tudor Argezi citit de Baruțu T. Argezi în care s-a subliniat că sărbătorirea centenarului revistei *Familia* „e jubileul de afirmare al personalității în cultură și naționalitate, a unui popor strălucit înzestrat pentru înălțare și frumusețe”.

Ion POTOPIN

Coordonarea activității bibliografice în bibliotecile sovietice

Pe marginea unor culegeri de articole *)

Sistemul sovietic de îndrumare bibliografică a cititorilor are un caracter planificat și rațional. La baza acestui sistem se află divizarea chibzuită și economică a muncii între diferite biblioteci, precum și specializarea și cooperarea activității acestora. Dezvoltarea continuă și întreprunderea științelor au dus la cerințe de informare tot mai variate și de adâncă specializare, ceea ce impune și o specializare continuă a aparatului de îndrumare bibliografică și a cadrelor de bibliografi. Una din sarcinile fundamentale în acest domeniu o constituie unificarea forțelor de specialiști din biblioteci și dezvoltarea coordonării și cooperării activității lor în scopul ridicării continue a nivelului muncii bibliografice și a folosirii mai raționale a posibilităților existente în diferite biblioteci.

Un rol deosebit pentru dezvoltarea coordonării muncii bibliografice l-a avut Hotărârea Comitetului Central al P.C.U.S.: „Cu privire la situația și măsurile de îmbunătățire a activității bibliotecilor în U.R.S.S.”, din 1959. În baza acestei Hotărâri, consfătuirea unională privind munca bibliografică, din ianuarie 1961, a generalizat experiența bibliotecilor sovietice și a trasat un vast program de coordonare a activității bibliografice. Ca urmare, toate

bibliotecile sovietice își unifică forțele în domeniul muncii bibliografice, pe ramuri de specialitate, neținând seama de apartenența lor departamentală. Pentru coordonarea lor se stabilesc centre unionale pe diferite ramuri. Acestea sînt: Biblioteca de stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin”, — centru de coordonare a bibliotecilor care-și desfășoară activitatea în domeniul bibliografiei științelor social-politice, filologice și artelor; Biblioteca Academiei de științe a U.R.S.S. — centru de coordonare pentru științele naturii și științele exacte, iar Biblioteca publică tehnico-științifică de stat a U.R.S.S., Biblioteca științifică centrală de științe agricole, Biblioteca științifică centrală de stat de medicină devin centre de coordonare pentru grupele respective de biblioteci.

Pe lângă aceasta, un ajutor metodic substanțial este acordat diferitelor biblioteci pentru întocmirea bibliografiilor speciale (care nu se pot încadra într-un domeniu anumit), de către Cabinetul metodic al Universității de stat din Moscova și de către Camera cărții a U.R.S.S. Conducerea metodică a muncii pentru crearea unui sistem unitar de bibliografie a bibliografiilor, atît a celei universale, cit și a celei de ramură, a fost încredințată Bibliotecii publice de stat „M. E. Saltikov-Scedrin” din Leningrad.

Deși la consfătuirea din 1961 a fost dezbătută numai problema coordonării muncii bibliografice de îndrumare, cu prilejul elaborării documentelor care stabilesc formele organizatorice concrete de muncă, bibliotecile sovietice și-au dat seama că toate aspectele muncii lor sînt strîns legate între ele. La consfătuirile următoare, s-a recunoscut și necesitatea coordonării muncii de întocmire a bibliografiei științifice de informare, iar mai tîrziu s-a ridicat și problema coordonării și cooperării bibliotecilor în domeniul completării colecțiilor, al împrumutului de publicații etc.

Coordonarea muncii bibliografice se realizează, în U.R.S.S., pe ramuri de specialitate și pe teritorii. În vederea determinării drepturilor și obligațiilor, precum și a conținutului muncii centrelor unionale pe ramură de specialitate și a centrelor teritoriale de coordonare a muncii bibliografice, Biblioteca de stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin” a elaborat „Regulamentul tip pentru activitatea centrelor unionale pe ramură de specialitate în domeniul

*) Koordinația spravocino-bibliografičeskoj rabotj bibliotek. Sbornik statei (Coordonarea muncii bibliografice de îndrumare a bibliotecilor. Culegere de articole). Moskva. Izdatelstvo „Kniga”, 1965. 116 p. (Gosudarstvennala Ordena Lenina Bibliotek S.S.S.R. imeni „V. I. Lenina”). Cuprinde articole privind organizarea și coordonarea activității bibliografice din următoarele biblioteci: Biblioteca de stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin”, Biblioteca Academiei de științe a U.R.S.S., bibliotecile din regiunile Kalinin, Kirov, Saratov; din R.S.S. Letonă și R.S.S.A. Bu-reată.

coordonării bibliografice de informare științifică și a muncii bibliografice de îndrumare" și „Regulamentul tip pentru coordonarea activității bibliotecilor republicane, regionale, de ținut sau orașenești în domeniul bibliografic de informare științifică și al bibliografiei de îndrumare”. În conformitate cu prevederile acestor regulamente, sînt coordonate următoarele aspecte ale muncii din bibliotecă: întocmirea listelor bibliografice, organizarea aparatului de referințe, popularizarea cunoștințelor bibliografice, întocmirea îndexurilor bibliografice cu caracter de informare științifică și elaborarea metodicii de întocmire a lor.

Munca efectivă de coordonare se îndeplinește de către bibliotecile republicane, regionale sau de ținut care sînt ajutate în această activitate de specialiști din cadrul principalelor biblioteci din teritoriul respectiv.

Toate bibliotecile principale din teritoriul respectiv se unesc în grupe, pe ramură de specialitate, în frunte cu biblioteca centrală a ramurii respective. Sarcinile acestor biblioteci centrale coincid în ansamblu cu sarcinile centrelor unionale, însă ele se îndeplinesc în conformitate cu proporțiile, posibilitățile și nevoile teritoriului respectiv. Deosebirea în funcțiile lor constă în special în faptul că bibliotecile centrale pe ramură de specialitate sînt chemate să rezolve toate problemele practice ale specializării și cooperării în domeniul muncii bibliografice de îndrumare.

În general, conducerea muncii de coordonare în diferite republici și regiuni este determinată de condițiile locale. Astfel, după cum ne informează articolele cuprinse în această culegere, în R.S.S. Letonă și în R.S.S.A. Bureată inițiativa coordonării este luată asupra sa de către comisia bibliografică a consiliului interdepartamental al bibliotecilor. În regiunile Kalinin, Kuibîșev și Kirov întreaga muncă de coordonare este efectuată de către bibliotecile regionale. În orașul Kirov, pentru asigurarea reușitei acestei activități, a fost ales un consiliu de coordonare în care intră reprezentanții celor mai mari biblioteci din oraș. Acest consiliu coordonează următoarele aspecte ale activității bibliotecilor din regiunea Kirov: 1. Organizarea aparatului de referințe bibliografice; 2. Munca de informare și editorială; 3. Popularizarea cunoștințelor bibliografice. În scopul unei mai bune organizări a activității bibliotecilor din regiunea Kirov, Biblioteca regională „A. I. Herzen” a elaborat un regulament de coordonare a muncii bibliografice de în-

drumare, prin care au fost stabilite grupuri de biblioteci pe diferite ramuri de specialitate. Consiliul de coordonare a muncii bibliografice din Kirov se întrunește de două ori pe an, pentru a analiza și a aproba planurile de muncă pe un an, pentru a analiza rezultatele muncii efectuate, pentru a stabili criteriile de creare a catalogului colectiv al periodicelor aflate în fondurile bibliotecilor din regiunea Kirov. Pentru coordonarea rațională a muncii bibliografice se ține o legătură strinsă cu organizațiile și instituțiile științifice care desăfoară munca de cercetare sau de popularizare a experienței înaintate.

De mare importanță pentru coordonarea muncii bibliografice sovietice este schimbul de materiale bibliografice existente în diferite biblioteci, schimb care ajută mai ales la înlăturarea paralelismelor. În acest scop, Biblioteca de stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin” publică „*Indexul informativ al listelor și fișierelor bibliografice întocmite de către bibliotecile din Uniunea Sovietică*”, index care apare din 1957. Toate centrele pe ramură de specialitate au organizat publicarea anuală a informațiilor privind listele bibliografice cu tematica respectivă, care apar apoi în *Indexul informativ* al Bibliotecii „V. I. Lenin.”

Organizarea rațională a muncii bibliografice de îndrumare se realizează în U.R.S.S. nu numai prin planificarea și orientarea justă a cerințelor de îndrumare bibliografică ci și prin unificarea eforturilor bibliotecilor pentru organizarea aparatului de referințe pe regiuni, orașe și ținuturi. Aparatele de referință bibliografică în sprijinul coordonării muncii bibliografice în U.R.S.S., au o importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea colaborării bibliotecilor sovietice. Elementele de bază ale acestui aparat sînt: a) fișierul colectiv al bibliotecilor de pe teritoriul respectiv; b) fișierul colectiv al fondurilor de referințe; c) catalogul cumulativ al revistelor din țară și străinătate; d) catalogul cumulativ al publicațiilor referitoare la studiul regiunii; 4) fișierul cumulativ al referințelor bibliografice pe ramură de specialitate sau pe regiuni, pentru studiul regiunii respective. Un asemenea aparat se află în fiecare centru de coordonare unional, republican sau regional.

Bibliotecile sovietice dispun de baza materială necesară realizării coordonării. Ele pot să multiplieze materialele bibliografice, să creeze fișiere și cataloage colective, să publice îndexuri bibliografice, să organizeze consfătuiri și seminarii etc. Este rezolvată în mod rațional corelația

V E Ș T I D I N B I B L I O T E C I L E B U L G A R E

dintre fișierele bibliotecilor generale și cele ale bibliotecilor de specialitate (de ramură). Bibliotecile generale organizează în mod complet acele diviziuni ale fișierului de articole din reviste și ziare, care sînt date în sarcina ei conform *Regulamentului de coordonare*; în celelalte diviziuni sînt prezentate numai publicațiile referitoare la problemele generale ale unei discipline. În sprijinul activității bibliotecilor locale, bibliotecile centrale le trimit în mod regulat materialele bibliografice și metodele pe care le elaborează. O metodă larg aplicată în acest domeniu este următoarea: Biblioteca „V. I. Lenin”, de pildă, trimițînd diferitelor biblioteci din Uniunea Sovietică materialele metodice și bibliografice, folosește și listele întocmite de alte centre pe ramuri de specialitate. Le trimite, însă, în acele localități unde nu există o bibliotecă de specialitate corespunzătoare. La rîndul lor, centrele pe ramură de specialitate trimit bibliotecilor specializate din diferite localități listele și materialele metodice ale Bibliotecii „V. I. Lenin”. Există și o convenție în legătură cu efectuarea cercetărilor bibliografice. Astfel bibliotecile centrale primesc să efectueze numai acele cercetări care nu pot fi realizate de către bibliotecile locale. Biblioteca „V. I. Lenin” face în mod sistematic analiza cerințelor bibliografice primite, iar rezultatele acestor analize sînt aduse la cunoștința bibliotecilor locale.

Deși dezvoltarea cooperării și coordonării muncii bibliografice este un proces îndelungat și complex, care nu poate da imediat toate rezultatele așteptate, totuși se pot constata de pe acum o serie de realizări în acest domeniu. Astfel s-a redus mult paralelismul și dublarea muncii bibliografice, s-a lărgit în mod continuu schimbul de liste bibliografice între biblioteci, tot mai rare sînt cazurile elaborării paralele de teme bibliografice de mai multe biblioteci. Cooperarea între bibliotecile sovietice se lărgeste mereu și în domeniul elaborării materialelor bibliografice. Aparatele de îndrumare din biblioteci sînt folosite pe scară largă, iar consumul de timp și forțe pentru întocmirea listelor bibliografice scade continuu.

Rezultatele obținute de bibliotecarii și bibliografii sovietici în domeniul coordonării și cooperării muncii bibliografice constituie de pe acum o contribuție efectivă la îndeplinirea sarcinilor mărețe care stau în fața economiei, științei și culturii sovietice în perioada construcției desfășurate a comunismului.

Natalia PROTOPOESCU

Biblioteca națională „Kiril și Metodie” posedă, cu mici excepții, aproape toate cărțile și periodicele bulgare apărute de la începuturi și pînă astăzi. Ea reprezintă nu numai depozitul național de cărți, dar și baza națională de documentare asupra producției tipografice bulgare, datorită intensei munci bibliografice ce se desfășoară aici.

Bibliografiile, naționale și curente, editate de bibliotecă prezintă întreaga producție tipografică bulgară în toată diversitatea ei. Bibliografia actuală se realizează prin cele 2 buletine lunare *Bălgarski knigopis* (partea I-a carte, partea a II-a publicații periodice). Materialul e împărțit în 28 de grupe după domeniile de cunoștințe.

Numai în anul 1964, buletinul a înregistrat peste 5 200 titluri diferite. Se pregătește un volum pentru perioada 1944—1964.

Din anul 1952 a început să se editeze *Bibliografia publicațiilor periodice* (Letopis na periodicitnina peciat), buletin bibliografic lunar care prezintă analitic conținutul revistelor, ziarelor și culegerilor.

Un rol important în prezentarea bogăției de cărți tipărite, îl joacă și bibliografia retrospectivă. Pentru perioada pînă la Eliberare (1877) a apărut deja impresionanta lucrare în două volume de dr. Manio Stoianov, *Literatura bulgară din perioada Renașterii* (Bălgarska vărjodenska knijnina).

Un succes al bibliografiei retrospective bulgare îl constituie și redactarea celor 2 mari bibliografii retrospective naționale *Repertoriul cărții bulgare* (Repertoarăt na bălgards-

kata kniga) și *Repertoriul publicațiilor periodice bulgare* (Repertoarăt na bălgarskia periodicen pe-ciat).

★

Biblioteca „Kiril și Metodice” are o tradiție îndelungată în stringerea întregului material cartografic ce apare în Bulgaria și a celor mai importante hărți și atlase ce apar în străinătate, astfel că în colecția *Hărți și atlase geografice* s-au păstrat până astăzi vechi hărți bulgărești editate, încă înainte de Eliberarea Bulgariei, în țară și în afara granițelor țării.

Printre acestea sînt Harta Turciei europene de Dimităr Anghelidev și Vasil D. Stoianov, o parte a colecției hărților de pe rețe a lui Hr. G. Danov, primele hărți topografice ale Institutului de geografie (1900), hărți istorice, geologice, administrative... Cel mai mare interes îl prezintă hărțile ce se referă la Bulgaria și la Peninsula Balcanică. Colecția cuprinde și hărți în care au fost pentru prima oară semnalate pămînturile Bulgariei și anume: Tabula Peutingeriana (secolul al IV-lea), hărți din secolul al XIII-lea, hărți originale din secolul al XVI-lea realizate de cartografi vestiți ca Gerhard Mercator, P. Apianus, Sebastian Münster, și altele din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea, de Karl Saks, Felix Kanitz ș. a.

★

În ultimii ani, bibliotecile regionale din R.P. Bulgaria și-au îmbunătățit simțitor munca de îndrumare metodică, obținînd frumoase rezultate în orientarea bibliotecilor din raza lor de activitate. Pînă la sfîrșitul anului 1964, a fost introdus ac-

cesul liber la raft în 864 biblioteci de masă din întreaga țară. Numai în 1964 acest sistem a fost introdus în 316 biblioteci, adică în 36% din totalul celor existente. Metodistii acordă ajutor fiecărei biblioteci în care se introduce raftul liber. Și în acțiunea de completare a fondurilor, bibliotecarii sînt sprijiniți practic de metodistii.

Ca rezultat concret al muncii metodice, majoritatea bibliotecilor au fondurile bine încheiate, sistematizate, iar localurile sînt amenajate cu mobilier corespunzător sistemului de deservire prin acces liber.

★

La Biblioteca regională „Liuben Karavelov” din Ruse, a luat ființă de un an de zile *consiliul metodic*. Sarcinile și structura lui sînt deosebite de cele ale consiliilor existente deja în alte biblioteci și institutiv.

Consiliul metodic este compus din 27 persoane. Au fost aleși ca membri ai consiliului bibliotecarii cei mai pregătiți din punct de vedere teoretic și practic, avîndu-se în vedere ca bibliotecile lor să poată sluji drept bază metodică pentru bibliotecile din împrejurimi.

Membrii consiliului metodic își ridică neînterupt calificarea în seminarii și cursuri practice organizate special pentru ei. Colectivul lucrează după un plan anual — deosebit de cel al secției metodice a bibliotecii regionale.

Membrii consiliului metodic sînt obligați să participe activ la munca consiliului, să viziteze bibliotecile de care răspund, să mențină bibliotecile lor la nivelul unor instituții model, să populari-

zeze experiența înaintată, să studieze problemele de metodologie bibliotecară și să publice studii, articole în domeniul lor de activitate.

În prezent, cu ajutorul consiliului metodic, 68 de biblioteci din regiunea Ruse au trecut la servirea cititorilor în condițiile accesului liber la raft. În asemenea cazuri, consiliul metodic organizează brigăzi de 5—8 persoane care timp de 2—3 zile reclassifică și reorganizează fondul de cărți.

Datorită ajutorului acordat de consiliul metodic, munca metodică a Bibliotecii regionale Ruse nu numai că s-a lărgit, dar s-a îmbunătățit simțitor, devenind mai concretă, mai bine orientată, mai sistematică.

★

Lovечiul este un oraș cu vechi tradiții culturale. Aici a fost deschisă prima bibliotecă încă în anul 1870, avînd ca fond de bază 480 de cărți. Biblioteca s-a dezvoltat încet pînă în 1958, cînd devenind bibliotecă regională, fondul a început să crească cu repeziune ajungînd la sfîrșitul anului 1963 la 66 000 de volume, crescînd în medie, în fiecare an, cu 8 000—10 000 volume. Au crescut și cerințele de servire: într-un an biblioteca a înscris 6 000 de cititori, cărora li s-a difuzat un număr de 120 000 volume cărți.

Această creștere rapidă și însemnată a fondului de cărți și a activității bibliotecii din Lovечi a dus și la lărgirea bazei ei materiale. Mulțumită sprijinului organelor de conducere regionale a fost luată hotărîrea ca Biblioteca regională să fie mutată în localul casei de cultură.

UNESCO a început publicarea unui *Ghid mondial al centrelor de documentare și de informare științifică* (*). Repertoriul, însumând 211 pagini, conține date informative cu privire la activitatea a 144 de centre care se ocupă în special de științele naturii, de agricultură și medicină, excluzându-se centrele de documentare tehnică. Dintre cele 144 de centre de documentare care activează în 65 de țări, opt se găsesc în Africa, unsprezece în America latină, douăsprezece în Asia, cinci în țările arabe și douăzeci și cinci în Europa.

Cu privire la fiecare centru este întocmită o scurtă adnotare în care sînt indicate, în afară de adresa și de numele directorilor sau ale șefilor de servicii, disciplinele cărora se consacră, activitățile pe care le întreprind și natura serviciilor pe care le pot oferi: bibliotecă, bibliografie, reproduceri fotografice, traduceri, analize de documente, publicații, procedee mecanice etc. Se precizează de asemenea sistemul de plată perceput în schimbul serviciilor prestate.

Toate adnotările sînt redactate în limbile engleză și franceză. Ele sînt grupate pe țări, denumirea țărilor ca și adnotările pentru fiecare țară fiind orînduite alfabetic.

Lucrarea cuprinde de asemenea o listă a repertoriilor regionale și naționale ale centrelor de documentare și de informare științifică, o listă alfabetică a acestor centre și un indice pe discipline.

Ghidul constituie pentru oamenii de știință și pentru cercetătorii din lumea întreagă, un instrument util de informare.

* *Guide mondial des centres de documentation et d'informations scientifiques*. Unesco, Place de Fontenoy, Paris 7e éme.

În anul 1963 s-a înființat la Paris Școala națională superioară de bibliotecari. Printr-un decret emis în luna iunie 1964 s-au fixat condițiile de admitere la cursurile acestei școli. Vor fi primiți candidați cu studii superioare terminate sau bibliotecari cu o vechime în profesie de cel puțin cinci ani.

Candidații depun un examen de admitere după ce — timp de un an — urmează cursuri de biblioteconomie, bibliografie, istoria cărții și tehnica de catalogare. Școala se termină printr-un examen de absolvire.

★

La biblioteca colegiului San Antonio, din Walnut, California, care în anul 1963 a primit un nou local, se face un experiment interesant. Se încearcă să se facă îndrumarea noilor cititori cu ajutorul unor aparate speciale. Acestea vor fi instalate în cinci din cele mai importante puncte unde cititorii au nevoie de îndrumare; astfel, un aparat va funcționa la catalogul general alfabetic, două la cataloagele tematiche ș.a.m.d.

Aparatele, prin înregistrări pe bandă, cu ajutorul filmelor și al altor mijloace tehnice, vor explica studenților începători cum să caute materialele ce le sînt necesare în fișele cataloagelor, cum să găsească periodicul dorit, cum să folosească indicii bibliografici etc. În felul acesta, o mare parte din personalul de la serviciile de informare și îndrumare va putea fi folosit în alte secții.

★

După informațiile publicate de Biroul pentru cultură, în anul 1962 existau în S.U.A. 74 000 biblioteci, dintre care 2 000 universitare și de învățămînt superior, 8 000 de specialitate, 8 000 populare (publice) și 56 000 școlare.

Cronica Transilvaniei, 1608 — 1665 de Georg Kraus. Traducerea și studiul introductiv de G. Dusiñchevici și E. Reus-Mirza. Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1965, XXXIV + 605 p.

Apărută în colecția *Cronicile medievale ale României* traducerea cronicii notarului sighișorean G. Kraus constituie pentru cercetătorul român unul dintre izvoarele de bază ale istoriei țării noastre din secolul al XVII-lea.

Accastă ediție se întemeiază pe textele germane din 1862 și 1864, tipărite la Viena în cadrul publicațiilor din *Fontes Rerum Austriacorum. Scriptores* (vol. III și IV) și totodată pe manuscrisul original aflat la Arhivele Statului din Sibiu. Precedată de un studiu introductiv, *Cronica Transilvaniei* cuprinde textul cronicii propriu-zise, în care cronicarul a intercalat și documente contemporane (date de editori și în traducere românească), și patru anexe (trei privind răzvrătirea de la Cluj a ostașilor împotriva comandanților și una cu însemnări autobiografice ale cronicarului).

Cronica lui Kraus este o descriere a evenimentelor politice cunoscute de el în legătură cu Transilvania, Țara Românească și Moldova din secolul al XVII-lea. El însuși mărturisește acest scop: „Am făgăduit în precuvîntarea mea să nu înfățișez alte istorii decît cele ce se leagă de Transilvania, Ungaria, Țara Românească și Moldova...” (p. 53—54, C. T.).

Contemporan și participant la multe dintre evenimentele descrise, demnitar al vieții politice din Transilvania, cronicarul relatează știri din vremea principilor Gabriel Bathory, Gabriel Bethlen, Gh. Rákóczy I., Gh. Rákóczy al II-lea, Mihail Apafi, precum și din viața lui Matei Basarab și Vasile Lupu, domnii Țării Românești și ai Moldovei. Totodată, el ne oferă informații ample asupra legăturilor politice dintre cele trei țări românești, astfel încît putem spune că lucrarea este de fapt o cronică a celor trei țări. Unele știri de istorie economică, socială și politică a Moldovei și Țării Românești (de exemplu răscoala seimenilor ș.a.) găsesc în această cronică cea mai largă prezentare din toate izvoarele narative interne pe care le avem pînă acum.

Modul în care sînt narate faptele și evenimentele de către cronicar reflectă intensele și feluritele legături dintre Tran-

silvania, pe de o parte, și Țara Românească și Moldova, pe de altă parte, strînsă unitate a celor trei țări românești în tot decursul secolului al XVII-lea. El scoate în evidență totodată tentativele de ridicare împotriva jugului otoman, acțiuni care se bazează în majoritatea cazurilor pe un sistem de alianță politică comună. Mihnea sau Rákóczy nu-și pot închipui lupta antiotomană altfel decît într-o strînsă legătură, într-o unitate de luptă a celor trei țări din jurul Carpaților.

Accastă cronică oferă cititorului un material informativ prețios cu privire la relațiile internaționale și istoria diplomației din centrul și sud-estul Europei la mijlocul secolului al XVII-lea, precum și la evenimentele politice din țara noastră încadrate în epoca respectivă.

Ca reprezentat al patriciatului sășesc din Transilvania, G. Kraus urmărește să scoată în evidență faptele politice ale celor ce aparțin păturilor privilegiate, astfel încît cronică sa este în primul rînd istoria claselor dominante, a principilor Transilvaniei, a marii nobilimi maghiare, a patriciatului sășesc din orașele transilvănene, istoria războaielor purtate de comandanții de oști, este istoria relațiilor politice și diplomatice dintre domnitorii celor trei țări românești, istoria relațiilor dintre principii și marea nobilime, dintre domni și marii boieri, pe de o parte, și dominația otomană, pe de altă parte.

Dar, în același timp, cronică este o sursă informativă asupra istoriei maselor populare românești și de alte naționalități. Realitatea din jurul lui îl silește pe cronicar ca uneori să facă referiri și la profunzimea nemulțumire a maselor față de clasele stăpînitoare, față de forțele sociale ce încercau să frîneze desfășurarea luptei antiotomane etc. (de exemplu răscoala de la Sibiu, frămîntările maselor din Sighișoara, acțiuni ale țărănimii iobage române și maghiare la lupta antiotomană etc.).

Traducerea cronicii într-o formă accesibilă este un merit incontestabil al traducătorilor. (Textul inițial are un stil greoi și prolix.) Numeroasele proverbe din cronică sînt date atît în original cît și în traducere românească, diferite evenimente, nume de persoane, de localități etc. au note explicative în subsolul lucrării. Documentele originale din cronică au fost puse la punct conform manuscrisului original de la Sibiu și însoțite de traducerea lor în limba română. În ceea ce

privește terminologia, se remarcă unele neologisme, la care editorii au recurs probabil pentru a nu altera sensul textului și a-l face accesibil cititorilor.

Făcînd abstracție de unele scăderi ale ediției de față (faptul că nu s-a pornit de la manuscris pentru a se ajunge la o ediție critică a textului, că lipsește un glosar și un indice etc.) *Cronica Transilvaniei* constituie un bogat izvor narativ pentru istoria țării noastre dintre 1608—1665, un important instrument de lucru pentru istorici și un interesant și instructiv material pentru cititori.

Hilda Mazilu

PANAITESCU, P. P., **Începuturile și biruința scrisului în limba română.** Buc., Editura Academiei, 1965. 230 p.

Sintetizînd rezultatele cercetărilor sale recente asupra începutului scrisului în țările române, autorul reia întreaga problemă în cadrul mai larg al unui studiu completat cu o serie de date și considerațiuni noi.

În prima parte a studiului său, P. P. Panaitescu cercetează condițiile în care „slavonismul cultural”, prin care se înțelege cultura în limba slavă la români, a fost înlocuit cu limba poporului. Limba slavă a reprezentat pentru români o limbă de cultură a clasei stăpînitoare, avînd același rol pe care limba latină l-a avut în Europa catolică. Limba slavă nu a fost însă limba maternă a boierimii române ci o limbă străină, o limbă a culturii feudale. Această limbă a fost folosită în biserică, în cancelaria domnească; în ea s-au tradus cărți religioase, s-au tipărit primele cărți în Principatele Române și s-au scris și lucrări originale.

Înainte de a trece la analiza condițiilor apariției scrisului în limba română, autorul supune unui examen critic părerile anterioare exprimate mai ales de vechea istoriografie care a căutat să explice apariția primelor scrieri în limba română prin influențe venite din afară, cum ar fi cele ale curentelor religioase reformate: husitismul, luteranismul, calvinismul, sau prin influența catolicismului. Aceste explicații nu-l satisfac pe autor, care consideră că înlocuirea slavonei este rezultatul unei lupte sociale purtate de mica nobilime, de dregătorii locali și de orașeni, deci de către exponenții unor clase opuse marilor nobilimi, clerului și marilor dregători. Aceste condiții autorul le analizează în capitolul intitulat: *Transformările sociale și economice în cadrul orînduirii feudale*

la români în sec. XV—XVI. Regimul centralizării domnești, ridicarea unor noi pături sociale — mica nobilime și orașenii — în cele trei țări române din sec. al XV-lea, formarea și întărirea păturii orașenești române în Transilvania, sînt fapte sociale determinante pentru apariția scrisului și difuzarea cărților românești.

În lucrare se analizează apoi critice primele mențiuni și informații privind scrisul în românește. Cea mai veche mențiune pare a fi un fragment dintr-un manual al scriitorului sîrb Konstantin Kostentki scris pe la 1420. Alături de cei mai mulți dintre istorici și istoricii literari din țara noastră, P. P. Panaitescu consideră că primele scrieri în limba română care ni s-au păstrat, sînt textele rotacizante: *Codicele Voronețian* și cele trei psaltiri numite *Scheiană*, *Voronețiană* și *Hurmuzachi*. În ceea ce privește localizarea, autorul se realizează tezei care consideră că după particularitățile de limbă, aceste texte au fost traduse în Maramureș. Din analiza hîrticii psaltirei Hurmuzachi și a criptogramei din psaltirea Scheiană, autorul precizează și data acestor scrieri: cca. 1490—1515. Dar această dată nu coincide nici cu epoca de înflorire a husitismului (prima jumătate a sec. XV) nici cu aceea a luteranismului care în acea vreme nici nu începuse să se răspîndească în Transilvania. Explicația apariției traducerii acestor texte autorul o găsește în condițiile luptei pentru autonomie a bisericii române din Maramureș și de ieșire de sub jurisdicția episcopiei rutene de la Muncaci. Această luptă a dus la ruperea de slavonismul reprezentat de episcopie și la afirmarea limbii populare, care era și limba cnezilor maramureșeni.

În capitolele următoare, autorul examinează dezvoltarea scrisului și a limbii române în sec. al XVI-lea. Limba română începe să fie folosită și în diferite scrieri și acte cu caracter privat. Prima scrisoare cunoscută care ni s-a transmis este cea a lui Neacșu din Cîmpulung publicată de Iorga și databilă 1521 (Autorul precizează: luna februarie. În trecut fie spus, evenimentele amintite în scrisoare ne permit o datare mai precisă după 22 iunie 1521, data plecării sultanului din Sofia, spre Belgrad). Alte texte românești de această natură nu apar decît în a doua jumătate a sec. al XVI-lea.

Cercetînd și problema apariției primelor tipăriri în limba română, autorul propinge teoria după care acestea s-ar fi făcut din îndemnul sau sub influența luteranilor. Dimpotrivă, inițiatorii acestor tipăriri se arată a fi adversarii ai „erezii”. Autorul pune opera de traducere și

de tipărire a cărților românești pe seama unui curent, datorat schimbărilor sociale interne din țările române, pentru ridicarea limbii române la rangul de limbă literară și de limbă a bisericii. „Tipărirea cărților românești la Brașov este consecința și nu, cum s-a crezut, cauza acestui curent”. Autorul subliniază importanța tipăriturilor lui Coresi și prezintă într-o lumină nouă figura acestui tipograf care făcea parte din clasa orășenească, un meșteșugar care a contribuit la lupta împotriva stăpînirii feudale, pentru înlocuirea limbii oficiale bisericesti cu limba poporului.

În ultima parte a studiului său, autorul cercetează condițiile în care scrisul românesc biruie în cultura medievală: schimbările petrecute în societatea românească din sec. al XVII-lea, progresul scrierilor românești, contribuția umanștilor români din acest secol la formarea limbii literare. Cultura slavonă în țările române decade în a doua jumătate a sec. al XVII-lea. Limba slavonă se menține însă în biserică un timp îndelungat, pe alocuri pînă către mijlocul secolului următor, cu toate că se traduce din ce în ce mai mult și se tipăresc cărți în românește, în vreme ce ultimele cărți religioase în limba slavă apar pe la 1730. Autorul consideră că limba română a fost definitiv introdusă în biserică de către Constantin Mavrocordat în perioada inițierii reformelor sale. În ceea ce privește cancelaria domnească, documentele emise în limba slavă scad numericeste în a doua jumătate a sec. al XVII-lea și apar din ce în ce mai puține la începutul sec. al XVIII-lea.

Unele teze ale autorului nu sînt împărțite de unii cercetători. Recent, cercetări de dialectologie istorică ajung la concluzia că traducerea textelor rotacizante a fost făcută într-o zonă mult mai întinsă decît Maramureșul. Desigur, problema poate fi reluată și e susceptibilă de multe discuții în vederea unei soluționări.

Pornind de la concordanța care există între schimbările sociale și politice dintr-o anumită regiune și cele cu caracter cultural, autorul a construit o teză unitară care, chiar dacă nu e admisă în întregime aduce în sprijinul ei pentru lămurirea acestui important capitol al istoriei noastre culturale — apariția și dezvoltarea scrisului în limba română — multe considerațiuni, fapte și interpretări noi de care în viitor trebuie să se țină seama.

I. M.

Lucrări pentru specialiștii din agricultură.

Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii, creșterea producției la hectar și pe cap de animal, pune în fața lucrătorilor din sectorul agricol sarcini deosebit de importante.

Directivile Congresului al IX-lea al P.C.R. stabilesc că în perioada 1966—1970 producția agricolă va trebui să crească cu 20% față de perioada 1961—1965.

Realizarea acestui obiectiv înseamnă nu numai aplicarea pe scară largă a metodelor agrotehnice înaintate, folosirea cu maximum de randament a mașinilor agricole, a îngrășămintelor organice și chimice și acumularea de cunoștințe, pregătirea profesională și calificarea cadrelor.

În ultimii ani, literatura agricolă a pus la dispoziția cadrelor din agricultură numeroase cărți cu un bogat conținut tehnico-științific adresate unui cerc larg de cititori.

Anual, Editura agrosilvică publică, pe lângă cărțile de specialitate, și o serie de manuale pentru școlile agricole și pentru învățămîntul agrozotehnic cu durata de trei ani. Aceste manuale au contribuit din plin la îmbogățirea cunoștințelor sutelor de mii de membri ai cooperativelor agricole de producție, a lucrătorilor din gospodăriile de stat și S.M.T.

Pentru tehnicieni și specialiști, pentru cadrele didactice din institutele de învățămînt și școli agricole cît și pentru o serie de profesioni noi invitate de curînd în agricultură ca urmare a transformării ei socialiste, Editura agrosilvică tipărește cărți cu un profil larg, axate pe experiența înaintată din țară și de peste hotare.

Una din lucrările valoroase apărute de curînd în Editura agrosilvică este *Fitotehnia* elaborată de un colectiv de profesori, șefi de catedră la institutele agromonice București, Cluj, Craiova și Iași, sub redacția profesorului N. Zamfirescu. Publicată în două volume cuprinzînd peste 1200 pagini, lucrarea prezintă cititorilor un bogat material științific, ilustrat cu figuri și planșe, care pune la dispoziția specialiștilor din agricultură, cadrelor din institutele de cercetări agricole, din institutele de învățămînt și studenților, ultimele date din literatura de specialitate precum și experiența de ani a autorilor, profesori cu renume și îndelungată practică.

Delimitînd poziția fitotehnicii ca știință tehnică, lucrarea prezintă un scurt istoric

al acestei discipline și înfățișează principalele aspecte ale agriculturii din Republica Socialistă România sub raport tehnic analizând pe larg condițiile și factorii de mediu care contribuie la realizarea producției vegetale, la creșterea producției la hectar și mijloacele care duc la înfăptuirea acestui obiectiv.

Principiile generale care stau la baza tehnologiei culturilor, măsurile pe care oamenii le iau pentru dezvoltarea în condiții optime a fiecărei plante constituie una din părțile valoroase ale lucrării.

Volumul I cuprinde, pe lângă aceste principii generale, capitole privitoare la cereale și leguminoase pentru boabe, iar volumul II capitole privitoare la: plantele uleioase, plantele textile, plantele producătoare de tuberculi și rădăcinoase, tutunul, hameiul, plantele cucurbitacee, plantele aromatice și medicinale.

Fiecare plantă este tratată sub aspectul importanței economice și ariei de răspîndire. De asemenea, sînt prezentate succint caracterele morfologice, anatomice și biologice ale plantelor, soiurile și cerințele lor față de climă și sol, iar legat de aceasta, zonele ecologice de cultură. Concomitent, sînt tratate și aspectele tehnologiei culturii, insistîndu-se mai ales asupra locului în rotație a sistemului de îngrășare, pregătirea terenului și lucrările de îngrijire.

Un spațiu mai larg a fost acordat plantelor valoroase care au o pondere importantă în economia națională pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației și ale industriei: griu, porumb, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui etc.

O altă lucrare care sintetizează experiența unităților agricole socialiste, a inginerilor zootehniști, a medicilor veterinari în creșterea animalelor este: *Metode din zootehnia practică* de ing. C. Bordeianu.

Pornind de la rezultatele obținute în câteva gospodării de stat, cooperative agricole de producție, autorul demonstrează marile resurse de sporire a producției animale, generalizează experiența înaintată și înfățișează metodele care contribuie la obținerea unor producții mari în creșterea vacilor de lapte, a ovinelor, păsărilor etc.

Experiența unităților a arătat că organizarea nucleelor de selecție, creșterea rațională a tineretului animal, administrarea unor rații judicios alcătuite, contribuie în cea mai mare măsură la sporirea producției de lapte, carne, ouă. Folosirea înlocuitoarelor sintetice de proteine în îngrășarea taurinelor, semistabulării în creșterea oilor, selecția în creșterea păsărilor, producția în serie, rețetele de furaje combinate au dat rezultate bune. Înfățișînd

toate aceste procedee și multe altele, autorul a reușit să prezinte marca eficacitate a introducerii pe scară largă a metodelor înaintate și avantajele economice pe care numeroase unități din țară le realizează prin aplicarea lor.

Recent a apărut *Mecanizarea lucrărilor în cultura plantelor furajere* de ing. I. Buzzea și ing. P. Mănișor. Lucrarea prezintă succesiunea proceselor tehnologice ale lucrărilor din cultura plantelor furajere, utilajele cele mai noi care pot fi folosite la mecanizarea lucrărilor respective din țara noastră. Sînt prezentate astfel: plugul purtat P.P.-3-30 M pentru executarea arăturilor, plugul reversibil purtat P.R.P.-2-35 pentru arăturile în pantă, tăvălugul inelar T.I.-5,5 pentru tasarea solului, mașina de împrăștiat îngrășăminte minerale M.I.C.-1, semănătoarea S.U.-29, semănătoarea de porumb combinată 2 S.P.C.-2, sapa rotativă S.R.-4,5 și cultivatorul purtat C.P.U.-4,2 precum și o serie de mașini pentru recoltarea plantelor furajere: cositoare purtată pe tractor C.P.-2,1, cositoare purtată C.P.M.-2,1 etc.

Pentru fiecare mașină în parte este prezentată exploatarea rațională și reglajele cele mai corecte precum și regulile de protecție și securitate a muncii.

Lucrarea este sugestiv ilustrată cu scheme și fotografii, care întregesc textul și ușurează înțelegerea caracteristicilor de exploatare a mașinilor.

Printre cărțile apărute mai putem cita *Botanica generală și sistematică* de I. Morariu.

Adîncirea cunoștințelor legate de dezvoltarea plantelor este o problemă mereu actuală. Cunoașterea plantelor ajută pe specialistul care dorește să selecționeze, să imprime noi calități materiei organice ce rezultă din fotosinteză, să obțină recolte tot mai bogate. Cartea are tocmai rolul de a prezenta la un nivel superior cunoștințele generale despre plantă. Ea cuprinde anatomie generală (celula vegetală, țesuturi, organele plantei, rădăcină, tulpină, frunză), înmulțirea plantelor (floarea, sămînța, fructul etc.). De asemenea, lucrarea clasifică întreaga lume vegetală, de la plantele primitive pînă la cele superioare, ocupîndu-se de studiul răspîndirii lor pe pămînt, de gruparea lor în asociații vegetale și de dependența lor de factorii mediului.

Numeroase alte lucrări apărute în Editura agrosilvică vin să sprijine producția, să îmbogățească cunoștințele lucrătorilor din agricultură și pe această cale să contribuie la realizarea marilor sarcini ce stau în fața oamenilor muncii de pe ogoare.

Valeriu Dumitrescu

MICU, DUMITRU, *Opera lui Tudor Argezi*. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 423 p.

Subintitulindu-și cartea *Eseu despre vir-stale interioare* autorul sugerează de la bun început modalitățile sale de analiză. Vasta operă argehzeiană, bogat extinsă în timp, nu poate fi într-adevăr calificată decât prin virstele sale. Și nu prin acele virste măsurate cu calendarul, ci prin „virstele” marilor efervescențe creatoare.

Analist fin, înzestrat cu darul marei simplități în expunerea ideilor, cu o logică pătrunzătoare și directă, Dumitru Micu oferă prin cartea sa un portret dinamic în care Argezi apare întreg și viu prin însăși creația sa.

Capitolele cărții urcă, de la anii debutului, până în contemporaneitate. E un lung șir de cristalizări, de sensuri și de strălucire a expresiei, o luptă permanentă pentru realizarea principiului „să fii cum ești”, crezul pe care poetul și l-a impus.

Urmărirea creației argehziene în propria ei transformare launtrică, este după cum mărturisește autorul cărții — dificila urmărire a permanenței autoînnoiri a scriitorului. Acest caracter propriu al opere argehziene, care o distinge în întreaga noastră istorie literară, este recunoscut de scriitorul însuși. „Scriu de patruzeci de ani, dar debutez în fiecare zi, ca prima dată, când am acoperit un ochi de hîrtie cu slove”... notează el în *Rugăciune* apărută în *Bilete de papagal*, în anul 1928. De atunci, au mai trecut aproape încă patruzeci de ani și această constatare rămîne valabilă...

Dîndu-și seama așadar de greutatea sarcinii sale, Dumitru Micu comunică în *Preliminarii*: „Preocupați de a dezvălui nu numai și nu atît particularitățile stilistice... relativ ușor de pus în lumină... ci chipul specific de a vibra în fața existenței, al scriitorului, același în esență, cu toată înfinitatea de manifestări, pe ce căi vom porni...” Călea a fost găsită de critic și exprimată sugestiv în subtitlul cărții.

Găsim consemnat în primele pagini debutul, uluitorul debut la vârsta de 16 ani, ca și acela al lui Eminescu, Al. Macedonschi. Criticul mărturisește: „Debutantul este de pe acum un virtuos. Cuvintele i se supun în vers cu o precizieune hotărîită parcă de un magnetism launtric...”

De la aceste pagini ale debutului se desfășoară apoi întreaga creație argehzeiană într-o succesiune care reține atenția în cel mai înalt grad, nu ca o lucrare de critică, ci ca o narațiune susținută de scrierile exemplificatoare ale versului argehzeian.

Fără să se abată o clipă de la spiritul „eseistic” impus analizei, Dumitru Micu tre în fraza sa precisă virtuți descriptive, care au darul de a comunica ideile cu limpezime.

De la cele dintii mari giuvaere *Belșug* și *Testament* în care poetul își mărturisește credința, de la prima intrare în arena gazetărească și pînă la virfurile opereii împlinite în anii noștri, crezul argehzeian se înnoiește mereu dar nu se schimbă. El e același: pămîntul de baștină, omul, conștiința că opera sa vine din adîncul secolelor, din viața a generații întregi.

Testament poartă acea pecete a devenirii, pe care în deplinătatea virstei patriarhale, autorul o va relua, amplificînd-o. Deși pătruns de cele mai abstracte idei, universul poetic al lui Argezi este concret, material, calitate nepretuită a stilului, exemplu de înfrățire ideală a fondului cu forma:

„Bătrîinii-au adunat printre plāvani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stāvîni.”

(*Testament*)

Aceasta este acea pecete care nu va mai părăsi creația argehzeiană niciodată. Sub alte forme, sub zeci și zeci de forme pe care autorul cărții le descoperă cu finețe, găsești zăcute deleva această mărturisire în vibrația cuvintelor.

Poetul își mărturisește deschis devota-mentul și afecțiunea pentru mulțimile trudi-toare și mîndria de a se fi ridicat din ele, strigată tot în *Testament*:

„E-ndreptățirea ramurei obscure
Ieșită la lumină din pădure”

Paginile cărții se desfășoară ascendent, luminînd epocile de creație, strîine în volume succesive. E prezentă proza, sînt strălucitor marcate pamfletele care au culminat cu *Baroane*, sînt prezente delicatele gingășii ale unei lumi poetice de mare sensibilitate.

Cu capitoul *Dezlegarea condeiului* autorul cărții pătrunde în creația anilor de după 23 August 1944, al cărei „debut”, ca idee, îl face poezia *La treabă*, o splendidă celebrare a ostașului întors victorios. Exemplul modestiei omului simplu care nu zăbovește așteptînd lauri, ci se dăruiește întreg muncii constructive este exprimat graitor:

„Și isprăvind, sfios se-ntoarce-n sat
Se-ascunde chibzuind ce să mai facă.
O ciutură mai mare de-adăpat
Și-un staul mai ca lumea, pentru vacă”.

De la această răscruce, dînd la iveală succesiv ciclul 1907 și *Cîntare omului*, Argezi continuă prin „debuturile” sale să încoroneze poezia românească și să-i marcheze universalitatea.

Prezent în permanență în viața poporului cu o tinerete care ar părea echivoca vîrstei, scrisul său urcă înverderind dobîndirea altei „vîrste interioare”. Acel poem alcătuit din poeme, *Cîntare omului*, este închinat umanității, mersului ei în timp.

De la prima însemnare :

„Te urmăresc prin veacuri, prin vîrste
și milenii,
Încă de cînd spinarea ți-o-nconvoi pe
brînci”.

(*Umbra*)

și pînă la ultima poezie a ciclului, *Cel ce gîndește singur*, care se încheie cu o fierbinte chemare :

„E timpul, slugă veche și robul celui rău
Tu, omule și frate, să-ți fii stăpînul
tău”.

cele 30 de poeme sînt o istorie, națională și universală în același timp.

Ultimele volume apărute, *Frunze, Poeme noi, Cadente*, mărturisind sentimentul de autorealizare, glorifică viața și îndeamnă la prețuire, chiar atunci cînd aripa înfiorată a morții strecoară în vibrațiile lirice tonuri de umbră. Și aici poetul continuă să păstreze încă sensul exprimat cîndva în *Testament*.

Constatarea cu care Dumitru Micu își încheie paginile lungului său eseu sînt elocvente. Simplă și edificatoare, fraza de încheiere cuprinde notația : „Verificarea trăinicii lor (a versurilor poetului, n.n.) e făcută. Cît timp vor înverzi pături și vor vibra inimi, scrisul argezian va găsi în conștiințe răsnet. În constelația valorilor artistice menite să mărturisească eternității geniul poporului român, numele lui Tudor Argezi va străluci neîncetat...”

Cartea lui Dumitru Micu, analiză amplă și aprofundată a operei argeziene, este un îndreptar binevenit pentru toți cei dornici să cunoască versul marelui nostru poet. Prin construcția ei încheată, lucidă și de adîncă simplitate, ca dezvăluie celui care o citește sensurile și rezonanța unei trude creatoare de mai bine de trei sferturi de veac, trudă organic înfrățită cu însuși mersul înainte al omenirii, făurită de un ostaș și bijutier al cuvîntului românesc.

D. I.

Doa antologii de lirică românească contemporană :

Cîntarea României, „*Uitor de aur țara noastră are*”. Antologie alcătuită de Victor Tulbure și Nicolae Stoian, Buc., Editura militară, 1965. 200 p.

Patos contemporan. Culegere de versuri, Buc., Editura tineretului, 1965. 248 p.

În vara aceasta au apărut, prin os adus celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, două antologii de poezie închinată patriei. Cu excepția cîtorva titluri, foarte puține la număr, cele două culegeri se completează, oferind cititorului o nouă și strălucită imagine de ansamblu asupra versurilor inspirate poezilor timpului nostru, de frumusețile și bogățiile țării noastre.

De la cronicari și pînă astăzi, sentimentul iubirii de țară străbate în slova sau în cîntul poetului cunoscut ori anonim ce și-a purtat visurile și dorurile pe aceste plaiuri însoțite. Opera marilor noștri clasici precum și *Miorița* — balada admirabilă a creatorului necunoscut s-au zămislit și au crescut deopotrivă din seva pămîntului natal. Aceasta a fost chezașia continuității neîntrerupte a tradiției ce a dus poezia noastră la strălucita plenitudine din zilele noastre.

Poezia patriotică, mai mult poate ca oricare alt gen, stă mărturie pentru trecut și vestește viitorul. Plin de amărăciune, Eminescu evoca în *Scrisoarea a III-a* vremile de care „se-nvredniciră cronicarii și rapsozii”, deplîngîndu-și timpul în care a trăit, cînd politicienii burghezi goliseră de sensul lor înalt noțiunile de „patrie” și „virtute”. Iar în lirica patriotică a lui George Coșbuc sentimentul dragostei de țară este indisolubil legat de tragismul orînduirii nedrepte în care trăiesc adevărații stăpîni ai pămîntului și pentru care acesta nu e decît „leagăn și mormînt” (Noi vrem pămînt !).

Din negurile trecutelor vremi, țara a ieșit biruitoare, scaldată de lumina unci noi primăveri, în care suferințele de veacuri n-au mai rămas decît ecouri : „Băuși destule lacrimi într-altă primăvară. / Din ciutura cu sînge și aghiazma lor amară /” ; „La început de vremuri, nădejdi și învieri, / Două înfloriri de muguri și două primăveri /”¹⁾.

În versurile închinare astăzi patriei, apare sentimentul certitudinii că durerea pentru soarta poporului a dispărut pentru totdeauna din stihurile poezilor : „Alcanul

¹⁾ Argezi, Tudor. *Bunădimineașa primăvară ! Cîntare României*. p. 17.

din doiniri de jale contenește; prăznuire-nscinează / izbîndirea muncii /²⁾.

Ziua de 23 August 1944, a cărei amintire Maria Banuș o evocă într-o poezie³⁾, în care străbate pînă astăzi emoția fericită a marelui eveniment istoric, a schimbat soarta patriei instaurînd o eră nouă. Era aceasta, era socialismului victorios, imprimă și cîntului patriotic o viziune nouă, în care slăvirea frumuseților țării primește rezonanțe pînă atunci necunoscute, îmbogățite de bucuria omului, de încrederea lui în viață, în viitor. Poeții nu uită trecutul glorificînd pe eroii istoriei acestui popor (Ion Barbu: „Bălcescu, trăind”, *Cîntare României* p. 40) și pe făuritorii renașterii fără precedent din zilele noastre, comuniștii.

„Atîtea mii de oameni prin mii de părți trăind / Partidului și viața și visurile-nchină, / Cum clinchete distincte din line strune prînd / Aceași melodie fierbinte și deplină /⁴⁾.

Sub conducerea Partidului munca omului de pe tot cuprinsul patriei a modificat însăși imaginea munților, a văilor și a apelor. Frumusețea neschimbată a naturii primește nota nouă a unor gigantice construcții forme materializate ale „fulgerului alb din creier”⁵⁾, gîndirea creatoare a omului, în strădania sa de a îmbunătăți viața pe tot cuprinsul patriei.

Versurile selecționate în aceste două volume, prezintă noua imagine a patriei, peisajul ei industrial, bogățiile ei naturale și cele create de mîna omului, cîntate astăzi cu un nestăvilît entuziasm de poezii de toate vîrstele.

Cele două antologii puse la îndemîna cititorilor din țara noastră vor contribui din plin alături la însuflețirea dragostei de patrie cît și la cunoașterea celor mai valoroși dintre cîntăreții ei. Pe lîngă aceasta, varietatea tematică a poeziilor incluse în volumele de față, în cadrul aceluiași gen, oferă posibilitatea (asupra căreia bibliotecarii trebuie să atragă atenția) selecționării și grupării lor după tematica manifestării unde ar urma să fie prezentate. Scurta introducere, schițată mai sus pentru lectura acestor versuri dedicate patriei, poate servi ca punct de plecare pentru dezvoltarea și adîncirea unor alte teme cu o sferă mai precis delimitată, cum ar fi, de pildă, evocarea luptei partidului pentru construirea vieții noi, mo-

mente glorioase din lupta comuniștilor din țara noastră în trecut, bucuria muncii în slujba propășirii patriei, frumusețile noului peisaj din țara noastră, construcții gigantice cîntate de poeți, tineretul și copiii noștri — speranța de mîine a patriei, poezia în slujba înfăptuirii progresului la orașe și sate — precum și alte teme.

Dacă cele două antologii sînt prețioase pentru îmbogățirea unor festivități organizate cu un anumit scop sau prilej, ele pot oferi tot așa de bine materialul necesar unor întruniri (de dorit mai ales în rîndurile tineretului) organizate în cadrul căminelor, bibliotecilor, pe una din temele sugerate mai sus sau pe altele propuse de organizatorii întrunirilor respective sau de bibliotecarii în colaborare cu conducătorii unor astfel de manifestații. Succesul unor asemenea după-amieze literare (șezători, seri literare, întruniri la club, serbări etc.) va depinde în bună măsură de atenția și pricepera cu care se va alcătui programul lor, pentru a-l face cît mai atrăgător, variat și viu.

Bibliotecarii trebuie să aibă în vedere că recomandarea poeziilor incluse în aceste antologii reprezintă, înainte de toate și o contribuție reală, efectivă la formarea și promovarea unor înalte idealuri etice și cetățenești căci așa cum spune poetul: „Țara holdelor bogate / oameni simpli și eroi / aurul mai scump din toate / Omul, omul e la noi”⁶⁾.

Cristina Petrescu

⁶⁾ Theodorescu, Cleopone, *Țara holdelor bogate. Cîntare României*, p. 183.

BARBU, EUGEN. *Șoseaua Nordului*. Ediția a II-a revăzută. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 440 p.

Mareș, Dumitran, Niculescu, Ina, Tomulete, Dobre, Tereza — iată niște chipuri care sînt cunoscute și apropiate cititorului din țara noastră de mai mulți ani. Am spus chipuri și nu personaje de roman, pentru că e vorba de oameni vii, puternic reliefați care nu se pot uita și pentru că scriitorul i-a zugrăvit cu dragoste și talent, dar mai ales pentru că ei toți reprezintă pe cei mai buni fii ai poporului, eroii clasei muncitoare, comuniștii care au făurit în ilegalitate, cu prețul vieții, biruința unei ere noi.

Prima ediție a romanului, publicată în 1959, a cunoscut în mijlocul cititorilor un

²⁾ Maniu, Adrian. *Cîntare în avînt de lăbertate. Cîntare României*. p. 127.

³⁾ Banuș, Maria. *Noaptea elberărit. Cîntare României*. p. 35.

⁴⁾ Labiș, Nicolae. *Partidului. Patos contemporan*. p. 128.

⁵⁾ Doinaș, Stefan Aug. *Metamorfoza miturilor (fragmente). Patos contemporan*. p. 77.

succes binemeritat. Un roman bun, care să înfățișeze veridic, cu căldură și forță aspecte din lupta partidului pentru prăgătirea actului de la 23 August, constituie un eveniment literar, pe drept cuvânt așteptat cu un viu interes.

Există însă opere care se cer mai izbutite, mai perfecționate sub raportul desăvârșirii lor artistice, tocmai pentru că subiectul pe care îl tratează impune o asemenea exigență creatoare. Deși una din cele mai izbutite scrieri despre lupta comuniștilor din țara noastră, critica i-a sugerat autorului, fiind vorba de un scriitor înzestrat cu însușiri deosebite, posibilitatea îmbunătățirii structurii romanului în vederea desăvârșirii lui din punct de vedere artistic.

Publicând recent ediția a II-a a cărții, Eugen Barbu a vădit, cu prisosință, talentul și viziunea lui de romancier modern; din acțiune au dispărut fragmentele pur narative sau altele cu caracter descriptiv. Tensiunea dramatică a crescut, acțiunile eroilor se înlanțuie strâns în secvențe de film, comunicând cititorului toată vibrația interioară a unor oameni încheștați într-o luptă pe viață și pe moarte. În centrul acțiunii se plasează acum Dumitrana, care a luat locul lui Mares.

Volumul I (ediția a doua a fost concepută de autor în două volume) începe cu nuvela de sine stătătoare *Patru condamnați la moarte* și se termină cu o mare acțiune a comuniștilor care se integrează în lupta pentru eliberarea țării în zilele premergătoare lui 23 August 1944.

În afară de intervențiile semnificate mai sus, eroii și faptele lor au rămas în esență, similari ediției precedente. Imaginile personajelor par totuși a fi, la această lectură, mai vii, mai puternic conturate. Cititorul urmărește cu o emoție parcă nouă, episoadele dramatice pe care le cunoaște din prima ediție a romanului: triumful lui Dumitrana când izbuteste să scape din fața plutonului de execuție, rezistența neclintită a comuniștilor la chinurile și teroarea cărora îi supun călăii siguranței, moartea eroică a studentului Niculescu, priceperea și calmul cu care sergentul Tomulete pune la cale accidentul în urma căruia avea să cadă avionul care transporta statul major hitlerist de la Atena spre România și multe altele.

Cititorul parcurge cu pasiune romanul de față și pentru că e bine scris, dar mai ales pentru ideea care se materializează în paginile lui; comuniștii și-au dat viața pentru cauza unei vieți mai bune pentru milioanele de oameni de pe tot cuprinsul țării, iar amintirea luptei lor va rămâne nemuritoare în istoria patriei noastre.

C. P.

POPESCU, DUMITRU. *Drumuri europene...* Buc., Editura tineretului, 1965. 230 p.

Un fascicol luminos scaldă fațada severă a clădirii Hôtel des Invalides, traversează caldarîmul din piața Bastiliei ca, mai apoi să mîngîie coasta sudului italic sau să se strecoare în Stratfordul dominat de umbra marelui Shakespeare. Oriunde proiectorul mînuit cu dibăcie își aruncă razele — pe alcile și rondurile parcului de la Versailles sau pe ruinele Colisului roman, în furnicarul bursei londoneze sau în solemnitatea gravă a Capellei Sixtine, pretutindeni el caută să străpungă dincolo de aparențe, să alătore contraste, să sublinieze semnificații.

Atent și receptiv, reporterul mînuiește acest proiector, cu aceeași abilitate a revelării esențialului și atunci cînd peregrinează de-a lungul malurilor pitorești ale Senei, și cînd alunecă purtat de gondole pe sub palatul Dogilor, sau cînd privește prin ceața deasă care învăluie maiestuosul și lugubrul Tower.

Respingînd modalitatea pitorescului facil, autorul își propune mai mult decît să ne ofere un Paris al focurilor de artificii de la 14 Iulie, o Italie în butaforie și celofan sau o Londră calchiată după prospectele unei agenții de turism.

Luciditatea și puterea de analiză tind spre esențe. Un firesc, care stă la antipodul imaginilor dintr-un muzeu al figurilor de ceară, însuflețește scenele din cotidianul celor trei țări europene cutrecerate de reporter. Zguduitoare prin tragismul lor — ca de pildă defilarea demobilizaților, pline de savoare — ca paginile consacrate bistrourilor pariziene sau bazarelor de solduri din Veneția, exprimînd încintare și venerație cînd descriu comorile Luvrului, muzeul Vaticanului sau spectacolele teatrului Aldwych — paginile acestor *Drumuri europene* reconstituie cîteva climate, redau trăsăturile unui mod de viață în variate ipostaze. Se transmite o anumită tensiune sufletească, la a cărei lungime de undă ne acordăm cu ușurință.

Verva incisivă acționează în reportajele lui Dumitru Popescu cu mare promptitudine. Ea înfiercăză tarele celor posedați de cultul banului și de preferință pentru divertismentul morbid; repudiază — prin evidențierea ridicolului — frivolitatea, suficiența, mondenitatea găunoasă și efemeră. Iar acolo unde ironia se curmă, judecata care îmbracă descoperii forma aforismului sau a generalizării nesterioate, ridică observația pe treapta superioară a prozei de reflexie.

Forța de evocare alungă praful fin ce se cerne peste filele istoriei, dă vigoare

conturilor și strălucire culorii din vechi stampe și tablouri. Privelîstea catedralei Notre Dame, alăturată dramei medievale zugrăvite de Victor Hugo, ne fac să vedem umbra cocoșatului Quasimodo printre pilaștrii turelor. Piața Concordiei readuce în amintire pe Robespierre — calm, puternic, arzător în patriotismul și sinceritatea lui — în clipa în care își înalță cu mîndrie capul pe care cuțitul ghilotinei avea să-l rețeze la 27 iulie 1794. Pompeiul scutură amorceala anticelor vestigii pentru a povesti noaptea de groază a anului 79 cînd lava de foc a Vezuviului a acoperit 26 000 locuitori ai orașului, cu palatele, Forumul, cirul și tavernele lor. Zidurile groase ale Turnului Londrei repovestesc oribilele asasinat ale lui Richard al III-lea și chinurile celor torturați din ordin regal. Personaje, evenimente și locuri se desprind din legendă pentru a se apropia de noi cu prospețimea faptului contemporan. Statornic îndrăgostit de tot ceea ce este operă de artă, autorul ne poartă alături de el, prin marile muzee din cele trei țări europene vizitate, ne face să înțirzim în fața „Giocondei” lui Da Vinci, a „Olimpiei” lui Manet, să percepem din descriere sublimul frescelor lui Tintoretto de la Scuola din San Rocco sau farmecul pe care-l degajă portretele lui Rafael din palatul Uffizi. Prin fața noastră se perindă vertiginos opere ale unor neîntrecuți maestri: Toulouse Lautrec, Van Gogh, Gauguin, Tizian, Veronese, Canaletto, Bernini.

Cartea lui Dumitru Popescu se înscrie pe linia celor mai bune tradiții ale reportajului. Ea degajă un ton care încintă, convinge și instruește — subtil amestec de erudiție și ironie, de descriere și meditație.

D. Răducanu

PĂCURARIU, FRANCISC. Introducere în literatura Americii Latine. Buc., Editura pentru literatură universală, 1965. 319 p.

Cartea lui Francisc Păcurariu nu se vrea o „istorie a literaturii” cu portrete de personalități și analize ample de opere literare. Ea este un studiu critic (poate primul studiu astfel conceput), asupra literaturii Americii Latine, o relevare a unei literaturi în transformarea ei istorică.

Cele 319 pagini ale cărții par o prefață a unei ample istorii literare care pentru a fi înțeleasă sub aspectul ei real, are nevoie de această „introducere”.

O astfel de alcătuire este menită să dea cititorului care o consultă o imagine complexă, tot atît de utilă ca o busolă în călătoria unui explorator.

Vasta bibliografie pe care autorul a consultat-o (istorii literare, studii, scrieri, opere), precum și documentația de arhivă absolut necesară unei asemenea întreprinderi, se interferează cu atenta observație socială directă, cu studierea problemelor economice, politice și culturale. În această lumină, cartea capătă conținut și rotunjime, fiind într-adevăr un „rod al unei șederi de cîțiva ani în America Latină”, după cum relatează autorul însuși.

Prefața cărții, semnată de Miguel Angel Asturias, sesizează în cuvinte concise valoarea contribuției adusă de studiiul autorului român, găsind întemeiate și cumpanite cuvinte de laudă. Or, dacă un nume al literaturii Americii Latine de strălucirea lui Miguel Angel Asturias subscrisse asemenea elogii, se chiamă că studiul a pătruns adîncimi de creație și adevăruri ale istoriei culturale exprimate în fenomenul literar, ce se dovedesc a fi de incontestabilă valoare.

„E o clasificare născută din aplicarea unei metode raționale, lucide... Cartea lui Francisc Păcurariu va servi și latino-americanilor de ghid, de informație și orientare prețioasă...” — spune autorul prefeței.

Cititorul român, în cea mai mare parte neavizat (sau poate doar vag avizat) asupra acestei literaturi, își va putea da seama parcurgînd paginile cărții de acest lucru. Va găsi un tablou cuprinzător realizat în culori vii și adevărate, care se înscrie în memorie.

Oglindirea în literatură a realităților Americii Latine este principiul de bază al studiului, încă de la început.

Analizînd temeiurile culturale și fenomenul literar în cele 20 de țări de care se ocupă, cartea cuprinde 12 capitole, bogate în subtitluri care informează nu numai asupra conținutului capitolelor, ci servesc și drept jaloane pentru înțelegerea esenței capitolului respectiv.

După *Introducere*, care relatează generalități și dă deslușiri asupra metodei de analiză, cartea începe cu *Cultura și literatura precolumbiană*, adică cu apariția omului în America, începuturile culturii precolumbiene și strălucirea culturilor autohtone: aztecă, maya și incașă.

Capitolele urmăresc apoi istoria dezvoltării culturale în perioada literaturii coloniale, a iluminismului și a renașterii naționale, a revoluțiilor de eliberare, a romantismului, a orientării către literatura populară și a dezvoltării realismului și romanului realist, a poeziei veacurilor XIX

și XX, a literaturii dintre cele două războaie și a celei de după cel de-al doilea război mondial.

Această vastă frescă e menită să fixeze (prin prisma esteticii marxiste), adevărul despre bogatul tezaur al literaturii Americii Latine. Refuzînd legenda dependenței directe de literatura hispană și existența literaturii latino-americane strict dependentă de cea spaniolă, autorul dovedește că perioada colonială („conchista”) este doar o etapă în larga arie de dezvoltare a unei culturi autentice și foarte vechi, ale cărei roade înfloresc și azi așa cum a înflorit de-a lungul istoriei întregul proces cultural latino-american în strictă dependență cu condițiile politico-sociale din țările respective.

„Rădăcinile istorice ale culturii și literaturii latino-americane se afundă foarte adînc în trecut”, mărturisește autorul la începutul studiului său. Urmărind urcarea sevei din aceste rădăcini prin trunchii către frunze cartea schițează *principalele* aspecte ale istoriei literaturii latino-americane.

Conform acestui principiu, autorul s-a oprit „doar la scriitorii mai de seamă și la unele opere fundamentale”, cele 319 pagini ale cărții, cit și intenția exprimată în titlu, nepermițînd o extindere mai mare. Cartea lui Francisc Păcurariu urmărește aspectele de ansamblu pentru înțelegerea fenomenului literar latino-american, dovedind și sub acest raport un discernămint minuios și punînd astfel în fața cititorului o carte extrem de folositoare.

Încă de la primele ei începuturi, literatura latino-americană este strîns legată de realitatea socială a popoarelor acestui continent, oglîndind cu profunzime dezvoltarea lor istorică.

Fără îndoială că încă din primii ani ai cuceririi spaniole, se va naște aici o literatură cu caracter epigonic care reproduce stilul meșterilor spanioli din acea epocă. Dar paralel cu ea, continuă să existe și

să se dezvolte o literatură legată de realitățile epocii, o literatură în care zvîcnește dorul de libertate și clocotul împotriva marilor fărâdelegi săvîrșite de „civilizatorii” spanioli, a căror sîngeroasă cruzime și poftă de jaf aventurist a rămas celebră în istorie.

Scriitorii creoli și indieni, care apar în secolele următoare, vor da acestei literaturi vigoare și originalitate. Mesajul pămîntului se va transmite generațiilor de-a lungul istoriei pînă la noi, învederînd faptul că în America Latină literatura nu s-a născut după acostarea corăbiilor spaniole la țărmurile Americii, căci la vremea cînd Columb a văzut în zare pămîntul primelor insule americane, aici existau deja străvechi civilizații, a căror strălucire uimise pe europeni.

Cititorul acestui studiu va găsi în scrisul sobru al lui Francisc Păcurariu imaginea unei lumi pe care nu a cunoscut-o, de care nu a auzit prea multe, lume a unor creații de valoare universală care îi sînt necunoscute. Asupra tuturor acestora, paginile cărții proiectează o lumină limpede din apele cărcia se desprind, ca pe o hartă în relief și rămîn în memorie: pămîntul, oamenii și creația literară a unui vast continent.

Cartea este un omagiu adus celor mai proeminente nume ale literaturii latino-americane contemporane, iar pentru noi, revelația de a descoperi în spatele lor vastele și frămîntatele întinderi de timp și spațiu din care și-au sorbit seva operele lor.

Pentru cei care au citit sau cunoscut cărțile scriitorilor latino-americani apărute în ultima vreme, pentru bibliotecarii care au așezat în rafturi poemele, romanele și nuvelele acestor scriitori, cartea lui Francisc Păcurariu constituie un îndreptar prețios, menit să le îmbogățească cunoștințele și să le dea o mai bună măsură de înțelegere a acestor creatori.

Dorin Iancu

С I-го (январьского) номера за 1966 г. журнал **Кэлэуза Библиотекарулуй** будет выходить под названием **РЕВИСТА БИБЛИОТЕЧИЛОР** (Библиотечный журнал).

A partir du No. 1 (Janvier) 1966, la revue **Călăuza bibliotecarului** s'appellera **REVISTA BIBLIOTECILOR**.

From the 1st of January 1966 on, the periodical **Călăuza bibliotecarului** (The Librarian's Guide) will have its name changed to **REVISTA BIBLIOTECILOR** (The Libraries' Review).

В Н О М Е Р Е

Атанасе ЛУПУ: <i>Новые перспективы, возросшие потребности. Несколько координат методологического направления работы публичных библиотек.</i> (Вопросы пополнения и организации коллекций, работы с читателями, профессионального совершенствования библиотечной деятельности, составленных IX съездом Румынской коммунистической партии)	641
Илие СТАНЧУ: <i>Разграничение и сотрудничество.</i> (Определение профиля и разграничение коллекций детских книг в школьных и публичных библиотеках. Вопросы последовательности в чтении детей и подростков)	657
Хория НЕСТОРЕСКУ: <i>Возвращение неотданных книг.</i> (Анкета проведенная в публичных библиотеках в связи с методами, примененными для получения неотданных книг)	662
Валентин ДОРУ: <i>Справедливые требования. Кое-что о тематике массовых мероприятий с книгой.</i> (Заметки о тематике некоторых мероприятий проведенных библиотеками с целью пропагандирования беллетристики и поэмы в связи с их тематикой)	672
Александру ДУТУ: <i>Лекции профессора Николае Йорга по балканской библиографии</i> (Читались в 1914 г., год создания Института юго-восточных европейских исследований)	685
Джордже БАЙКУЛЕСКУ: <i>100-летний юбилей журнала „Famillia“</i>	687
Наталья ПРОТОПОЕСКУ: <i>Координация библиографической деятельности в советских библиотеках. По следам сборника статей на данную тему</i>	690

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Athanase LUPU: <i>Perspectives nouvelles, exigences accrues. Quelques coordonnés de l'orientation méthodologique des bibliothèques publiques.</i> (Les problèmes du complètement et de l'organisation des collections, de l'activité avec les lecteurs du perfectionnement professionnel des bibliothécaires des bibliothèques de lecture publique, à la lumière des tâches assignées par le IX-ème Congrès du Parti Communiste Roumain à l'activité culturelle-éducative)	641
Ilie STANCIU: <i>Délimitation et collaboration.</i> (Profillement et délimitation des collections de livres pour les enfants dans les bibliothèques scolaires et les bibliothèques publiques. Les problèmes de la continuité de la lecture des enfants et des adolescents)	657
Horia NESTORESCU: <i>La récupération des livres empruntés.</i> (Enquête dans les bibliothèques publiques. Les problèmes de la continuité de la lecture des enfants empruntés)	662
Valentin DORU: <i>Exigences justifiées. Opinions sur la thématique des manifestations de masse.</i> (Observations sur la thématique de certaines actions de la propagande des livres de littérature entreprises par les bibliothèques et quelques suggestions de thèmes)	672
Alexandru DUTU: <i>Un cours de bibliographie balcanique de Nicolae Iorga.</i> (Le cours fait par Nicolae Iorga la première année de l'existence de l'Institut d'études sud-est européennes — 1914)	685
George BAICULESCU: <i>Le centenaire de la revue „Famillia“</i>	687
Natalia PROTOPOESCU: <i>La coordination de l'activité bibliographique dans les bibliothèques soviétiques. En marge d'un choix d'articles</i>	690

SUMMARY

Athanase LUPU: <i>New outlooks, enlarged requirements. Main lines of methodological guidance in public libraries.</i> (Problems of acquisition and holdings' organization, advice to readers, improvement of librarians' professional training in public libraries, viewed in the light of cultural-educational tasks outlined by the 9th Congress of the Rumanian Communist Party)	641
Ilie STANCIU: <i>Delineation and co-operation.</i> (Specialization and delineation of book-stocks for children in school and public libraries. On the continuity in children and youth's reading)	657
Horia NESTORESCU: <i>Recovery of loans.</i> (An inquiry in public libraries concerning the way of recovering loans)	662
Valentin DORU: <i>Justified claims. Opinions on the schedule of different types of mass actions.</i> (Notes on some methods of book publicity in the literary field, organized by several libraries and suggestions for topics)	672
Alexandru DUTU: <i>A course of Balkan Bibliography by Nicholas Iorga.</i> (The course given by Nicholas Iorga in 1914, the South-East European Studies Institute's first year of activity)	685
George BAICULESCU: <i>The Centenary of the periodical „The Family“</i>	687
Natalia PROTOPOESCU: <i>The co-ordination of bibliographic activity in Soviet Libraries. Some notes on a collection of articles</i>	690

COLEGIUL DE REDACTIE: BAICULESCU George, GRUIA Ștefan (redactor șef), GRÜNBERG Aron (redactor șef-adjunct), IOVANOV Eugen, LUPU Atanase, MIRONESCU Nicolae, POPESCU-BRĂDICENI Angela, RAUȘ Nicolae, TOMESCU Mircea

Începînd cu numărul 1 din 1966,
revista noastră va apare sub titlul

REVISTA BIBLIOTECILOR

Revista apare lunar.

Costul unui abonament anual
este de 36 lei.

Pentru a vă asigura integritatea
colecțiilor, încheiați abonamente
pe întreg anul 1966.

41 000